

Josep HERNANDO I DELGADO

OBRES DE RAMON LLULL EN BIBLIOTEQUES PRIVADES DE LA BARCELONA DEL SEGLE XV

La presència d'obres de Ramon Llull en les biblioteques privades és constant durant els segles XIV i XV. Altra cosa és l'aspecte quantitatiu. Hom sol dir que la difusió de les obres de Ramon Llull a Catalunya, és a dir, el lul·lisme, tingué un gran obstacle en l'actitud antilul·liana de l'inquisidor Nicolau Eimeric, promotor de la censura que, de manera genèrica, Gregori IX, en la butlla *Conservationi puritatis*, emesa el mes de gener de 1376, va fer de les doctrines de Ramon Llull contingudes en vint de les seves obres.¹ Tanmateix, tant les institucions, la Cort reial i el Consell de Cent, com l'opinió pública reaccionaren contra aquesta presa de posició. Així, la revocació de la butlla de Gregori IX per sentència de Martí V, el 24 de març de 1419, hauria afavorit el desenvolupament del lul·lisme durant el segle XV. D'aquí la importància de la fundació de l'Escola de la Ciència de Mestre Ramon Llull a Barcelona els primers anys del segle XV.²

1. Vegeu J. PERARNAU, *De Ramon Llull a Nicolau Eimeric. Els fragments de l'"Ars amativa" de Llull en còpia autògrafa de l'inquisidor Eimeric integrats en les cents tesis antilul·lianes del seu "Directorium Inquisitorium"*, Barcelona, Facultat de Teologia de Catalunya 1997. També J. DE PUIG I OLIVER, *Nicolás Eimerich, un inquisidor discutido*, dins *Praedicatores Inquisitores, The Dominicans and the Mediaeval Inquisition*, (Acts of the 1st International Seminar on the Dominicans and the Inquisition, Rome, 23-25 February 2002), Istituto Storico Domenicano – Roma 2004, 546. Hom trobarà aquí les referències essencials a la bibliografia, per altra banda prou coneguda, sobre el lul·lisme. Hom pot trobar també un recull, ja força actualitzat, d'obres sobre el lul·lisme a la pàgina web de la Universitat de Barcelona <http://orbita.bib.ub.es//llull/biblio.asp>, on consten autors com L. Badia, M. Batllori, A. Bonner, J. Carreras Artau, E. Colomer, F.J. Fortuny, J.N. Hillgarth, J. Perarnau, J. de Puig i Oliver, J. Rubió i Balaguer.

2. Debem a J. M^a. Madurell la majoria de les notícies sobre l'escola de Ramon Llull de Barcelona en el segle XV: infraestructura, rectors, lectors, alumnes, protectors, llibres, etc. Vegeu J. M. MADURELL, *La escuela de Ramón Llull de Barcelona. Sus alumnos, lectores y protectores*, dins «Estudios Lulianos», VI (1962), 187-209; VIII (1964), 93-117, 229-235; IX (1965), 93-103. Vegeu també del mateix autor *Antonio Sedacer profesor de la escuela luliana de Barcelona*, dins «Analecta Sacra Tarraconensia», XVIII (1945), 103-113; *La escuela luliana de Barcelona (Nuevos datos para su historia)*, dins «Analecta Sacra Tarraconensia», XXIII (1950), 31-66; *Miscelánea luliana*, dins «Estudios Lulianos», XII (1968), 59-76. També J. PERARNAU I ESPELT, *Sobre Antoni Sedacer i l'ambient de l'Escola Lul·liana de Barcelona*, dins «Estudios Históricos y Documentos de los Archivos de Protocolos», VII (1979) = Homenatge a honor de Josep M. Madurell i Marimon, III, 133-153. J. HERNANDO, *Escoles i programes acadèmics a la Barcelona del segle XV. L'escola de mestre Ramon Llull i l'ensenyament de disciplines gramaticals i d'arts*, dins «Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia», 20-21 (1999-2000) = Homenatge al Dr. Manuel Riu i Riu, vol. 1), 633-662; *Escoles, ensenyament de lletra i llibre de gramàtica a Barcelona (segles XIV-XV)*, Barcelona, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona. 2001, 11-14.

Pel que fa al segle XIV, en haver escorcollat sistemàticament els protocols notariais existents a la ciutat de Barcelona, podem observar que, malgrat que les troballes són escasses, tanmateix són constants i significatives. Segons l'inventari dels béns de Pere Pou, datat el dia 8 de març de 1313, aquest posseïa tres obres de Ramon Lull: *De adventu mesiae*, *De Adam* o *Lo pecat d'Adam* i *De centum nominibus Dei*.³ El mercader Joan de Mitjavila, oriünd de Barcelona i habitant de Barcelona, segons l'inventari dels seus béns datat el dia 2 de desembre de 1337, posseïa el *Llibre d'Evast e Blanquerna*.⁴ Segons l'inventari datat el dia 2 d'octubre de 1340, el ciutadà de Barcelona Jaume Roure posseïa de Ramon Lull el *Liber de cognitione Dei*.⁵ Pere Gavet, mestre en medicina i ciutadà de Barcelona, en fer testament, llegà 100 sous a Ramon de Soler, metge i ciutadà de Barcelona. Aquest rebé dels marmessors de Jaume Soler l'obra de Ramon Lull *Art de medicina* o *Art de medicina compendiosa*.⁶ A la biblioteca de Ramon Vinader, llicenciat en lleis i ciutadà de Barcelona, es trobava l'obra de lògica de Ramon Lull, *Verbum abbreviatum*. En haver estat empenyorada la biblioteca de Ramon Vinader, el dia 8 de novembre de 1356, aquesta obra passà a les mans de Jaume de Vallseca, llicenciat en lleis i ciutadà de Barcelona.⁷ Guillem de Vall, beneficiat a la Seu de Barcelona, posseïa, segons l'inventari dels seus béns, datat el dia 8 de juny de 1373, de les obres de Ramon Lull l'*Art de confessió*.⁸ En un inventari anònim, datat el dia 18 de gener de 1390, segons el seu contingut potser d'un clergue, hom troba l'obra de Ramon Lull el *Llibre de l'orde de cavalleria*.⁹ Un encant, també anònim, fet el dia 25 de gener de 1400, ens assabenta de la venda de l'obra de lògica de Ramon Lull *De venatione substantie et accidentis*.¹⁰ El dia 26 de juny de 1400, l'habitant de Barcelona Marc Janer, fill de Pere Janer, de Vilafranca del Penedès, va fer testament i llegà al seu nebot prevere dos llibres, un dels quals era la *Doctrina pueril* de Ramon Lull, l'altre, dit 'libre de oracions', era el *Llibre de oracions e contemplacions de l'enteniment en Déu*, «e don-los-hi ab tal condició: que sovén hi liga».¹¹ Els dies 26 i 27 de novembre de 1400 varen ser encantats els béns del mercader de Barcelona Joan Ferrer des Puig. Un dels llibres encantats era l'obra atribuïda a Ramon Lull *Lapidari* o *Liber lapidarii*.

3. M. DE BARCELONA, *La cultura catalana durant el regnat de Jaume II*, dins «Estudios Franciscanos», 91, 92 (1991, 1992), pp. 213-295 i 127-245, 384-492, doc. 248.

4. J. HERNANDO, *Llibres i lectors a la Barcelona del s. XIV*, Barcelona, Fundació Noguera 1995, v. I, doc. 50, p. 98.

5. *Ib.*, v. I, doc. 90, p. 156.

6. *Ib.*, v. I, doc. 114, p. 191.

7. *Ib.*, v. I, doc. 179, p. 288. Vegeu J. HERNANDO, *Una biblioteca privada pluridisciplinar del segle XIV. La biblioteca del jurista Ramon Vinader (†1351)*, dins «Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia», 16-17 (1995-1996), 9-32.

8. J. HERNANDO, *Llibres i lectors*, citat en n. 4, v. II, doc. 313, p. 460-461.

9. *Ib.*, v. II, doc. 391, p. 558.

10. *Ib.*, v. II, doc. 448, p. 651.

11. *Ib.*, v. II, doc. 452, p. 655-656.

Un trasllat de l'encant dels béns de Joan Bonet, "procurador de Cort", fet probablement l'any 1362, conté la venda de la *Doctrina pueril* per 3 sous i 3 diners a En Galceran Carbó, batlle de Barcelona.¹²

El buidat dels protocols del segle XV dels arxius de Barcelona ens assabenta d'una tendència diferent, pel que fa a la presència de les obres de Ramon Llull, a la del segle XIV¹³ tant quantitativament com qualitativa: més lectors, més obres i temàtica més àmplia.¹⁴ El recull que presentem és fruit del buidat sistemàtic de la documentació notarial que es troba als arxius de Barcelona: Arxiu Històric de Protocols de Barcelona (AHPB), Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB), Arxiu de la Catedral de Barcelona (ACB). Advertim que ens hem limitat a les obres de Ramon Llull presents a les biblioteques particulars, deixant de banda les institucionals, per altra banda publicades.¹⁵ Alguns dels documents del nostre recull ja publicats els hem transcrit de nou, cosa que ens ha permès revisar les mancances en la transcripció, en la datació o d'obres de Ramon Llull absents o no identificades.¹⁶

12. Aquest trasllat d'inventari és encara inèdit. Copiem la part referent al llibre: *Traslat de l'encant dels béns mobles de Joban Bonet, quondam, procurador de Cort, fet per En Jacme Bruch, tudor de Na Jobaneta, pupil·la, filla del dit Joan Bonet. ... Item, I libre de paper en romans qui comença Doctrina pueril a-n Galceran Carbó: III ss, III*", ACB, *Marmessoria de la Caritat: Joan Bonet, procurador de Cort*, f. 2r, 7v.

13. Per a bibliografia sobre el llibre en el segle XV, vegeu el nostre *Del llibre manuscrit al llibre imprès. La confecció del llibre a Barcelona durant el segle XV. Documentació notarial*, dins «Arxiu de Textos Catalans Antics», XXI (2002), 257-603. Aquí fem referència a autors que han dedicat la seva atenció al llibre a Barcelona durant el segle XV: J. M. Madurell, Jordi Rubió i Balaguer, M. Peña Díaz, J. A. Iglesias Fonseca i altres.

14. Aquesta tendència segueix durant el segle XVI, segons hem pogut observar escorcollant bona part dels protocols notarians d'aquest segle. Es per això que costa d'admetre les afirmacions a la baixa de la presència de les obres de Ramon Llull a Barcelona durant aquest segle que hom troba a M. PEÑA DÍAZ, *El laberinto de los libros. Historia cultural de la Barcelona del Quinientos*, Madrid, Ed. Pirámide 1997, p. 85-91. Això és degut a la migradesa de les fonts utilitzades per aquest autor, limitades a obres impreses de Ramon Llull trobades en la bibliografia existent al seu abst.

15. Aquest és el cas del catàleg d'obres lul·lianes que posseïa l'Escola de la Ciència de Mestre Ramon Llull de Barcelona, datat l'any 1466, que es troba a l'Arxiu del Marquès de Barbaà. Vegeu F. DE BOFARULL Y SANS, *El testamento de Ramón Lull y la escuela luliana en Barcelona*, Barcelona, 1896. També és el cas de l'inventari de la mateixa escola de 1488 editat igualment per F. de Bofarull y Sans. Es pot trobar l'enunciat de les obres, amb revisió de J. N. Hillgarth, a la pàgina web de la Universitat de Barcelona <http://orbita.bib.ub.es/llull/cat1.asp?BA1>. Un dels documents publicats per J. M^a. Madurell és el memorial de 77 obres lul·lianes cedides per Antoni Sedacer, regent de l'Escola de Mestre Ramon Llull de Barcelona, i pertanyents a la dita escola, a Margarida Safont. Aquest memorial, autògraf del mateix Sedacer, segons Madurell, que es trobaria a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona en un protocol del notari Gabriel Canyelles, no ha estat trobat. Cf. J. M. MADURELL, *La escuela de Ramón Llull de Barcelona. Sus alumnos, lectores y protectores*, dins «Estudios Lulianos», VIII (1964), 103-106. També es pot veure el contingut del memorial a la pàgina web abans citada.

16. Aquest és el cas dels documents (= Doc.) del nostre apèndix documental n° 9, 10, 11, 13, 14, 18, 25, 26, 28, 33 y 36, que es poden trobar en les obres citades de J. Mª Madurell. En aquest apèndix farem constar les discrepàncies entre ambdós.

En el quadre que segueix apleguem les dades principals contingudes en els documents de l'Apèndix Documental. En la primera columna consta la data del document. En la segona columna posem el títol de l'obra de Ramon Llull. Els títols consten normalitzats. En el cas d'un títol dubtós, el posem entre claudàtors. El mateix fem amb les designacions genèriques o si sols disposem d'un «feneix lo primer colondell» d'una obra no identificada. En la segona columna posem el posseïdor de l'obra que consta en els instruments (inventaris, testaments, vendes, cessions, empenyoraments, comandes). Primer posem el cognom i tot seguit el nom. En el cas de les vídues, escrivim primer el cognom i nom del marit. En la tercera columna, posem la professió o ofici del posseïdor. No fem constar la domiciliació perquè la documentació és barcelonina, per tant o bé el posseïdor del llibre és ciutadà de Barcelona o habitant o domiciliat a Barcelona. Tanmateix aquest tret consta més endavant quan farem referència a cada un del titulars dels llibres i també a l'apèndix documental. En aquest indret farem constar la transmissió dels llibres, és a dir, els receptors del llibres en cas de testaments, vendes, cessions, empenyoraments i comandes. També, si els llibres varen ser venuts en pública subhasta i altres circumstàncies. En la quarta columna posem el número del document segons consta en l'apèndix documental i tot seguit, entre claudators, el número de l'ítem en què es descriu, això en el cas que en el document hi hagi més d'una obra o llibre.

<i>Data</i>	Obres de Ramon Llull autèntiques, apòcrifes, atribudes	Posseïdors	Professions i oficis	Doc.
1407/12/30	Liber de gentili et tribus sapientibus	Castanyer, Francesc	Canonge	01
1410/08/04	Llibre de filosofia d'amor	Busquets, Guillem	Mercader	02 [01]
1410/08/04	Taula general a totes ciències	Busquets, Guillem	Mercader	02 [02]
1412/07/01	Llibre de les bèsties	Moliner, Martí	Canonge, batxiller en decrets	03 [01]
1412/08/02	Lo pecat d'Adam	Fabrera, Antoni	Beneficiat, prevere	04 [02]
1412/08/02	Llibre dels àngels	Fabrera, Antoni	Beneficiat, prevere	04 [01]
1414/04/24	Liber principiorum medicinae, Dist. VI: De generatione et corruptione	Fonolleda, Francesc	Notari, escrivà del rei	05
1417/08/18	Liber apostrophe seu De articulis fidei	Ponç, Domènec	Canonge	06 [02]
1417/08/18	Tractatus compendiosus de articulis fidei catholicae	Ponç, Domènec	Canonge	06 [03]
1417/08/18	Doctrina pueril	Solà, Pere	Beneficiat, prevere	07
1419/10/24	Llibre d'oracions	Feu, Romeu de	Argenter	08 [01]
1419/10/24	Llibre dels articles de la fe	Feu, Romeu de	Argenter	08 [02]
1419/10/24	Llibre d'Evast i Blanquerna	Feu, Romeu de	Argenter	08 [03]
1419/10/24	Doctrina pueril	Feu, Romeu de	Argenter	08 [04]
1420/09/03	Arbre de ciència	Feu, Romeu de, vídua de	Argenter	09 [01]
1420/09/03	Llibre d'Evast i Blanquerna	Feu, Romeu de, vídua de	Argenter	09 [02]
1420/09/03	Llibre d'oracions i contemplacions de l'enteniment en Déu	Feu, Romeu de, vídua de	Argenter	09 [03]
1420/09/03	Doctrina pueril	Feu, Romeu de, vídua de	Argenter	09 [04]
1420/09/03	*Gran cosa és hom o De magnitudine et parvitate hominis	Feu, Romeu de, vídua de	Argenter	09 [05]
1420/09/03	*Cobles sobre l'art de l'alquímia o Cantinela	Feu, Romeu de, vídua de	Argenter	09 [06]
1420/09/03	Oracions de Ramon	Feu, Romeu de, vídua de	Argenter	09 [07]
1422/08/11	Liber proverbiorum o Proverbis de Ramon	Sirvent, Francesc	Jurista	10 [01]
1422/08/11	Liber de ascensu et descensu intellectus	Sirvent, Francesc	Jurista	10 [02]
1422/08/11	De conventia fidei et intellectus in obiecto	Sirvent, Francesc	Jurista	10 [03]
1422/08/11	Liber de articulis fidei	Sirvent, Francesc	Jurista	10 [04]
1422/08/11	{feneix lo primer colondell "suarum partium"}	Sirvent, Francesc	Jurista	10 [05]

1422/08/11	Ars compendiosa inveniendi veritatem	Sirvent, Francesc	Jurista	10 [06]
1422/08/11	[tractats de mestre Ramon Lull]	Sirvent, Francesc	Jurista	10 [07]
1423/11/25	Ars magna	Puig-cervari, Joan de	Batxiller en arts i medicina	11 [02]
1428/09/06	Doctrina pueril	Giner, Joan	Donzell	13 [01]
1428/09/06	Llibre de les meravelles o Fèlix	Giner, Joan	Donzell	13 [02]
1428/09/06	Tractat d'astronomia o Tractatus novus de astronomia	Ginet, Joan	Donzell	13 [03, 06]
1428/09/06	Llibre contra Anticrist	Giner, Joan	Donzell	13 [04]
1428/09/06	Llibre de contemplació en Déu	Giner, Joan	Donzell	13 [05]
1429/06/01	Llibre de vicis i virtuts	Bonhom, Antoni	Mestre de sonar d'arpa	14 [01]
1429/06/01	Doctrina pueril	Bonhom, Antoni	Mestre de sonar d'arpa	14 [02]
1429/11/14	Llibre de les bèsties	Vidal, Nicolau	Beneficiat, prevere	15
1430/03/06	Taula general a totes ciències	Basset, Pere	Doctor en lleis	16 [01]
1430/03/06	Art general	Basset, Pere	Doctor en lleis	16 [02]
1430/07/08	*Liber de memoria o Art memorativa	Esplugues, Joan d'	Canonge, mestre en arts i medicina	17 [01]
1430/07/08	*Primus liber de consideratione quintae essentiae	Esplugues, Joan d'	Canonge, mestre en arts i medicina	17 [02]
1430/07/20	Liber de articulis fidei	Sirvent, Bartomeu	Jurista	18 [01]
1430/07/20	De praedestinatione et libero arbitrio	Sirvent, Bartomeu	Jurista	18 [02]
1432/12/31	Arbre de ciència	Gualbes, Ferrer Nicolau de	Mercader	19 [24]
1436/02/02	Doctrina pueril	Riembau, Joan	Cirurgià	20 [01, 02]
1436/11/15	Arbre de ciència	Rovira, Guillem	Beneficiat	21 [04]
1436/11/15	Llibre d'Evast i Blanquerna	Rovira, Guillem	Beneficiat	21 [05]
1436/11/27	Ars demonstrativa o Art demostrativa	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [01]
1436/11/27	Taula general a totes ciències	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [10]
1436/11/27	Tractat d'astronomia	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [11]
1436/11/27	Art compendiosa de medicina o Ars compendiosa medicinae	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [12]
1436/11/27	Doctrina puerilis	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [13]
1436/11/27	Apostrofe ad Summum Pontificem	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [14]
1436/11/27	Demonstratio per aequiparantiam	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [15]
1436/11/27	Liber de natura	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [16]

1436/11/27	Liber de civitate mundi	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [17]
1436/11/27	Principia philosophiae	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [18]
1436/11/27	Liber de prima et secunda intentione	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [19]
1436/11/27	Ars inventiva veritatis	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [02]
1436/11/27	Principia philosophiae	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [20]
1436/11/27	Doctrina compendiosa	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [21]
1436/11/27	Ars generalis ultima	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [22]
1436/11/27	Liber de Deo	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [23]
1436/11/27	Ars demonstrativa o Art demostrativa	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [24]
1436/11/27	Affatus o Liber de sexto sensu, llatrí	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [25]
	Lo sisèn seny, lo qual apelam affatus, romanç			
1436/11/27	Ars iuris	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [26]
1436/11/27	*Benedicta tu in mulieribus	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [27]
1436/11/27	Liber de anima	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [28]
1436/11/27	Tractat de l'art general	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [29]
1436/11/27	Logica nova	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [03, 44]
1436/11/27	Liber de ascensu et descensu	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [30, 43]
1436/11/27	Alfàbet de l'Art general	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [31]
1436/11/27	Llibre de Santa Maria	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [32]
1436/11/27	De vera creença e vera obediència	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [33]
1436/11/27	Ars generalis ultima	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [04]
1436/11/27	Ars compendiosa	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [05]
1436/11/27	Cahos	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [06]
1436/11/27	Liber de geometria nova et compendiosa	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [07]
1436/11/27	Lògica breu o Logica brevis	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [08]
1436/11/27	Liber de Sancta Maria	Rovira, Guillem	Beneficiat	22 [09]
1437/01/18	Doctrina pueril	Gircós, Pere	Mercader	23
1437/01/31	Llibre de vicis i virtuts	Palou, Guerau	Cavaller	24 [01]
1437/01/31	Llibre dels articles de la fe	Palou, Guerau	Cavaller	24 [02]
1437/01/31	Llibre de l'art de la cavalleria o Llibre de l'orde cavalleria	Palou, Guerau	Cavaller	24 [03]
1437/01/31	Llibre de consolació d'ermità	Palou, Guerau	Cavaller	24 [04]

1439/03/28	*Dialogo	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [07]
1439/03/28	[Proverbis]	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [15]
1439/03/28	Liber ad convincendum infideles	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [01]
1439/03/28	Consequències de filosofia	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [10]
1439/03/28	Principis de teologia o Liber principiorum theologiae	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [11, 20]
1439/03/28	Liber principiorum philosophiae o Començaments de filosofia	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [13]
1439/03/28	Liber de consequentiis theologiae	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [16]
1439/03/28	Taula general a totes ciències	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [17]
1439/03/28	De divina inventione	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [18]
1439/03/28	Lògica de Gatzell	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [19]
1439/03/28	Principis de teologia o Liber principiorum theologiae	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [18]
1439/03/28	Ars de loquutione angelorum	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [20]
1439/03/28	Liber de articulis fidei	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [02]
1439/03/28	De substantia et accidente o De venatione substantiae, accidentis et compositi	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [22]
1439/03/28	Liber de ascensu et descensu intellectus	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [23]
1439/03/28	Llibre de contemplació en Déu	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [24]
1439/03/28	Llibre de Santa Maria	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [25]
1439/03/28	Llibre de meravelles o Fèlix	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [26]
1439/03/28	Doctrina pueril	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [27]
1439/03/28	*Gran cosa és hom o De magnitudine et parvitate hominis	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [28]
1439/03/28	Filosofia de bona amor o Arbre de filosofia de amor	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [29]
1439/03/28	Llibre de Santa Maria	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [30]
1439/03/28	*Logica discipuli	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [31]
1439/03/28	Ars predicandi	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [03]
1439/03/28	Liber de articulis fidei	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [32]
1439/03/28	Compendium Artis demonstrativae	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [04]
1439/03/28	Llibre del gentil e dels tres savis o Liber de gentili et tribus sapientibus	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [05]

1439/03/28	Disputació de cinc savis o Disputatio de quinque sapientibus	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [06]
1439/03/28	Disputatio eremitae et Raymundi super aliquibus dubiis Sententiarum Petri Lombardi	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [07]
1439/03/28	Ars compendiosa inveniendi veritatem	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [08]
1439/03/28	Lectura super figuras Artis demonstrativae	Bols, Bartomeu	Prevere	25 [09]
1439/03/28	Llibre de intenció o Liber de prima et secunda intentione	Bols, Bartomeu	Prevere	25[14, 33]
1439/06/23	De sis mil proverbis	Frigola, Bernat	Beneficiat, prevere	26 [01]
1439/06/23	Llibre d'home	Frigola, Bernat	Beneficiat, prevere	26 [04]
1441/09/09	Liber de articulis fidei	Rovira, Joan	Beneficiat, prevere	27
1448/08/08	Doctrina pueril	Cases, Antoni	Mercader	28 [01]
1448/08/08	*Benedicta tu in mulieribus	Cases, Antoni	Mercader	28 [02]
1449/08/07	Liber pincipiorum medicinae: Distinctio VI De generatione et corruptione	Vinyamata, Francesc de	Beneficiat, prevere	29
1455/11/15	Doctrina pueril	Ribalta, Pere, vídua	Mercader	30
1457/07/04	*De vera creença e vera obediència	Navel, Aloit de	Mercader	31
1458/11/02	Libre de vicis e virtuts = Doctrina pueril: Dels X manaments	Terrassa, Pere	Mercader	32 [01]
1458/11/02	Doctrina pueril	Terrassa, Pere	Mercader	32 [02]
1461/02/09	Liber de anima o Llibre d'ànima racional	Garriga, Guillem	Balancer	33 [01, 03]
1461/02/09	Llibre d'home	Garriga, Guillem	Balancer	33 [02, 04]
1461/12/24	Llibre d'Evast i Blanquerna	Vall, Jaume	Mercader	34
1463/03/15	Llibre de articulis fidei o Tractatus compendiosus de articulis fidei	Mura, Antoni	Mercader	35 [01]
1464/04/27	Llibre de primera i segona intenció	Xarch, Antoni, vídua d'	Mercader	36
1466/03/29	Arbre de ciència	Català, Ramon	Canonge	37 [02]
1466/04/07	De substantia et accidente o De venatione substantiae, accidentis et compositi	Teixidor, Antoni	Beneficiat	38
1466/04/28	Llibre de Santa Maria	Llull, Pere	Mercader	39 [01]
1466/04/28	Llibre dels àngels	Llull, Pere	Mercader	39 [02]
1466/04/28	Llibre de Santa Maria	Llull, Pere	Mercader	39 [03]

1466/04/28	Segon volum de l'Arbre imperial	Llull, Pere	Mercader	39 [04]
1466/04/28	Cent noms de Déu	Llull, Pere	Mercader	39 [05]
1466/04/28	Arbre de ciència	Llull, Pere	Mercader	39 [06]
1474/07/23	Llibre de Santa Maria	Ribós, Guillem	Secretari de capità de galera	40
1476/06/11	Llibre de vicis i virtuts	Ros, Antoni	Mercader	41 [01, 03]
1477/04/15	Tabula generalis ad omnes scientias		[Bisbe de Catània]	42
1478/07/07	Art compendiosa de medicina o Ars compendiosa medicinae	Perpinyà, Ramon	Mestre en medicina	43 [01]
1485/11/17	Ars confessionis o Liber qui continet confessionem	Pagés, Joan	Doctor en lleis, cavaller, conseller rei	44
1485/12/02	Arbre de ciència	Labarola, Bartomeu	Mestre d'estampa	45
1492/07/30	Doctrina pueril	Pila, Jaume sa	Mercader	46 [01]
1492/07/30	Arbre de filosofia d'amor	Pila, Jaume sa	Mercader	46 [02]
1492/07/30	Llibre dels articles de la fe	Pila, Jaume sa	Mercader	46 [03]
1496/04/29	Arbre de ciència	Llull, Lluís	Doctor en decrets	47 [01]
1496/04/29	Llibre de Santa Maria	Llull, Lluís	Doctor en decrets	47 [02]
1496/04/29	Segon volum de l'Arbre imperial	Llull, Lluís	Doctor en decrets	47 [03]
1496/04/29	Llibre de Santa Maria	Llull, Lluís	Doctor en decrets	47 [04]
1496/04/29	Disputatio eremitae et Raymundi super aliquibus dubiis Sententiarum Petri Lombardi	Llull, Lluís	Doctor en decrets	47 [05]
1498/03/28	Arbre de ciència	Posa, Pere	Prevere, llibreter	48 [01]
1498/03/28	Art breu	Posa, Pere	Prevere, llibreter	48 [02]
1498/03/28	Lògica breu	Posa, Pere	Prevere, llibreter	48 [03]
1498/11/10	De vera crehença e vera obediència	Esbert, Joan	Paraire de draps llana	49
1499/04/15	Llibre de vicis e virtuts	Ferrer, Gabriel	Canonge de Santa Anna de Barcelona	50

Les obres de Ramon Llull

Posem tot seguit el llistat de les obres contingudes en els instruments de l'apèndix documental. Els títols consten normalitzats i van seguits del número del document i del número de l'ítem de l'obra, aquest entre claudàtors. Precedeix un asteric (*) quan l'obra és apòcrifa o atribuïa a Ramon Llull o és una obra de tema lul·lià. Aquest llistat mostra prou bé la presència, i per tant la difusió, de les obres de Ramón Llull en les biblioteques particulars o privades de la Barcelona del segle XV, la seva varietat i la seva importància.

- Affatus* en llatí i en romanç: 22 [25]
Alfabet de l'Art genral: 22.31
Apostrofe ad Summum Pontificem o *Tractatus de articulis fidei*: 6 [2], 22 [14]
Arbre de ciència: 9 [1], 18 [24], 37 [2], 39 [6], 45, 47 [1], 48 [1]
Arbre de filosofia d'amor: 46 [2]
Ars compendiosa inveniendi veritatem: 10, [6], 22 [5], 25 [8]
Ars de loquutione angelorum: 25 [21]
Ars demonstrativa: 22 [1]
Ars generalis ultima: 22 [4, 22]
Ars inventiva veritatis: 22 [2]
Ars iuris: 22 [26]
Ars magna: 11 [2]
Ars praedicandi: 25 [3]
Art breu: 48 [2]
Art compendiosa de medicina: 22 [12], 43 [1]
Art demostrativa: 22 [24]
Art genral: 16 [2]
- **Benedicta tu in mulieribus*: 22 [27], 28 [2]
- Cabos*: 22 [6]
Cent noms de Déu: 39 [5]
 **Cobles sobre l'art de l'alquímia* o *Cantinela*: 9 [6]
Compendium Artis demonstrativae: 25 [4]
Confessions o *Ars confessionis*: 44
Conseqüències de filosofia o *Començaments de filosofia*: 25 [11]
- De articulis fidei*: 18 [1]
De convenientia fidei et intellectus in obiecto: 10 [3]
De divina inventione: 25 [18]
De praedestinatione et libero arbitrio: 18 [2]
De quaestionibus sententiarum o *Disputatio eremitae et Raymundi*: 25 [7], 47 [5]

- De sis mil proverbis*: 26 [1]
De substantia et accidente: 25 [22]
De venatione substantiae, accidentis et compositi: 38
 **De vera creença e vera obediència*: 22 [33], 31, 49
Demonstratio per aequiparantiam: 22 [15]
 **Dialogo*: 25 [7]
Disputació de cinc savis: 25 [6]
Doctrina compendiosa o Lectura del dit general: 22 [21]
Doctrina pueril: 7, 8 [4], 9 [4], 13 [1], 14 [2], 20 [1, 2], 22 [13] (en llatí),
 23, 25 [27], 28 [1], 30, 33 [2], 46 [1]
- Filosofia de bona amor*: 25 [29]
- **Gran cosa és hom o De magnitudine et parvitate hominis*: 9 [5], 25 [28]
- Lectura super figuras Artis demonstrativae*: 25 [9]
Liber ad convincendum infideles: 25 [1]
Liber de anima: 22 [28]
Liber de articulis fidei: 10 [4], 25 [2, 32], 27, 35 [1]
Liber de ascensu et descensu: 10 [2], 22 [30, 43], 25 [23]
Liber de civitate mundi: 22 [17]
Liber de consequentiis theologiae: 25 [16]
Liber de Deo: 22 [23]
Liber de gentili et tribus sapientibus: 1, 25 [5]
Liber de geometria nova et compendiosa: 22 [7]
 **Liber de memoria o Art memorativa*: 17 [1]
Liber de natura: 22 [16]
Liber de prima et secunda intentione: 22 [19]
Liber principiorum medicinae, Dist. VI *De generatione et corruptione*: 5, 29
Liber principiorum philosophiae o Principis de filosofia: 25 [13]
Llibre contra Anticrist: 13 [5]
Llibre d'ànima racional o De anima: 33 [1, 3]
Llibre d'Evast i Blanquerna: 8 [3], 9 [2], 21 [5], 34
Llibre d'home: 26 [4], 33 [1, 4]
Llibre d'oracions i contemplacions de l'enteniment en Déu: 9 [3]
Llibre de consolació: 24 [4]
Llibre de contemplació en Déu o Lo contemplador: 13 [6], 25 [24]
Llibre de filosofia d'amor: 2 [1]
Llibre de l'art de cavalleria: 24 [3]
Llibre de les bèsties o De natura de les bèsties: 3 [1], 15
Llibre de les meravelles o Felix Boscatger o Fèlix: 13 [2], 25 [26]
Llibre de primera i segona intenció o De intenció o Lo primer i lo segon: 25 [14,
 33], 36

- Llibre de saber amar Déu* o *Llibre de oracions*: 8 [1]
Llibre de Santa Maria o *Llibre de nostra Dona*: 22 [9 en llatí, 32], 25 [25, 30], 39 [1, 3], 40, 47 [2, 4]
Llibre de astrologia o *Tractatus novus de astronomia*: 13 [4]
Llibre de vicis i virtuts: 14 [1], 24 [1], 41 [1, 3], 50; cf. també 32 [1]
Llibre dels àngels: 39 [2]
Llibre dels articles de la fe: 8 [2], 24 [2], 46 [3]
Lo pecat d'Adam: 4 [2]
Lògica breu o *Logica brevis*: 22 [8], 48 [3]
Lògica de Gatzell: 25 [19]
**Lògica del deixeble*: 25 [31]
Lògica nova: 22 [3, 44]
- Oracions de Ramon*: 9 [7]
- *Primus liber de considerationes quintae essentiae*: 17 [2]
Principis de filosofia: 22 [18, 20]
Principis de Teologia: 25 [12, 20]
Proverbis de mestre Ramon Lull: 10 [1], 25 [15]
- Segon volum de l'Imperial* o *Segon volum de l'Arbre imperial*: 39 [4], 47 [3]
- Tabula generalis ad omnes scientias* o *Taula general a totes ciències*: 2 [2], 16 [1], 22 [10], 25 [17], 42
Taula d'astronomia: 22 [11]
Tractat de l'Art general: 22 [29]
Tractatus compendiosus de articulis fidei catholicae: 6 [3]

Propietaris i lectors

Qui posseïa obres de Ramon Llull? Com hom pot veure, clergues (16 doc.), nobles (2 doc.), juristes (5 doc.), mercaders (13 doc.), professionals de la medicina i cirurgia (3 doc.) i membres de professions com músic, paraire, argenter, balancer, mestre d'estampa, notari, secretari de galera, llibreter (8 doc.). Per tant, qualsevol de qualsevulla professió podia posseir obres de Ramon Llull. Aquest llistat, per raons òbvies, no representa la totalitat d'aquells barcelonins que tenien obres de Ramon Llull, però sí que ens mostra una tendència, en termes estadístics, que demostra la popularitat de Ramon Llull entre els barcelonins del segle XV i la presència d'obres seves a les llars de totes les classes socials; fins i tot en el vaixell d'un Vilamarí, que en aquells moments es devia dedicar al cors.

Clergues

Bartomeu Bols, prevere, beneficiat a l'església de Sant Miquel de Barcelona. Posseïa una bona biblioteca, de la qual, com es pot veure, les obres de Ramon Llull, posades totes plegades al final de l'inventari, n'eren una bona part. Va ésser un dels protectors de l'Escola de Ramon Llull de Barcelona. Els seus béns mobles i els llibres varen ser venuts en pública subhasta.¹⁷ Doc. 25:

Ars compendiosa inveniendi veritatem
Ars de loquutione angelorum
Ars praedicandi o *Liber de praedicatione*
Articles contemplatius o *Liber de Articulis fidei*
Compendi de la demostrativa o *Compendium Artis demonstrativae*
Conseqüències de filosofia o *Principia philosophiae* o *Començaments de filosofia*
De divina inventione
De quaestionibus Sententiarum
De substantia et accidente
 **Dialogo*
Disputació de cinc savis o *Disputatio quinque hominum sapientium*
Doctrina pueril
Felix boscatger o *Llibre de meravelles*
Filosofia de bona amor o *Arbre de filosofia d'amor*
 **Gran cosa és hom*
Lectura super figuras Artis demonstrativae
Liber de articulis fidei
Liber de ascensu et descensu intellectus
Liber de consequentiis theologiae
Llibre d'intenció o *Liber de prima intentione*
Llibre de Santa Maria
Llibre del gentil i dels tres savis o *Liber de gentili et tribus sapientibus*
Lo contemplador o *Llibre de contemplació en Déu*
Lògica de Gatzell
 **Lògica del deixeble* o *Logica discipuli*
Principis de teologia o *Liber principiorum theologiae*
Taula general a totes ciències
Tractatus ad infideles o *Liber ad convincendum infideles*

Francesc Castanyer, canonge de la Seu de Barcelona i ardiaca del Vallès. Posseïa una excel·lent biblioteca. Els seus llibres els reservà en vida per a la Seu de Barcelona. Van ser venuts en pública subsasta. Doc 1:

17. J. M. MADURELL, *La escuela de Ramón Llull de Barcelona. Sus alumnos, lectores y protectores*, dins «Estudios Lulianos», VI (1962), 203-205.

Liber de gentili et tribus sapientibus

Guillem Ramon Català, canonge de la Seu de Barcelona i prior del monestir de Sant Pau del Camp de Barcelona. L'*Arbre de ciència* de Ramon Llull i dos altres llibres varen ser venuts a Bernat Costa, mercader, ciutadà de Barcelona. Doc. 37:

De la ciència o Arbre de ciència

Joan d'Esplugues, canonge de la Seu de Barcelona, mestre en arts i medicina. Posseïa una excel·lent biblioteca. Alguns dels llibres de la seva biblioteca havien estat transcrits per ell.¹⁸ Doc. 17:

**Art memorativa o Liber de memoria*

**Primus liber de consideratione quintae essentiae*

Antoni Fabrera, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona: Doc. 4:

*Llibre dels àngels**Lo pecat d'Adam*

Gabriel Ferrer, canonge i precentor de l'església de Santa Anna de Barcelona. Gabriel Ferrer rep diversos objectes i una obra de Ramon Llull dels marmessors del testament de Pere Marquès, prevere i beneficiat a la dita església, al qual els havia lliurat en comanda. Doc. 50:

De vicis i virtuts o Llibre de virtuts i pecats

Bernat Frigola, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona. En fer testament, va fer hereus universals Déu i l'Escola de Mestre Ramon Llull, de la qual havia estat estudiant, tenint com a mestre Antoni Sedacer.¹⁹ Va llegar les obres de Ramon Llull *De sis mil proverbis* a Pere Claris i *Llibre d'home* a Joan Claris, germans, estudiants a la dita escola. Doc. 26:

*De sis mil proverbis**Llibre d'home*

18. Cf. J. HERNANDO, *Del llibre manuscrit al llibre imprès. La confecció del llibre a Barcelona durant el segle XV. Documentació notarial*, dins «Arxiu de Textos Catalans Antics», 21 (2002), 269, 371, doc. 62.

19. Cf. J. M. MADURELL, *La escuela de Ramón Llull de Barcelona*, citat en n. 17, 195-197.

Martí Moliner, canonge i degà de la Seu de Barcelona. Batxiller en decrets. Els seus llibres van ser venuts en pública subhasta. Doc. 3:

Llibre de les bèsties o De natura de les bèsties

Domènec Ponç, canonge i ardiaca major de la Seu de Barcelona. Els seus llibres varen ser venuts en pública subhasta. Doc 6:

Liber Apostrophe o De articulis fidei

Tractatus seu declaratio fidei catholicae o Tractatus compendiosus de articulis fidei catholicae

Pere Posa, prevere, llibreter i impressor.²⁰ Els llibreters de Barcelona Gaspar Mir i Antoni Vernet compren a Pere Posa el contingut de la seva llibreria i diverses eines per a imprimir, en la qual hi havia diverses peces d'obres de Ramon Llull. Doc. 48:

Arbre de ciència

Art breu

Lògica breu

Guillem Rovira, prevere, beneficiat. En fer testament, va llegar al seu nebot, Pere Rovira, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, les obres de Ramon Llull *Arbre de ciència* i *Llibre d'Evast i Blanquerna*. Posseïa una excel·lent biblioteca sobretot de llibres d'ensenyament de gramàtica i de lògica, alguns dels quals van ser venuts en pública subhasta. Doc. 21, 22:

Affatus o Liber de sexto sensu

Alfabet d'art general o Art demostrativa (dues peces)

Apostrofe ad Summum Pontificem

Arbre de ciència

Ars compendiosa

Ars compendiosa medicinae

Ars demonstrativa

Ars generalis ultima

Ars inventiva veritatis

Ars iuris

**Benedicta tu in mulieribus*

Cabos

**De vera creença i vera obediència*

20. De la seva producció es coneixen diverses obres de Ramon Llull: *Ars magna*, *Arbor scientiae*, *Apostrophe*.

Demonstratio per aequiparantiam
Doctrina pueril
Evast i Blanquerna
Introducció de lògica o Logica brevis
Lectura del dit general o Doctrina compendiosa
Liber de anima
Liber de ascensu et descensu
Liber de civitate mundi
Liber de Deo
Liber de geometria nova et compendiosa
Liber de natura
Liber de prima et secunda intentione
Llibre de nostra Dona (dues peces)
Logica nova
Principia philosophiae (dues peces)
Taula general a totes ciències
Tractat d'astronomia
Tractat de l'art general

Joan Rovira, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona. Va fer hereus universals dels seus béns Déu, la seva ànima i les pies causes. Els seus béns van ser venuts en pública subhasta. Doc. 27:

De articulis fidei

Pere Solà, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona. Els seus llibres van ser venuts en pública subhasta. Doc. 7:

Doctrina pueril

Antoni Teixidor, clergue, beneficiat de la vila de Cervera, habitant a Barcelona. Antoni Teixidor posseïa sobretot llibres de gramàtica i de lògica. Els seus béns mobles i els llibres van ser venuts en pública subhasta. Doc. 38:

De venatione substantiae, accidentis et compositi

Nicolau Vidal, prevere, beneficiat a l'església major de Santa Maria de la vila de Cervera, habitant a Barcelona: 15

Llibre de les bèsties

Francesc de Vinyamata, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona. Va fer hereus universals dels seus béns les causes pies. Els seus béns van ser venuts en pública subhasta. Doc. 29:

De generatione et corruptione o *Liber principiorum medicinae, distinctio VI*

Nobles

Joan Giner, donzell, domiciliat a la ciutat de Barcelona. Doc. 13:

Doctrina pueril

Felix o *Llibre de les meravelles*

Llibre de astrologia o *Strologia* o *Tractatus novus de astronomia* (dues peces)

Llibre contra Anticrist

Llibre de contemplació en Déu

Guerau de Palou, cavaller, domiciliat a Barcelona. L'hereu universal va ser el seu fill Jaume. Doc. 24:

Llibre de vicis i virtuts o *Llibre de virtuts i pecats*

Llibre dels articles de la fe

Llibre de l'art de cavalleria

Llibre de consolació d'ermità

Juristes

Pere Bassat, doctor en lleis, ciutadà de Barcelona, conseller del rei i batlle general de Catalunya. Els seus béns van ser venuts en pública subhasta. Doc. 16:

Taula general de totes ciències

Art general

Lluís Llull, doctor en decrets, ciutadà de Barcelona: Doc.47:

Arbre de ciència

Segon volum de l'Arbre imperial

Disputatio eremitae et Raymundi super aliquibus dubiis Sententiarum Petri Lombardi

Llibre de Santa Maria (dues peces)

Joan Pagès, doctor en lleis, cavaller, conseller del rei. Va nomenar hereu universal el seu fill Francesc. Els seus llibres varen ser lliurats al llibreter de Barcelona Ramon Corró per a ser venuts. Doc. 44:

Confessions o *Ars confessionis*

Bartomeu Sirvent, jurista, ciutadà de Barcelona. Posseïa una excel·lent biblioteca. Doc. 18:

De articulis fidei, en català
De praedestinatione et libero arbitrio

Francesc Sirvent, jurista, ciutadà de Barcelona. Posseïa una excel·lent biblioteca especialment de llibres de dret. Els llibres van ser venuts en pública subhasta. Doc. 10:

Proverbis de Ramon o Liber proverbiorum
Liber de ascensu et descensu intellectus
De convenientia fidei et intellectus in obiecto
Liber de articulis fidei
Ars compendiosa inveniendi veritatem
Diverses obres de Ramon Llull sense especificar

Mercaders

Guillem Busquets, mercader, ciutadà de Barcelona. En haver mort sens testar, va ser dictada sentència arbitral sobre la divisió dels béns entre els seus fills. Doc 2:

Libre de filosofia d'amor, en romanç
Taula general de totes ciències

Antoni Cases, mercader, ciutadà de Barcelona. Posseïa una bona biblioteca. Doc. 28:

Doctrina pueril
**Benedicta tu in mulieribus*

Pere Gircós, mercader, ciutadà de Barcelona. L'hereu universal va ser el seu fill Pere Joan Gircós. Doc. 23:

Doctrina pueril

Ferrer Nicolau de Gualbes, mercader, ciutadà de Barcelona. L'*Arbre de ciència* va ser lliurat en garantia del pagament de la renda d'un censal mort venut a Bernat Miquel, ciutadà de Barcelona. Doc. 19:

Arbre de ciència

Pere Lull, mercader, ciutadà de Barcelona. Doc. 39:

Llibre de Santa Maria (dues peces)
Llibre dels àngels
Segon volum de l'Arbre Imperial
Cent noms de Déu
Arbre de ciència

Antoni de Mura, mercader, ciutadà de Barcelona. Les seves filles Eufraquina, Susanna i Violant varen ser les hereves universals en morir ell sense testar. Els seus béns mobles, però, i també els llibres van ser venuts en pública subhasta. Doc. 35:

De articulis fidei o Tractatus compendiosus de articulis fidei catholicae

Aloït de Navel, mercader, ciutadà de Barcelona. Posseïa un bona biblioteca, formada sobretot per llibres en llengua catalana. Doc. 31:

**De vera creença i vera obediència*

Jaume ça Pila, mercader, ciutadà de Barcelona, posseïa un bona biblioteca. Doc. 46:

Doctrina pueril
Arbre de filosofia d'amor
Llibre dels articles de la fe

Joana, vídua de Pere Ribalta, mercader, ciutadà de Barcelona. L'hereu universal va ser Arnau Esquerit, ciutadà de Barcelona. Doc. 30:

Doctrina pueril

Antoni Ros, mercader, ciutadà de Barcelona. Els germans Joan Ros, ciutadà de Barcelona, i Elionor, muller de Guerau de Vallseca, ciutadà de Barcelona, van ser els hereus universals. Els béns mobles i els llibres d'Antoni Ros van ser venuts en pública subhasta. Doc. 41:

Llibre de vicis i virtuts

Pere Terrassa, mercader, ciutadà de Barcelona. Els seus béns i també els llibres els tenia la seva muller Beatriu pel seu dot, esponsalici i altres drets. Doc. 32:

Doctrina pueril
Llibre de vicis i virtuts o la part Dels X manaments de Doctrina pueril

Jaume de Vall, mercader, ciutadà de Barcelona. Diversos béns mobles i el *Llibre d'Evast i Blanquerna* de Ramon Llull van ser la garantia d'un violari venut a Jaume Genís de Vallseca, ciutadà de Barcelona. Doc. 34:

Llibre d'Evast i Blanquerna

Angelina, vídua d'Antoni Xarch, mercader, ciutadà de Barcelona. Eulàlia, muller d'Antoni Poal, mercader, ciutadà de Barcelona, i Jaume Xarch, mercader, ciutadà de Barcelona, fills d'Angelina, van ser els hereus universals. Doc. 36:

Llibre de primera i segona intenció

Metges i cirurgians

Ramon Perpinyà, mestre en medicina, ciutadà de Barcelona. Els seus béns mobles i també els llibres varen ser venuts en pública subhasta. Doc. 43:

Art compendiosa de la medicina

Joan de Puig-cervarí, alias de Cervelló, batxiller en arts i medicina, ciutadà de Barcelona. En fer testament, va llegar l'*Ars magna* de Ramon Llull a Francesc de Pi, estudiant d'arts, pel servei fet durant la seva malaltia. Doc. 11:

Ars magna

Joan Riembau, cirurgià, ciutadà de Barcelona. Els seus béns van ser venuts en pública subhasta: 20

Doctrina pueril

Altres professionals

Antoni Bonhom, mestre de sonar d'arpa, ciutadà de Barcelona. En haver de deixar la ciutat de Barcelona, lliurà els seus béns en comanda a Antoni Masseu, mestre de sonar guitarra. Doc. 14:

Llibre de vicis i virtuts
Doctrina pueril

Joan Esbert, paraire de draps de llana, ciutadà de Barcelona. Els seus béns mobles i els llibres van ser venuts en pública subhasta. Doc. 49:

**De vera creença i vera obediència*

Romeu des Feu, argenter, ciutadà de Barcelona. La seva muller Clara va ser designada hereva universal. Doc. 8:

Llibre de saber amar Déu o Doctrina de amar Déu

Llibre dels articles de la fe

Llibre d'Evast i Blanquerna

Doctrina pueril

Clara, vídua de Romeu des Feu, argenter, ciutadà de Barcelona. Va ser hereva universal dels béns del seu marit. Doc. 9:

Arbre de ciència

Llibre d'Evast i Blanquerna

Llibre d'oracions i contemplacions de l'enteniment en Déu

Doctrina pueril

**De magnitudine et parvitate hominis o Gran cosa és home*

**Cobles sobre l'art d'alquímia o Cantinela*

Oracions de Ramon

Francesc Fonolleda, notari i escrivà del rei, ciutadà de Barcelona. L'hereu universal va ser el seu fill Arnau. Doc. 5:

De generatione et corruptione o Liber principiorum medicinae, distinctio VI

Guillem Garriga, balancer, ciutadà de Barcelona. L'hereu universal va ser el seu fill Rafael. Els llibres i altres béns mobles van ser venuts en pública subhasta. Doc. 33:

Llibre d'ànima racional

Llibre d'home

Bartomeu Labarola, mestre d'estampa, ciutadà de Barcelona, lliurà al seu soci en l'estampació de llibres Gabriel Cardona, prevere, l'*Arbre de ciència* de Ramon Llull. Doc. 45:

Arbre de ciència, estampa

Guillem Rabós, secretari de Joan de Vilamarí, capità de galeres, de Barcelona. En haver mort en la galera del capità, del qual era secretari, la seva germana Angelina i el marit d'aquesta Joan de Colunya reberen una caixa amb els béns de Guillem Rabós, entre els quals hi havia una obra de Ramon Llull. Doc. 40:

*Llibre de Santa Maria**Altres informacions*

El mig centenar de documents ací publicats ofereixen moltes d'altres notícies, en l'anàlisi de les quals no ens podem aturar, encara que es tracti de temàtica tan suggestiva com la de l'Escola Lul·liana de Barcelona, perquè aquestes pàgines resultarien molt més extenses.

Ens limitem, doncs, a assenyalar un parell de detalls: són almenys quatre els documents que esmenten el cèlebre romanç lul·lià *Llibre d'Evast e Aloma e Blanquerna* (núms. 8, 9, 21 i 34), en tots sense excepció, el nom del protagonista principal, és sempre ,Blanquerna', amb la ,n' entre la ,a' i la ,q', detall que confirma la tesi exposada ja fa anys en aquestes pàgines, la de la inexistència d'altra tradició catalana del dit nom que no sigui ,Blanquerna'.

El text de la cinquantena dels nostres documents és en un percentatge molt alt, escrit en llengua llatina, essent escrit en català el percentatge restant. I les frases o paràgrafs catalans donen la qualque agradable sorpresa d'enriquir el coneixement de la llengua amb mots no registrats en el *Diccionari Català, Valencià, Balear*; dues mostres: el doc. núm. 40 (del 1474) parla d'«un *payer curt vell»: què és ,payer'? Certament no és un ,paller', sinó, sembla, un estri, però quin? Dos documents més enllà, núm. 42 (del 1477), compareixen «dos cofres, la hu *botellat, l'altre llis»; la superfície d'aquella caixa no era llisa, però com era? També trobem el cas d'ús anterior al documentat en el dit diccionari, com el de la «carapussa de fusó» en l'esmentat doc. 40, del 1474, paraula documentada en un inventari del 1523; tot d'un tret, la paraula ha envellit cinquanta anys. No he fet un repàs exhaustiu d'altres casos possibles.

Post-scriptum

Les informacions que les pàgines anteriors sintetitzen i les següents documenten sobre obres lul·lianes presents a Barcelona durant el segle XV, representen una aportació d'innegable importància, no sols en elles mateixes, ans també perquè, sumades a aportacions d'altres procedències, poden permetre d'arribar a reconstruccions més completes de moments del passat, no sols lul·lià, ans encara més generalment cultural, de Barcelona, dels Països Catalans, o d'on sigui, perquè aquells primers decennis del segle XV foren un moment (potser ,el moment més') expansiu del lul·lisme barceloní de l'Escola Lul·liana de Barcelona.

L'anterior consideració ha estat suscitada per la lectura d'algun dels estudis aplegats en el volum *Ramon Llull und Nikolaus von Kues: eine Begegnung im Zeichen der Toleranz*, Turnhout, Brepols 2005, on, per posar un exemple, les

innovadores pàgines de Gabriella POMARO, «*Licet ipse fuerit, qui fecit omnia*»: *il Cusano i gli autografi lulliani* (175-204), en esbrinar els corriols, pels quals arribaren al compilador de l'actual Vat., Ottob. lat. 205, els trenta-cinc texts escrits durant l'estada de Ramon Llull a Sicília, es refereixen a la possibilitat, potser no gaire convincent, que el dit volum hagués estat estructurat i escrit a Barcelona, però en canvi afirmen amb certesa que hi haurien estat copiats els manuscrits següents:

Codex latinus Monacensis 10517: [*Opera Messanensia XXV; Opera Tunici-
na II*];

Codex latinus Monacensis 10521: *Ars magna praedicationis*;

Codex latinus Monacensis 10524: *Lectura super aurem inventivam et tabulam
generalem*;

Codex latinus Monacensis 10528: *Ars universalis; Liber de intellectu*;

Codex latinus Monacensis 10539: *Ars demonstrativa*;

Codex latinus Monacensis 10543: *De quadratura et triangulatura circuli* i
l'anònim *Utrum veritates fidei catholicae sint per viam rationis inquirendae*;

Codex Cusanus 82: *Lectura super artem inventivam et tabulam generalem*;

Palma, Biblioteca Pública 1041: *Tabula generalis, Ars compendiosa, Lectura
artis generalis* (196-197).

Afegim-hi els títols lul·lians que Joan Bolons se n'hauria endut a Pàdua, a casa del bisbe Fantini Dandolo amb l'actual Codex Cusanus 82 (195 i 197), i d'altres possibles volums lul·lians, ja perduts o encara existents en biblioteques, gran o menudes, esparses pel món, dels quals sigui demostrable la procedència barcelonesa els primers decennis del XV, i tindrem una idea mínimament aproximada d'allò que representava l'interès barceloní envers Llull en aquells primers decennis del segle XV.

DOCUMENTS²¹

1

1407, desembre, 30. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Francesc Castanyer, ardiaca del Vallès, canonge de la Seu de Barcelona, aquest posseïa entre d'altres llibres reservats en vida a la dita Seu de Barcelona i que, en morir, es trobaven dipositats a la sagristia de la mateixa, el Liber de gentili et tribus sapientibus de Ramon Llull.

ACB, *Marmessoria de la Caritat*. Francesc Castanyer, 1408, fols. 1r, 10v.

Die veneris, intitulata XXX^a mensis decembris, habuit exordium presens inventarium.

In Dei nomine. Noverint universi quod cum propter doli maculam evitandam omnemque materiam suspicionis tollendam, manumissores et ultimarum voluntatum executores de bonis que ad eorum manus deveniunt, inventarium conficere valeant et teneantur, adeo ut^a ipsorum indemnitati tutius valeat provideri, idcirco nos Ferrarius de Podiolo et Iacobus de Casis, canonici, Fernandus Pinosa, presbiter, beneficiatus in Sede Barchinone, et Petrus Castanyerii, manumissores et executores testamenti seu ultime voluntatis honorabilis Francisci Castanyerii, quondam, archidiaconi Vallensis et canonici in eadem Sede, de qua manumissoria constat per testamentum ipsius, quod fecit et ordinavit in posse mei Gabrielis Canyelles, auctoritate regia notarii publici Barchinone [..]^b, cum hoc venerabili signo cru+cis de bonis dicti^c honorabilis Francisci Castanyerii, prout inferius subiungitur, incepimus facere inventarium.

Primo, atrobam ...

Item, altre libre ab cuberta de pregamí, scrit en pregamí, qui poden ésser dos cisterns, qui és intitulat *Liber de gentili et tribus sapientibus*.

a. *Segueix ratllat eorum* – b. *Indiquem amb [..] un espai en blanc en el ms per a la data* – c. *Segueix ratllat Petri*.

21. En l'edició dels documents hem seguit la metodologia observada en el nostre, i ja citat en nota n. 13, *Del llibre manuscrit al llibre imprès*, 284-285. La datació que encapçala cada document és la primera que consta en cada anotació notarial. Pel que fa als inventaris, aquests podien fer-se al llarg de diversos dies. En aquest cas, la data que posem és la de l'inici de la confecció de l'inventari.

2

1410, agost, 4. Barcelona

Inventari dels béns de Guillem Busquets, ciutadà de Barcelona, a instància de Manuel Rajadell. En haver mort sense testar, va ser dictada sentència arbitral sobre la divisió dels béns entre els fills legítims i naturals de Guillem Busquets: Ponç de Busquets, canonge de la Seu de Barcelona, Guillem de Busquets i Francesc de Busquets, ciutadans de Barcelona, i Blanquina, vídua d'Antoni Terré, ciutadà de Barcelona. Guillem Busquets posseïa, entre d'altres llibres, Llibre de filosofia d'amor i Taula general de totes ciències de Ramon Llull.

ACB, Gabriel de Canyelles, *Plec d'inventaris i encants* 1410-1419, Plec 1, fol. 1r-24r.

Die lune, quarta die augusti, anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o decimo, fuit factum sequens inventarium [de hereditate et bonis venerabilis Guillermi de Busquets, quondam, civis Barchinone, dividenda inter filios legitimos et naturales: Ponç de Busquets, canonge, Guillem de Busquets, Francesc de Busquets, ciutadans de Barchinona, Blanquina, muller de l'honorat n'Antoni Terré, ciutadà de la dita ciutat]^a ad instantiam honorabilis Emanuelis de Rajadello et habuit exordium die predicta. ...

[1] Item més, I libre scrit en paper ab letra grossa appellat *Libre de philosophia*, en romans, ab posts cubertas de cuyr vermell pelós, ab V bolletas a cada post. Qui comença: «En lo nom del qual». E feneix: «no pot pus viure».²² ...

[2] Item més, I altre libre scrit en pergamins a corondells appellat *Taula general de totes scièncias*, ab posts menys de gaffets. E comença en la letra vermella: «Déus bo^p en virtut». E comença lo libre en letra negre: «Ço perquè aquesta taula és general». E feneix: «a honor de nostre senyor Jhesuchrist e de la Verge nostra Dona amen». ...

a. «De hereditate et bonis ... ciutadà de la dita ciutat» *escrit al marge inferior* – b. *Segueix ratllat illos.*

3

1412, juliol, 1. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Martí Moliner, batxiller en decrets, canonge i degà de la Seu de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres el Llibre de les bèsties de Ramon Llull.

ACB, Gabriel de Canyelles, *Plec d'inventaris i encants* 1410-1419, Plec 7, fol. 1r-34r: 1r, 14r.

Inventarium factum de hereditate et bonis que fuerunt venerabilis Martini Molinerii, quondam, canonici et decani Ecclesie Barchinone.

22. És, doncs, l'obra de Ramon Llull *Libre de philosophia d'amor*.

Noverint universi quod nos Guillelmus Carbonelli, sacrista, et Petrus Guillelmus Jaffredi, precentor, canonici Ecclesie Barchinone, manumissores et executores una et insolidum cum aliis a civitate Barchinone pro nunc absentibus, testamenti seu ultime voluntatis venerabilis Martini Molinerii, quondam, bacallarii in decretis, canonici et decani dicte Ecclesie, prout de dicta manumissoria constat per testamentum eiusdem venerabilis Martini Molinerii, quondam, quod fecit et ordinavit in posse Gabrielis Canyelles, notarii publici Barchinone infrascripti, XX^a die iunii, anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o XII°, presenti et infrascripto, nomine manumissorio antedicto, ob doli maculam evitandam et omnis fraudis suspitionis tollendam et alias ut valeamus beneficiis illis quibus facientibus inventarium sunt concessa (sic), de bonis omnibus que invenimus seu invenire potuimus et que essent de dicta manumissoria seu ad ipsam quomodolibet pertinerent, presens inventarium cum hoc venerabili signo *cru+cis* facere procuravimus in modum sequentem. Quod quidem habuit exordium prima die iulii, anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o XII°.

Primo, atrobam en la entrada de l'alberch on lo dit defunt habitave, qui és davant lo portal maior de la Seu ...

Item, altra libre scrit en paper intitulat [1] *De natura de les bèsties*, e [2] *De casos de confessió segons mestre Ramon de Perefort* (sic). Comença en lo segon full «Cant aquestes».²³ E feneix in penultimo folio «redimat». Són les cubertes engrutades. ...

Actum, perfectum et firmatum fuit presens inventarium per dictos venerabiles manumissores die veneris, VIII^a die iulii, anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o duodecimo, presentibus testibus Michaelae de Canalibus, presbitero, Iacobo Rigual, Petro Iohanne, Michaelae de Cererals, clericis, et Iohanne Barcebre, scriptore Barchinone.

4

1412, agost, 2. Barcelona

Segons l'inventari dels béns d'Antoni Fabrera, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, el Llibre dels àngels i Lo pecat d'Adam de Ramon Llull.

ACB, Julià Roure, *Plec d'inventaris i encants* 1401-1419, s.n.

In Dei nomine. Noverint universi quod cum propter^a doli maculam evitandam omnemque fraudis suspitionem tollendam inventarii beneficio sit provisum et manumissores ac alii omnes qui bona regere incipiunt aliena inventarium de eisdem facere teneantur iuxta legitimas sanctiones, idcirco ego Franciscus^b Fabrera, parrochie Sancti Genesis de Amigdalò, frater ac manumissor^c et executor testamenti seu ultime voluntatis discreti Anthonii Fabrera, quondam, presbiteri, beneficiati in ecclesia Beate Marie de Mari Barchinone, volens uti et gaudere beneficio inventa-

23. L'incipit: «Can aquestes», pot assimilar-se a l'incipit del llibre VII del *Llibre de les meravelles*: «Aprés aquestes». Cf. *Llibre de les meravelles*. Col. (Els Nostres Clàssics, núm. 46-47), 87.

rium facientibus a iure concesso et ne bona ac iura dicti defuncti deperiri valeant vel occultari aut negligentia deperiri, cum hoc sig+no crucis hic imposito seu impresso presens inventarium seu reportorium de bonis et iuribus que in hereditate dicti defuncti invenire potui, in modum qui sequitur facere procuravi. Quod quidem inventarium cepit exordium die martis, secunda augusti, anno a nativitate Domini M^o CCCC^o duodecimo.

Primo, atrobe en les cases, les quals lo dit defunt tenia a loguer de l'honrat En Pere de Gualbes, ciutadà de Barchinona, scituades en lo loch appellat La Vilanova, de la dita ciutat, on lo dit defunct habitava dementre que vivia, les robes següents: ...

[1] Item, un libre ab cubertas de pergamí, scrit en paper, perlant del poder dels àngels bons e mals,²⁴ de poca valor. ...

[2] Item, un libre ab cubertes de pergamí scrit en paper qui parla del pecat que Adam comès contra Déu, de poca valor.²⁵ ...

a. propter manca al ms – b. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma – b. Segueix ratllat discreti Anth.

5

1414, abril, 24. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Francesc Fonolleda, notari i escrivà del rei, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa en morir, entre d'altres llibres, el Liber de generatione et corruptione, és a dir la Distinctio VI del Liber principiorum medicinae de Ramon Llull.

ACB, Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants 1410-1419*, fols. 1r-16r: 8v.

Habuit exordium^a presens inventarium die lune XXIII^a die aprilis, anno M^o CCCC^o XIII°. Die mercurii, XXIII^a madii, anno M^o CCCC^o XIII°, domina Nicholaua, uxor Francisci Fonolleda, defuncti, ut usufructuaria et ut tenens et possidens bona sui viri, et Arnaldus, filius dicti defuncti, proprietarius et heres, firmarunt huiusmodi inventarium et cetera.

Primo igitur invenimus in hereditate et bonis dicti quondam discreti Francisci Fonolleda, notarii scriptorisque domini regis et civis Barchinone, totum ipsum hospitium/

Item, I altre libre petit scrit en pergamins ab ses posts cubertes de aluda blanca qui comença: «*Liber generationis*. Quoniam omnis ars».²⁶ E és de poca valor. ...

a. Al marge esquerre Nicholaua uxor, Arnaldus filius.

24. Es tracta del *Llibre dels àngels*.

25. *Lo pecat d'Adam*.

26. La part de l'incipit: «Quoniam omnis ars», correspon a l'incipit del pròleg al llibre de Ramon Llull *Liber principiorum medicinae*. La part de l'incipit: «Liber generationis» correspon a

1417, agost, 18. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Domènec Ponç, canonge i ardiaca major de la Seu de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, el Liber Apostrophe o De articulis fidei i el Tractatus compendiosus de articulis fidei catholicae de Ramon Llull, que varen ser venuts en encant públic. (Domènec Ponç, canonge i ardiaca major de la Seu de Barcelona, habitant de l'edifici propi d'aquesta ciutat, havia viscut a Avinyó o en llocs on era enviat pels papes en missions de confiança; una primera informació es troba en Vicente BELTRÁN DE HEREDIA, *Domingo Pons (1330-1417), fundador del Colegio de la Asunción en Lérida*, dins «Hispania Sacra», IX (1956), 281-318).

ACB, Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants 1410-1419*, plec 4, 36 fols.: 1r, 2r, 3r-v, 5r, 13r, 28r-v.

Inventarium factum de bonis honorabilis Dominici Poncii, quondam, canonici^a et archidiaconi maioris Ecclesie Barchinone, et encantus de eisdem bonis factus.

Die mercurii, XVIII^a die augusti, anno a nativitate Domini M^o CCCC^o XVII° b habuit exordium sequens inventarium factum de bonis honorabilis Dominici Poncii, quondam, archidiaconi maioris in Ecclesia Barchinone.

Primo, un coffre enlaunat ... Item, un altre coffre semblant dels prop dits tres on eren^c los llibres següents:

[1] Item, I libre^d de pregamí, on ha diverses obras, ço és, Summa fratris Raymundi de Penafort. [2] Item, Tractatus de articulis fidey.²⁷ E alguns altres tractats. E és de forma de diornal. ...

[3] Item, I libre scrit en paper ab cubertas de cuyr vermell engrutades ab III^s tan-cadors^e. E comença la rúbrica: «Incipit *Tractatus seu declaratio fidei catholicae*». E en lo negre: «Primum capitulum», et cetera. Et finit: «Explicit iste tractatus».²⁸

Die iovis, XIX^a die augusti, anno a nativitate Domini M^o CCCC^o XVII°, in domo dicti deffuncti^f habuit exordium presens encantus factus per [...] Formiguera et [...] Fullerachs, curritores publicos et iuratos civitatis Barchinone, in domo dicti defuncti.

...

[4] Item, I libre gros scrit en paper, cubert de cuyr vermell engrutat, e segons la rúbrica^h «Incipit *Tractatus fidei catholice*». E lo negre «Primum capitulum»ⁱ. E fina: «Explicit iste tractatus». A-n micer Francesch dez Pla: II ll., XV ss., VII. ...

[5] Item, I libret petit ab cuberta petita de li, intitulat *Summa magistri Raymundi de Penafort* e altres tractats, an forma de diornal. A-n Barthomeu Ponç: I ll., XIII ss., III. ...

la distinció VI del mateix llibre. Pensem que el llibre de l'inventari correspondria a aquesta part del *Liber principiorum medicinae*, però començaria amb el pròleg de tot el llibre per tal de situar bé la part transcrita.

27. És el *Liber Apostrophe seu De articulis fidei*.

28. El final: «Explicit iste tractatus», és el mateix que el de *Tractatus compendiosus de articulis fidei catholicae* de Ramon Llull.

a. *Segueix ratllat* E – b. *Segueix ratllat* fuit factum seq – c. *Segueix ratllat* les coses següents – d. *Segueix ratllat* al – e. *Segueix ratllat* appellat tra – f. *Segueix ratllat* fuit – g. *Manquen al ms els prenomes dels corredors* – h. *Segueix ratllat* diu – i *Segueix ratllat* liber in quo sunt multa bona.

7

1418, abril, 22. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Pere Solà, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, la Doctrina pueril de Ramon Llull, que va ser venut en pública subhasta per 9 sous.

ACB, Julià Roure, *Plec d'inventaris i encants* 1401-1419, Plec 2, s.n.

Die mercurii, XXII^a aprilis, anno a nativitate Domini M CCCC^o XVIII°.

In Dei nomine. Noverint universi quod cum propter doli maculam evitandam omnemque fraudis suspicionem tollendam inventarii beneficio sit provisum et manumissores necnon alii omnes qui bene regere incipiunt aliena inventarium de eisdem facere teneantur iuxta legitimas sanctiones, idcirco nos Iacobus^a de Vallesicca, civis, et Anthonius^b Fusterii, presbiter, beneficiatus in ecclesia Sedis Barchinone, manumissores et executores testamenti seu ultime voluntatis discreti Petri Solani, quondam, beneficiati in dicta ecclesia^c, quod fecit et ordinavit in posse Iuliani dez Roure, notarii infrascripti, XVII^a die aprilis proxime lapsi, pro conservatione bonorum et iurium hereditatis dicti defuncti presens inventarium seu reportorium de bonis et iuribus que in dicta hereditate invenire potuimus in modum infrascriptum cum hoc venerabili signo $\text{cru} + \text{cis}$ hic aposito seu impresso facere procuravimus. Quod quidem inventarium cepit exordium vicesima secunda die aprilis proxime lapsi, qua die corpus dicti defuncti fuit traditum ecclesiastice sepulture.

Primo, en la cambra hon lo dit defunct jahia^d, en lo alberch de mi dit Jacme de Vallsecha, situat prop la sgleya de Sent Just de Barchinona, les coses següents: ...

Encantus factus de bonis^e que fuerunt discreti Petri Solani, quondam: ...

Item, un libre de forma maior, scrit en paper, ab cubertes engrutades cubertes de cuyro blanch, lo qual comensa en letra vermella: «Déus honrat gloriós senyor nostre»²⁹ et cetera, a-n Vicens Panyella: - ll, VIII° ss. ...

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. *Id.* – c. In dicta ecclesia *interlineat* – d. *Segueix ratllat* les coses següents – e. *Segueix ratllat* et iuribus.

29. L'incipit «Déus honrat gloriós senyor nostre», és el del llibre *Doctrina pueril* de Ramon Llull.

1419, octubre, 24. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Romeu des Feu, argenter, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, les obres de Ramon Llull Libre de saber amar Déu o Doctrina de amar Déu, Llibre dels articles de la fe, Llibre d'E-vast i Blanquerna i Doctrina pueril.

ACB, Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants* 1420-1429, fols. 1r-66v: 1r, 6v, 12v.

Inventarium factum de bonis Romei de Feudo, quondam, argenterii.

Die martis, XXIII^a mensis octobris, anno a nativitate Domini M^o CCCC^o XIX°, fuit inceptum inventarium de bonis honorati Romei de Feudo, argenterius (sic), civis Barchinone.

Die martis, XXIII^a die octobris, anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o decimo nono, domina Clara, uxor Romei de Feudo, quondam, argenterii, civis Barchinone, attendens, ut dixit, dictum Romeum, virum suum, instituisse ipsam Claram sibi heredem universalem, et ipsa domina deliberaverit adire ipsam hereditatem cum protestationibus sequentibus: ideo protestata fuit quod inventarium infrascriptum nec huiusmodi adicio nullatenus sibi prejudicet in dote, augmento^a et aliis iuribus que habet in et super bona dicti quondam viri sui, que possit petere et habere hereditatem contra quoscumque aliquos creditores dicti viri sui^b defendere et tueri^c; item, quod non teneatur ad quevis onera ipsius hereditatis nisi vires eiusdem^d et cum et sub dictis protestationibus et aliis omnibus quibus de iure aut alias se iuvare valeat; inceptit infrascriptum inventarium et cum beneficio eiusdem adiit eandem, petens et requirens sibi inde fieri et tradi unum et plura publica instrumenta.

Testes: Bernardus de Curtibus et Genesis Oliverii, scriptores Barchinone.

[1] Item, un libre de pergami ab cubertes vermelles, qui s'apella *Libre de saber amar Déu*.³⁰ ...

[2] Item, I altre libre de paper ab cubertes de pergami, appellat *Dels articles de la fe*. ...

Item, trobam en la dita recambre:

[3] Primerament I libre de *Blanquernes* ab les cubertes verdes e ab boletes, tot de paper. ...

[4] Item, I altre libre de paper, ab cubertes verdes, *De doctrinal pueril*^e, e ab boletes de leutó. ...

a. augmento *interlineat* – b. *Segueix ratllat* petere et habere – c. *Segueix ratllat* hc – d. *Segueix ratllat* se – e. pueril, *al ms* pueril.

30. És a dir, *Llibre d'oracions* o *Doctrina d'amar Déu*.

1420, setembre, 3. Barcelona

*Segons l'inventari dels béns de Clara, vídua i hereva universal de Romeu des Feu, argenter, ciutadà de Barcelona, aquesta posseïa, en morir, entre d'altres llibres, diverses obres de Ramon Llull: dos exemplars de l'Arbre de ciència, Llibre d'Evast i Blanquerna, Llibre d'oracions i contemplacions de l'enteniment en Déu, Doctrina pueril, De magnitudine et parvitate hominis o Gran cosa és home, Cobles sobre l'art d'alquímia o Cantinela i Oracions de Ramon.*³¹ ACB, Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants 1410-1419*, fols. 5v, 8v, 12v, 17v.

Die martis, III^a mensis septembris, anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o vicesimo.

Domina [...] attendens, ut dixit, dictam dominam Claram, matrem suam, instituisse ipsas filias sibi heredes universales. Et ipsas dominas^b deliberaverunt adire ipsam hereditatem cum protestationibus sequentibus, ideo protestate fuerunt quod inventarium infrascriptum nec huiusmodi adicio nullatenus eis preiudicet in dote, augmento^d et aliis iuribus que habent^c in et super bonis dicte quondam matris sue que possint^d petere et habere et hereditatem contra quoscumque alios creditores dicte matris^e sue defendere et tueri; item quod non teneantur ad quevis onera ipsius hereditatis nisi iuxta vires eiusdem, et cum et sub dictis protestationibus et aliis omnibus. ...

[1] Item, un libre cubert^f de vermell *De la sciència de mestre Ramon Llull*.³² ...

[2] Item, un altre libre ab cubertes verdes appellat *Blanquerna*.³³ ...

[3] Item, un altre libre ab cubertes verdes^g de pregamí qui comense: «Per ço fem aquest libre de oracions».³⁴ E fenex: «on ha pler qui es infinit amen». ...

[4] Item, un altre libre ab cubertes verdes ab X pletons, apellat *Doctrina pueril*.³⁵

...

[5] Item, VI cuerns de pregamí, ligats ab une carte, entre grans e pochos, qui trachten de gran cose és hom.³⁶ ...

[6] Item, un altre libre de alquímia metrificat en romanç de paper.³⁷

...

31. Aquest instrument es troba en J. M. MADURELL, *Miscelánea Luliana*, dins «Estudios Lulianos», XII (1968), 68. Però hi manquen les obres: *Llibre de oracions i contemplacions de l'enteniment en Déu*, *De magnitudine et parvitate hominis* o *Gran cosa és home*, *Cobles sobre l'art d'alquímia* i *Oracions de mestre Ramon Llull*.

32. *Arbre de ciència*.

33. *Llibre d'Evast e Blanquerna*.

34. Compareu l'incipit del llibre de nostre instrument: «Per ço fem aquest libre de oracions» amb el de l'obra de Llull: «Per ço un hominitxol peccador en la vostra benedició confiant fa aquest libre qui és apellat Libre de oracions». L'obra és, doncs, el *Llibre de oracions e contemplacions de l'enteniment en Déu*.

35. *Doctrina pueril*.

36. En realitat 'gran cosa és hom', no és un títol d'una obra de Ramon Llull, és tan sols un indicatiu del contingut d'una obra d'escola lul·liana: *De magnitudine et parvitate hominis*.

37. És l'obra espúria atribuïda a Ramon Llull *Cobles sobre l'art de l'alquímia* o *Cantinela*.

[7] Item, un librot de *Oracions* de mestre Ramon Lull.³⁸ ...

[8] Item, un altre libre en pregamí ab cubertes vermelles *De la sciència de mestre Ramon Lull*, ab cubertes vermelles.³⁹ ...

a. *Indiquem amb [...] un espai en blanc per a un nom* – b. *Ipsas dominas, sic al ms per ipse domine* – c. *Habent, al ms habet per manca d'abreviatura* – d. *possint, al ms possit* – e. *Matris, al ms matri* – f. *cubert, al ms cubet* – g. *verdes, al ms vedes*.

10

1422, agost, 11. Barcelona

*Segons l'inventari dels béns de Francesc Sirvent, [jurista de Barcelona], aquest posseïa, en morir, entre d'altres, diversos llibres de Ramon Lull: Liber proverbiorum o Proverbis de Ramon, Liber de ascensu et descensu intellectus, De convenientia fidei et intellectus in obiecto, Liber de articulis fidei, Ars compendiosa inveniendi veritatem.*⁴⁰

ACB, Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants 1420-1429*, fols. 1r-24r: 1r, 8r, 9r.

Inventarium et encantus de bonis honorabilis Francisci Sirvent, quondam.

Die martis, undecima die mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo secundo, habuit exordium sequens inventarium de bonis infrascriptis: Primo, un libre ...

[1] Item, un altre libre en paper de forma de cortó, ab posts verdes engruntades, en què són los *Proverbis de mestre Ramon Lull*. E fenex la primera pàgina: «novum devot». E comença la darrera pàgina: «coniungens et proporcionant».⁴¹ ...

[2] Item, un altre libre scrit en paper e en pregamí de forma pocha, ab posts de fust, cubert de vermell^a, appellat *De sensum et decensum d'en Lull*.⁴² E fenex la primera pàgina: «soluciones questionum». E comença la darrera pàgina: «ad quam de probatione».

[3] Item, un altre libre de forma pocha scrit en paper e pregamí ab posts cubertes de vermell, appellat *Conerencia fideis (Convenientia fidei...)* d'en Lull.⁴³ E fenex la primera pàgina «summus». E comença la darrera: «alteri». ...

38. És l'obra *Oracions de Ramon*.

39. És a dir, *Arbre de ciència*.

40. J. M. Madurell en l'article esmentat a la nota n. 31 transcriu aquest inventari, però no identifica l'ítem n° 6, on consta l'*Ars compendiosa inveniendi veritatem*.

41. És el *Liber proverbiorum* o *Proverbis de Ramon*.

42. El títol es troba així al manuscrit. És, lògicament, el *Liber de ascensu et descensu intellectus*.

43. És a dir, *De convenientia fidei et intellectus in obiecto*.

[4] Item, un altre libre escrit en pregamins a colondells, ab posts de fust cubert de vert, de mestre Ramon Lull appellat *De articulis fidei*. E fenex lo primer colondell: «disputant». E comença lo derrer colondell: «no vall tant».⁴⁴

[5] Item, un altre libre de forme pochá escrit en^b paper, ab posts de fust, en què ha algunes obres de mestre Ramon Lull. E fenex lo primer colondell: «suarum parcium». E comença lo derrer: «propterea Maria». ...

[6] Item, un altre libre escrit en paper ab posts de fust cubertes de vermell, ab V claus, appellat *Mestre Ramon Lull*. E fenex la primera pàgina: «multos extraere». E comença la darrera «psiciones^c facte».⁴⁵

[7] Item, diverses coerns petits, en los quals ha diverses tractats axí de mestre Ramon Lull com d'altres. ...

a. *Segueix ratllat e fenex* – b. *Segueix ratllat prega* – c. *psiciones sic al ms.*

11

1423, novembre, 25. Barcelona

*Joan de Puig-cervarí, alias de Cervelló, batxiller en arts i en medicina, fill dels esposos Nicolau de Puig-cervarí i de Tomassa, de la vila d'Alcalà de Xiverit, del regne de València, fa testament i llega a Pere Guillem, estudiant d'arts, pel servei a ell fet durant la seva malaltia, el llibre Doctrinale puerorum d'Alexandre de Villadiou, i a Francesc de Pi, també estudiant d'arts, i per la mateixa causa, el llibre Ars magna de Ramon Llull.*⁴⁶

AHPB, Pere Bartomeu Valls, *Primus liber testamentorum* 1420, desembre, 20 – 1466, novembre, 6, fols. 10v-12r.

In Dei nomine, amen. Ego Iohannes^a de Podio Cervarí, alias de Cervelló, in artibus et in medicina bacallarius, civis Barchinone, qui fui filius Nicholai de Podio Cervarí, alias de Cervelló, et domine Thomassie, eius uxoris, defunctorum, ville de Alcalà de Xiverit, regni Valencie, egritudine detentus, tamen in meo bono et pleno sensu, mente sana et integra memoria cum loquela, meum facio et ordino testamentum. ... Item, dimitto Petro Guillermi, studenti in artibus, propter gratum servitium quod michi prestitit in infirmitate mea, [1] quandam lecturam *Doctrinalis*, scriptam in papiro. Item, dimitto Francisco de Pino, studenti in artibus, simili de causa, [2] quandam librum continentem *Artem magnam* magistri Lulli.

Actum est hoc Barchinone, vicesima quinta die novembris, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo tertio.

Sig+num Iohannis de Podio Cervarí, alias de Cervelló, testatoris predicti, qui hec laudo et firmo.

44. O també *Liber de articulis fidei*.

45. L'èxplicit de la primera pàgina 'multos extraere', i l'íncipit de la darrera 'psiciones facte', pertanyen a l'*Ars compendiosa inveniendi veritatem*.

46. Cf. J. M. MADURELL, *Miscelánea Luliana*, citat en nota n. 2, p. 65.

Testes rogati huius rei sunt: Iacobus Sent Just, mercator, Petrus Puig, parator pannorum lane, cives Barchinone, et Guillermus de la Vich, mercator, ville Balaguë-rii.^b

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

12

[1424-1425]

Felip de Farrera, ciutadà de Barcelona, fa testament i nomena bereva universal la seva muller Serena. Llega al col·legi per ell fundat per a estudiants de l'art de Ramon Llull tots els seus llibres amb obres de Ramon Llull i tots els altres que posseïx de teologia. La seva muller Serena i els seus fills Felip, Nicolaua, Brígida⁴⁷ i Francina podran fer ús dels dits llibres i treure'ls de la biblioteca.

ACB, Gabriel Canyelles, Plec de testaments 1433-1439, 1440-1448 i sense data.

[..]^a Item, leix a mossèn Anthoni Çedaçer e mossèn Johan^b Bollons, nabot seu, l' peça de drap^c de color scura, de lo qual façen vestadures a sí mateix e a aquells pobres que-ls plaurà de aquells^d que ab ells ensemps stan^e en la casa on se lig la art o sciència del trascendent doctor en Ramon Llull.

Item, leix al dit mossèn^f Anthoni Çedaçer^g, qui vuy lig en la dita^h scola la dita art o sciència,ⁱ en ajuda de sa vida, cascut any^k mentre viurà, XX florins d'or d'Aragó. E vull que après obte del dit mossèn Anthoni^l los dits XX florins sien dats cascut any a aquell qui regirà la escola on se lig la dita art, per les necessitats sues e de aquells qui ab ells staran. Entès, emperò, que en lo cas que lo col·legi devall scrit hagués loch, çes encontinen la dita lexa dels dits XX florins annuals.^m

Item, leix al col·legi deiús scrit tots los llibres que jo he del dit doctor en Ramon Llull ensemps ab tots altres que sien de theologia a ús comú de aquells qui seran del dit col·legi e encara dels altres scolans studians en la scola de aquell. Axí, emperò, que-ls dits llibres stiguen tots conservats e guardats en una casa de la dita scola sots protecció e guarda del regidor del dit col·legi, qui almenys dues vegades lo dia haia a tenir uberta aquella. E que lavós los dits scolans puxen estudiar, legir, veure e mirar los dits llibres eⁿ tota lur volentat. Vull, emperò, que si la dita na Serena, muller mia, e fills meus se volien servir dels dits llibres per a legir, açò puxen fer tantes vegades com volran portant-los-se'n an sí. ...

47. El 16 de maig de 1431 Antoni Sedacer, regent de l'escola lul·liana de Barcelona entre almenys 1424 i 1444, va cedir 77 llibres de l'Escola de Mestre Ramon Llull a Margarida Safont. Aquesta, el dia 4 d'agost d'aquell mateix any, feia testament, pel qual aquests llibres havien de retornar a l'escola amb l'excepció de les obres en vulgar, que havien de ser lliurades a Brígida, monja de Santa Margarida, filla de Felip de Farrera, perquè els utilitzés mentre visqués i després retornessin a l'escola. Vegeu la nota n. 15.

Ço és, que vull e ordon que en l'alberch del hospital de Sent^o Maria, que vuy és appellats^p dels Viandants, sia fet I hostel, lo qual sie intitulat Hostal dels Pobres Voluntaris e Hostal de Pobresa Voluntària. En lo qual sien fets XXXIII lits: ço és, XIII on sien acullits hòmens pobres spirituals, axí preveres com altres que haien elegida voluntàriament pobresa. Item, altres XIII lits on sien acullits vertaders peregrins. Item, set lits on sien acullits bones dones peregrines e altres. Item, hi sien fetes aytantes taules e banchs com hi sien mester. Item, hi sien comprats tots arreus necessaris a les dites taules, axí com tovalles, tovallons, exugamans, ampolles, taçes e altres coses a servey de taula necessàries. Item, hi sien comprades totes eynes necessàries en cuyna, axí com olles, caçoles, paelles, morters, boys, scudelles, talladors. E altres eynes a semblant^q servey necessàries e ordonades. E vull e prech lo maioral qui serà del dit hostel, que si dels scolans pobres, qui studiaran en la escola, on jo ordon deús lo col·legi, n'i haurà qui freturen de habitació, que aquells aytals vulle compartir^r dels dits lits almenys en nombre de^s sis lits, acollint-los en aquells contínuament i humana, car no dubte que alguns d'els no sien spirituals o almenys que no sien peregrins per^r aconseguir vida spiritual. ...

Item, vull e ordon que de la dita renda compradora per los meus mermessors sien donats cascun any per lo maioral del dit hostel mil e doens sólidos al regidor del col·legi ací especificat, qui vull que sia de present mossèn Anthoni Çedaçer, qui lig la dita art del dit transcendent doctor en Ramon Lull. E après d'ell, aquell e aquells qui hi seran elegits segons orde e manera devall scrits. Lo qual col·legi vull e ordon que sia de tres persones: ço és, lo dit mossèn Anthoni, regidor dessus dit, e de dos companyons seus hoynts la dita art, los quals dos sien elegits per lo dit mossèn Anthoni, e mudats e variats aytantes vegades com ben vist li serà. E après lo dit mossèn Anthoni, vull que sie regidor del dit col·legi aquell que per lo dit mossèn Anthoni e per meus mermessors, qui lavors vius seran, serà elegit per legidor principal en la scola del dit col·legi. E axí d'aquí avant vull e ordon que aquell qui legirà e regirà, ensemps ab aquells dels dits meus mermassors, qui vius seran, haien elegir aquell qui après d'ell serà regidor. E si per ventura qualsevol dels legidors e regidors seran negligents a fer elecció, en aquest cas vull que lo legidor principal e regidor sei elet per lo maioral del dit hostel, hereu meu, e per aquells qui seran romasos en lo dit col·legi appellant-hi tres estudiants o hoynts la dita art en l'escola del dit col·legi, qui sien hòmens devots e de bona vida, los quals ab ells ensemps façen la elecció axí del I d'els mateys com d'altres. E aquest orde e manera vull que hi sie servada d'aquí avant en per tots temps, carregant la consciència dels elegidors que null temps elegesquen algun qualsevol sie, de qui sien pregats. Emperò, per ço que la elecció no puxe ésser contradita, e vull que pus sie feta e pronunciada segons la ordinació dessus dita que sie hàuda per legítima e per ferma, e contra aquella no puxe ésser res posat ne escoltat en alguna manera.

És ma intenció que-ls dits mil e CC sólidos per mi dessus ordonats al dit col·legi degen ésser axí compartits, ço és, que les tres persones ordonades en lo dit col·legi sien provehides de menjar e de beure, de aquelles viandes e en aquella manera apparellades que per lo dit regidor serà ordonat. Item, sien provehides de vestir, donant a raó de LXXX sólidos per cascuna. Axí, emperò, que cascun any sie comprada una peça de drap de covinent mercat, compartit egualment entre tots tres, qui sie de aquella color que-l regidor volrà, lo qual prech que no façe fitó ne puyat en color (sic), pus sie del dit covinent mercat. Dich covinent, car jo entén que no dege ésser del pus sotil. Mas si lo pus sotil se ven VI lliures, que-l haien de preu de VII lliures o encare de VIII lliures, no per ço que-l haien pus prim, mas per ço que-l haien pus mulçut e de millor

lana. Açò pos per exempli, no pas que entene que aytal dege ésser lo preu com jo pos, com sia cert que segons la variació del temps se muden e-s varien tots dies los preo^u de les coses. Item, lo romanent sia distribuït a conexença del regidor o en reparació o obra necessària de l'alberch que sia del dit col·legi; o en pagar çens, si per aquell hauran a fer; o en loguer de alberch, si no-n hauran de propri; o en sustentació de scolans^v propis pobres o de hostes o en altres messions ordinàries o extraordinàries necessàries al col·legi e a les persones de aquell. Entès e declarat que de açò lo dit regidor no puxe ésser domenat^w de compte per algú, ne li puxe ésser feta qüestió ne de resta de açò qui és assignat al menjar, ne de les altres coses, com jo vulle e entene que ell ne sie administrador axí com de cosa pròpria, de la qual no sie tengut a algú sinó a Déu, aytempoch com serie de cosa qui fos pròpria de son patrimoni. ...

Aquesta és la mia darrera voluntat *et cetera*.^x

Testes rogati: venerabilis Guillermus Caldaroni, civis, Bernardus de Curtibus et Genesius Oliverii, scriptores Barchinone, Iacobus del Miracle, studens, et Iohannes Fabra, scutiffer dicti honorabilis Philipi, testatoris.

a. Manca el principi del testament: nom i filiació del testador i marmessors – b. *Segueix ratllat* pobre – c. *Segueix ratllat* negre o blau daltre – d. pobres / aquells *interlineat* – e. *Segueix ratllat* ensemps – f. *Segueix ratllat* Eximenis Thomàs – g. *Segueix ratllat* a altre – h. *Segueix ratllat* art o sci – i. Anthoni Çedaçer / o sciència *interlineat* i *segueix ratllat* o a altre qui dossellent – k. *Segueix ratllat* s – l. Anthoni *interlineat* – m. *Segueix ratllat*: «Item, com l'onrat en Jacme Pastor, mentre viurà, e jo acaptassen a stabliment les cases on se lig la dita art o sciència del dit doctor en Ramon Lull a cens, les quals són davant lo monestir de Madona Santa Maria del Carme, a cens anual de IX° lliures barcheloneses, per ço vull que si la honrada madona Margarida, muller dit dit honrat en Jacme Pastor, no volie pagar la sua part del dit çens e me'n volie fer regonexença, que en aquest cas la dita regonexença sie per los dits mermessors acceptada e d'equí avant se paguen per mon hereu les dites IX° lliures de cens» – n. e *sic al ms per a* – o. Sent *sic al ms* – p. appellats *sic al ms* – q. *Segueix ratllat* s – r. *Segueix repetit* vulle compartir – s. *Segueix ratllat* VI – t. *Segueix ratllat* acon – u. preo *sic al ms per preu* – v. *Segueix ratllat* propis – w. Domenat *sic al ms per* demanat – x. *Segueix ratllat*: «Testes rogati venerabilis et discretus Bartholomeus Bols, presbiter, beneficiatus in ecclesia Sancti Michaelis, Iacobus Landrich, de officio magistri rationalis curie domini regis, Iohannes de Rivo Sicco, de thesauraria domini regis, Thomas sa Font, peyerius, et Bernardus Mas, fusterius, cives Barchinone».

13

1428 [setembre, 6]. Barcelona

*Segons l'inventari dels béns de Joan Giner, donzell, domiciliat a la ciutat de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, les obres de Ramon Llull Doctrina pueril, Fèlix o Llibre de les meravelles, dos exemplars de Tractatus novus de astronomia o Libre de strologia, Llibre contra Anticrist, Libre de contemplació en Déu de Ramon Llull.*⁴⁸

48. J. M. Madurell en l'article esmentat *Miscelánea Luliana* (p. 66) sols reproduïx *Doctrina pueril* i *Llibre contra Anticrist*.

AHCB, Arxiu notarial: I.6: *Inventari dels béns de Joan Giner, donzell*, fols.: 1r, 30r, 30v, 31r [Notari: Pere Pellicer] AHCB, Arxiu notarial: I.6: *Inventari dels béns de Joan Giner, donzell*, fols.: 1r, 30r, 30v, 31r [Notari: Pere Pellicer]

Primo, atrobam en la heretat un alberch ab entrades e exides e drets e pertinences sues, lo qual lo dit deffunt havie e possehie en la ciutat de Barchinona, en lo carrer d'en Ledó aprés la plaça de Sent Just, en lo qual trobam les coses següents: ... En una casa appellada scriptori, la qual és devant o aprés la cambra major devant la carrera e devant un porxo, en lo qual eren les coses següents: ...

[1] Item, un altre libre ab cubertes de fust, cubert de cuyro negre, appellat *Doctrina pueril* de mestre Ramon Lull. ...

[2] Item, altre libre ab cubertes de cuyro blanch ab IIII tencadors de cuyro^a, scrit a corondels appellat *Fèlix*.⁴⁹

[3] Item, altre libre ab cubertes de cuyro vermell, ab un tenquador, scrit en paper, appellat *Strologia*.⁵⁰

[4] Item, un altre libre ab cubertes de cuyro vermell, ab dos tencadors, la un trenquat, scrit en paper, appellat^d *Libre contre Antichrist* d'En Ramon Lull. ...

[5] Item, altre libre cubert de cuyro vermel ab cinch boles en cascuna post e ab dos tenquadors, scrit en paper, appellat *Breu dictat de contemplació teologalment dictat*.⁵¹

[6] Item, altre libre ab cubertes de cuyro blau scrit en paper appellat *Libre de strologia*.⁵²

a. Segueix ratllat ac – b. negre, *al ms* nengre – c. Meravells, *sic al ms per manca d'abreviatura* – d. Segueix ratllat o.

14

1429, juny, 1. Barcelona⁵³

Inventari dels béns d'Antoni Bonhom, mestre de sonar arpa, habitant de Barcelona, cedits en comanda a Antoni Masseu, mestre de sonar guitarra, habitant de Barcelona. Posseïa dues obres de Ramon Llull: Llibre de vicis i virtuts i Doctrina pueril.

AHPB, Simó Carner, *Secundus liber inventariorum et encantuum* 1415-1429, fol. 360r-v.

Die mercurii, prima mensis iunii, anno M CCCC XXIX.

49. És el *Llibre de le meravelles*.

50. És el *Llibre de astrologia* o el *Tractatus novus de astronomia*.

51. Podria ésser el *Llibre de contemplació en Déu*? Segurament és la darrera part del *Blanquerna*, intitulada *Llibre d'art de contemplació*; li escau, i no la *Llibre de contemplació*, l'adjectiu 'breu'.

52. Vegeu l'ítem n° 3.

53. J. M. Madurell data aquest instrument erròniament així: ,19 febrero 1452'.

Inventarium factum de aliquibus bonis mobilibus Anthonii Bonome, magistri de sonar d'arpa, habitatoris Barchinone, per eundem Anthonium Bonome, que bona sunt in quadam camera superioris hospitiis Anthonii Masseu, magistri de sonar guitarra, attento quod dictus Anthonius Bonome habet recedere a presenti civitate Barchinone et ire ad^a serenissimum dominum regem Navarre. Que quidem bona mobilia dictus Anthonius Masseu tenet in pura comanda, plano et puro deposito^b a dicto Anthonio Bonome^c cum instrumento die presenti recepto in posse^d Simonis Carnerii, notarii infrascripti. ...

[1] Item, I libra apellat *Vicis e virtuts* scrit en pergamins, cubert de cuyro vert, ab bolles, qui comença «Déus per». ⁵⁴ ...

[2] Item, un libre apellat *Doctrina pueril*, scrit en paper cubert de^e cuyro vert, ab post de paper.

a. *Segueix ratllat reg* – b. *Segueix ratllat po i no ratllat cum* – c. a dicto Anthonio Bonome *interlineat* - d. *Segueix ratllat notarii* – e. *Segueix ratllat vert*.

15

1429, novembre, 14. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Nicolau Vidal, prevere, beneficiat a l'església major de Santa Maria de la vila de Cervera, domiciliat a Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, el Llibre de les bèsties de Ramon Llull.

AHPB, Simó Carner, *Secundus liber inventariorum et encantuum* 1415-1429, fols. 366r-381r: fol 369v.

Die lune, XIII^a mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo CCCC XXIX.

Inventarium factum de hereditate et bonis que fuerunt discreti Nicholay Vithalis, quondam,^a presbiteri, beneficiati in ecclesia maiori Beate Marie ville Cervarie, per dominam Constanciam, uxorem Arnaldi Seguerii, quondam, molerii, civis Barchinone, et Arnaldum Seguerii, eius filium, ut manumissores testamentarios dicti discreti Nicholay Vithalis, quondam.

Primo, atrobam en una cambra, hon lo dit deffunt jahia, les robes següents: ...

Item, un libra petit, scrit^b en paper en què és scrit *La natura de les bèsties*,⁵⁵ de pocha valor^c.

a. quondam *interlineat* – b. petit scrit *interlineat* – c. de pocha valor *interlineat*.

54. L'incipit indica de manera clara que es tracta del *Llibre de vicis i virtuts* o *Llibre de virtuts i pecats*.

55. Vegeu el doc. 3, nota n° 22. Tanmateix, l'èxPLICIT del *Llibre de consolació d'ermità* és aquest «per lo sensetiu e per lo ymaginativu qui és del gendre e natura de les bèsties».

16

1430, març, 6. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Pere Basset, doctor en lleis, ciutadà de Barcelona, conseller del rei i batlle general de Catalunya, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, les obres de Ramon Llull Taula general de totes esciències i Art general.

ACB, *Marmessories de la caritat: Liber apocharum et negociorum tangentium manumissoriam honorabilis Petri Bacet, quondam, doctoris, baiulli Cathalonie generalis*, fols. 1r, 2r, 11v, 13v.

Inventari fet de la heretat e béns qui foren de l'honorable mísser Pere Basset, quondam, doctor en leys, ciutadà de Barchinona, conseller del senyor rey e per lo dit senyor batle general de Cathalunya.

Habuit exordium die lune, VI^a martii, anno a nativitate Domini millesimo CCCC XXX.

Noverint universi quod [..]^a. Primerament atrobam en la heretat del dit honorable mísser Pere Basset, quondam, un alberch ab un portal en la carrera pública obrint, ab ort a aquell contiguun (sic), ab entrades e exides e tots drets e pertinències de aquell, lo qual lo venerable batlo,^b mentre vivia, havia e possehia en la ciutat de Barchinona, en lo carrer appellat dels Mercaders, asats prop la portella de Sent Johan. E aquell tenia per certs senyors e sot senyoria e alou de sgleya a cens de un morabatí cascun any pagadors a cert terme. Primo atrobam ...

[1] Item, un altra libra scrit en paper a corondells, appellat *Taula general*. Comensa lo segon corandell: «dri que». E comensa lo derrer corandell: «omiti in casibus». Ab posts engrutades, cubert de blau.⁵⁶ ...

[2] Item, un altra libra petit, scrit en pregamins, appellat *Art general*. Comensa la segona pàgina: «bonitas». Ab posts de fust, cubert de negra, ab dos gafets. ...

a. *Manca al ms l'exordi de l'inventari* – b. *Batlo, sic al ms.*

17

1430, juliol, 8. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Joan d'Esplugues, mestre en arts i medicina, canonge de la Seu de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, l'obra de Ramon Llull Art memorativa o Liber de memoria i el Primus liber de consideratione quintae essentiae, aquest atribuït a Ramon Llull i transcrit de mà del dit Joan d'Esplugues.

ACB, Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants 1430-1443*, s.n. [348]

56. Es tracta, doncs, de l'obra *Taula general de totes ciències*.

Inventarium bonorum hereditatis honorabilis viri domini Iohannis de Speluncis, magistri in artibus et medicina ac canonici Sedis Barchinone, quondam.

Die sabbati, octava mensis iulii, anno a nativitate Domini M CCCC tricesimo.

Primo ...

[1] Item, un altre libre escrit en pergamins, ab pots cubertes vermelles, ab dos tancadors, apellat *Art memorativa*. E comensa la primera pàgina «scienciarum quedam sunt». E la darrera pàgina feneix: «a principio».⁵⁷ ...

[2] Item, un libret scrit en pergamins de mà del dit deffunct,⁵⁸ intitulat *Primus liber de consideratione quinte essentie*. E comença: «dixit Salamon». E feneix: «erogatur».

...

18

1430, juliol, 20. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Bartomeu Sirvent, jurista, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, les obres de Ramon Llull De articulis fidei i De praedestinatione et libero arbitrio.

ACB, Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants 1430-1443*, fols. 11v-19v: 12r, 17r.

Inventarium factum in domo et de bonis honorabilis Bartholomei Sirvent, quondam, et de hereditate ipsius. Inceptum fuit hoc inventarium die iovis, XX^a mensis iulii, anno a nativitate Domini M^o CCCC^o XXX°. Primerament, en la cambra ...

[1] Item, altre libre ab posts de fust patit, scrit en pregamins, cubert ab cuyro vert, lo que és appellat *De articulis fidei* de mestre Ramon Llull. Feneix lo primer corondell: «disputat»^a. Comensa lo derrer corondell: «no vall tant».⁵⁹ ...

[2] Item, altre libre patit de forma manor, scrit en paper e pregamí^b, ab posts de fust, ab dos gaffets e cuberta vermella, appellat *de mestre Ramon Lull de predestinatione*. Feneix lo primer corondell: «iure quamvis». Comensa lo derrer corondell: «malo quod illum».⁶⁰ ...

a. *Segueix ratllat con* – b. e pregamí *interlineat*.

19

1432, desembre, 31. Barcelona

57. També dit *Liber memorie*.

58. Vegeu la nota 18.

59. Vegeu el doc. 10.

60. És el *De praedestinatione et libero arbitrio*.

Excecució de la carta de gràcia d'un censal mort de 228 sous de pensió o renda, venut pel preu de 137 lliures, el dia 18 de gener de 1424. El venedor va ser Ferrer Nicolau de Gualbes, mercader, ciutadà de Barcelona. El comprador, Bernat Miquel, abans candeler de cera, ciutadà de Barcelona, i la seva muller Serena. La garantia del preu o capital consistí en la venda simulada de diversos llibres, un dels quals va ser De la ciència de mestre Ramon Llull o bé Arbre de ciència.
AHPB, Francesc Ferrer, *Manuale commune tertium* 1432, gener, 28 – 1436, maig, 22, s.n.

Bernardus^a Michaelis, predictus [olim candelarius cere, civis Barchinone]^b, confiteor et recognosco vobis dicto venerabili Ferrario Nicholao de Gualbis [civi Barchinone], hiis presenti, quod restituistis et tornastis michi bene et plenarie mee omnimode voluntati libros sequentes: [1] Primo, quendam librum vocatum *Moralia Gregorii segons Job*. [2] Item, *Secunda Secunde Sancti Thome*. [3] Item, *Sent Agostí sobre los Evangelis de Sent Joban*. [4] Item, *Miraculum Beate Marie*. [5] Item, unum alium librum vocatum *Apudlegi Platoni* (Apuleius, *De vita et moribus Platonis*). [6] Item, et quendam alium librum vocatum *Summa de Col·lacions* (Iohannes Gallensis). [7] Item, et quendam alium librum vocatum *Summa de mestre Pere de Petriventis*. [8] Item, et quendam alium librum vocatum *Sermons*. [9] Item, et quendam alium librum vocatum *Epistoles de Sent Gregori*. [10] Item, et quendam alium librum in papiro scriptum vocatum *Lo primer de les Decretals*. [11] Item, et quendam alium librum vocatum *Enrich sobre lo Segon de les Decretals* (Henricus de Boych). [12] Item, et quendam alium librum in papiro scriptum vocatum *Guibert de Carimona* (Geraldus de Cremona). [13] Item, et quendam alium librum vocatum *Pere Jacme*. [14] Item, et quendam alium librum vocatum *Cisè*. [15] Item, et quendam alium librum vocatum *Clementines*. [16] Item, et quendam alium librum vocatum *Codi*, mens de glosa. [17] Item, et quendam alium librum vocatum *Suma d'As* (Azo Azzone). [18] Item, et quendam alium librum vocatum *Digesta Nova*. [19] Item, una *Inforsada*. [20] Item, et quendam alium librum vocatum *Ardiacha sobre lo Sisè* (Guido de Bay-sio). [21] Item, et quendam alium librum vocatum *Codi*. [22] Item, et quendam alium librum vocatum *Volum de Bartol* (Bartolus de Saxoferrato). [23] Item, et quendam alium librum vocatum *Papies*. [24] Item, et quendam alium librum vocatum *De la Sciència de mestre Ramon Llull*. [25] Item, *Lo quart de Sentències de Terensi* (Petrus de Tarentasia). [26] Item, et quendam alium librum vocatum *Petrarcha de remedio utriusque fortune*. [27] Item, et quendam alium librum *De Petrarcha*. [28] Item, et quendam alium librum vocatum *Terensi*. De quibus quidem libris superius designatis ego feceram venditionem pro maiori scilicet tuitione et securitate dicti^c censualis mortui, cum instrumento inde confecto in posse dicti honorabilis Laurentii de Casanova, notarii, dicta XVIII^a die dicti mensis ianuarii, anno iamdictio a nativitate Domini millesimo CCCC^o vicesimo quarto. Et ideo renuntiando *et cetera*, in testimonium premissorum facio vobis de predictis libris superius designatis per vos michi, ut pretangitur, restitutis, presentem apocham de recepto, ac etiam bonum et perpetuum finem et pactum *et cetera*.

Actum est hoc Barchinone *et cetera*.

Testes primi dicti [Petrus Velero, scutiffer, commorans cum dicto venerabili Ferrario Nicholao de Gualbis, et Guillermus Toneu, ville de Organyano, commorans pro nunc cum dicto Bernardo Michaeli].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. Com és habitual en els instruments de venda de rendes (censals morts i violaris) amb obligació o penyora de béns immobles, aquesta obligació es feia en forma de venda «simulada», per la qual cosa no es repetia en la venda la filiació o domiciliació dels interessats i els noms dels testimonis i hom escrivia tan sols «predictus» o «predicti» o «primi dicti». Es per això que la filiació i/o domiciliació i els noms dels testimonis els prenem de l'instrument de venda del censal tot posant-ho entre claudàtors – c. *Segueix ratllat: vestri*.

20

1436, febrer, 2. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Joan Riembau, cirurgià, ciutadà de Barcelona, fill dels difunts Guillem Riembau i Francesca, de la parròquia de Sarrià [de Ter], de la diòcesi de Girona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, l'obra de Ramon Llull Doctrina pueril, que va ser venut en pública subhasta per 5 sous i 3 diners. ACB, Julià Roure, Inventaris i encants 1432, abril, 2 – 1457, agost, 22, fols. 294r-319r: 299r, 319r.

In Dei nomine. Noverint universi quod, cum propter doli maculam evitandam omnemque fraudis suspicionem tollendam inventarii beneficium sit provisum, idcirco ego Caterina^a, uxor Iohannis Riembau, quondam, chirurgici, civis Barchinone, filii Guillermi Riembau, quondam, parrochie de Serriano diocesis Gerundensis, et domine Francisce, eius uxoris, tenens et possidens bona et iura que fuerunt dicti quondam viri mei ypothecata et obligata pro dote, sponsalio et aliis iuribus meis et inde fructus meos faciens, iuxta scriptam constitutionem Barchinone et constitutionem generalem Perpiniensi editam; et etiam dicta Caterina et nos Petrus^b Dusay, menescallus, Franciscus^c Mollet, boterius, cives Barchinone, manumissores et executores una et insolidum cum Bernardo Riembau, dicte parrochie de Serriano, testamenti eiusdem seu ultime voluntatis dicti Iohannis Riembau, quondam, cum testamento eiusdem quod fecit et ordinavit in posse Iuliani des Roure, notarii infrascripti, decima nona die septembris, anno a nativitate Domini millesimo CCC^c tricesimo, nominibus antedictis, volentes uti et gaudere beneficiis inventarium facientibus a iure concessis, presens inventarium seu reportorium de bonis et iuribus que in dicta hereditate invenire potuimus in modum qui sequitur facere procuravi. Quod quidem^d inventarium cepit exordium^e vicesima secunda die februarii, anno a nativitate Domini M CCC tricesimo sexto. ...

[1] Item, un libra nerrant de los dotz (sic) articles e nerrant la peció de Jhesu Christ, scrit en paper vey, lo qual era robricat. Lo qual comensava: «Déus vol que nos treballem»; e a la fi d'ey: «Acabat és lo libre de la *Doctrina pueril*». ...

Diluns, a XX de agost, any M CCC XXXVI. Encant fet dels béns d'En Johan Riembau, quondam, cirúrgich, ciutadà de Barchinona.

[2] Item, un libre doctrires^f qui comensava e la ròbrica de letra vermeya «Dels XII (sic) articles». E finia en letra negra: «Acabat és lo libre de la *Doctrina puaril*»: - II, V ss, III. ...

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. *Id.* – c. *Id.* – d. *Segueix ratllat cepit* – e. *Segueix al ms cepit inventarium* – f. *doctrines interlineat.*

1436, novembre, 15. Barcelona

Guillem Rovira, prevere, beneficiat a la capella de Santa Maria, prop del monestir de Sant Antoni de la ciutat de Barcelona, de l'orde de Santa Clara, fa un codicil i llega al seu nebot Pere Rovira, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de la ciutat de Barcelona, entre d'altres, els llibres Arbre de Ciència i Evast i Blanquerna de Ramon Llull.

ACB, Julià Roure, *Secundus liber ultimatum voluntatum* 1427, novembre, 2 – 1437, maig, 21, fols. 94v-95r.

In Dei nomine. Ego Guillelmus Rovira^a, presbiter, beneficiatus in capella Sancte Marie fundate satis prope monasterium Sancti Anthonii Barchinone, ordinis Sancte Clare, attendens quod cui licitum est testare licitum est codicillare, idcirco in infirmitate positus, in meo tamen bono sensu, sana et integra memoria, cum bona et firma loquela existens, meos facio et ordino codicillos, cum quibus dimitto discreto Petro Rovira, in ecclesia Beate Marie de Mari Barchinone beneficiato, nepoti meo sive nebot, pro suis voluntatibus faciendis, res et bona mea subscripta: Primo, omnes libros tam de iure canonico^b quam civili, et glosarum ac declarationum earumdem, quos idem Petrus Rovira, nepos meus, iam tenet in camera sua hospitii, in quo ego et dictus nepos^c meus insimul habitamus. [1] Item, lo *Derivador*, qui vocatur *Uguet*. [2] Et librum vocatum *Flos sanctorum* scriptum in latino. [3] Et librum vocatum *Manipulus curatorum*. [4] Et librum vocatum *L'albre de sciència* e^d [5] *Blanquerna*. Item, illos tres libros cum quibus ego dictus Guillelmus Rovira dicebam officium divinum, scilicet en què és lo *Santorall*. Item, quatuor paria linteaminum ...

Actum est hoc Barchinone, quintadecima die novembris, anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o tricesimo sexto.

Sig+num Guillelmi Rovira, qui hec laudo, concedo et firmo.

Testes vocati et rogati huius rei sunt: discretus Anthonius Corretger, beneficiatus in ecclesia Sedis, et Iohannes Terrers, iuponerius, civis Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. *Segueix ratllat vel* – c. *Segueix ratllat j* – d. *Segueix ratllat blanquerna*.

1436, novembre, 27. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Guillem Rovira, prevere, beneficiat del segon presbiterat de Santa Tecla a la Seu de Barcelona, aquest posseïa, en morir, diversos llibres, sobretot d'ensenyament de gramàtica i lògica, i també diverses obres de Ramon Llull: Ars demostrativa, Ars inventiva veritatis, Logica nova, Ars generalis ultima, Ars compendiosa, Cahos, Liber de geometria nova et compendiosa, Introducció de lògica o Logica brevis, dos volums de Llibre de Nostra Dona, l'un en llatí i l'altre en català, Taula general a totes esciències, Tractat d'astronomia, Ars compendiosa medicinae, Doctrina pueril, Apostrofe ad Summum Pontificem, Demonstratio per aequiparantiam, Liber de natura, Liber de civitate

mundi, *dos volums de Principia philosophiae*, Liber de prima et secunda intentione, Lectura del dit general o Doctrina compendiosa, Ars generalis ultima, Liber de Deo, *dos volums d'Alfabet de l'art general o Art demostrativa*, Affatus o Liber de sexto sensu, Ars iuris, Benedicta tu in mulieribus, Liber de anima, Tractat de l'art general, Liber de ascensu et descensu, De vera creença e vera obediència. *D'aquestes obres de Ramon Llull varen ser venuts en pública subhasta Doctrina pueril*, De ascensu et descensu *i la Lògica nova*. ACB, Julià de Roure, *Plec d'iventaris i encants* 1434, octubre, 29 – 1443, gener, 23, s.n.

In Dei nomine. Noverint universi quod cum propter doli maculam evitandam omnemque fraudis suspicionem tollendam inventarii beneficio sit provisum et manumissores necnon alii omnes qui bona regere incipiunt aliena inventarium de eisdem teneantur iuxta legitimas sanctiones, idcirco nos Petrus^a Rovira, bacallarius in decretis, presbiter, beneficiatus in ecclesia Beate Marie de Mari, et Iohannes^a Rovira, textor pannorum lini, civis Barchinone, manumissores et exequutores una et insolidum cum Bonanato Rovira, vita functo, testamenti sui ultime voluntatis discreti Guillermi Rovira, quondam, tempore confectionis dicti testamenti beneficiati secundi presbiteratus Sancte Teclae in Sede Barchinone, prout de dicta manumissoria plene constat per ultimum testamentum ipsius discreti Guillermi Rovira, quondam, quod fecit et ordinavit in posse Iuliani dez Roure, notarii infrascripti, prima die octobris, anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o tricesimo quarto, nomine antedicto, volentes uti et gaudere beneficiis inventarium facientibus a iure concessis et ut ne ultra vires hereditarias dicto nomine in aliquo teneat,^b presens inventarium seu reportorium de bonis ac iuribus que in hereditate dicti defuncti invenire potuimus in modum qui sequitur facere procuravimus. Quod quidem inventarium cepit exordium vicesima septima die novembris, anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o tricesimo sexto.

Et primo atrobam en lo alberch en lo qual lo dit deffunt, en temps que vivia, habitava en I carrer qui obra deius la volta del castell nou de la ciutat de Barchinone, les coses següents: ...

[1] Primo, I libre appellat *Arts demostrativa*⁶¹ e [2] *Arts inventiva*⁶² e [3] *Lògica*⁶³ de mestre Ramon Lull en pregamí.

[4] Item, I libre appellat *Arts general*⁶⁴ de mestre Ramon Lull en paper sisternat en pregamí.

[5] Item, I altre libre appellat^c *La compendiosa*⁶⁵ en pregamí.

[6] Item, I libre appellat *Cabos* en paper ab posts.

[7] Item, I altre libre qui comença: «Quoniam brevis inventio amicabile est»; et in fine: «Explicit hec sciencia Parisius», in papiro sisternat scriptus.⁶⁶

61. *Ars demostrativa*.

62. *Ars inventiva veritatis*.

63. *Logica nova*.

64. *Ars generalis ultima*.

65. *Ars compendiosa*.

66. L'incipit i el colofó ens indiquen que es tracta de *Liber de geometria nova et compendiosa*.

- [8] Item, I libre appellat *Introducció de Logicha*⁶⁷ in papiro ab cuberta de pregamí.
- [9] Item, I *Libre de nostra Dona* en latí, ab cubertes emprentades de paper vermelles.
- [10] Item, I libre appellat *Taula general a totes sciències* en paper ab posts bulat.
- [11] Item, I libre appellat *Estronomia*⁶⁸ en paper e [12] *Art de madicina compendiosa*.⁶⁹
- [13] Item, altre libre appellat *Doctrina pueril* en latí, de paper, ab cubertes engruades.
- [14] Item, altre libre appellat *Apostrofe ad Sumum Pontificem*, on se proven los articles de fide, in latino, en paper, ab cubertes de posts, ab [15] I tractat de *Demonstracio per aequiparanciam*,⁷⁰ ab [16] I altre tractat qui s'epella *Liber de natura*, ab [17] I altre tractat qui s'epella *Liber de civitate mundi*.
- [18] Item, I altre libre appellat *Principi de filosofia* en paper.⁷¹
- [19] Item, I libret petit appellat *Liber de prima et secunda intentione*.
- [20] Item, I altre libre appellat *Principi de filosofia* de paper de posts.⁷²
- [21] Item, I libre appellat *Lectura del dit general* en paper, ab cubertes de pregamí.⁷³
- [22] Item, I libre appellat *Arts general ultima* en paper cistenat de pregamí.
- [23] Item, I altre libre appellat *Liber de Deo* in papiro ab cubertes engruades verdes.
- [24] Item, I altre libre appellat *Alfabet arts general*.
- [25] Item, I altre libre appellat *Affatus* en latí e en romans, de paper, ab cubertes de pregamí.⁷⁴
- [26] Item, I altre libre *Arts iuris* de Ramon Lull.
- [27] Item, I altre libre de paper sotill appellat *Benedicta tu in mulieribus*.
- [28] Item, I libre appellat *Liber de anima* de mestre Ramon Lull, en paper.
- [29] Item, I libre appellat de *Tractat de l'art general*, en paper.
- [30] Item, I libre appellat *De assensu* de Ramon Lull, en paper.⁷⁵
- [31] Item, I altre libre appellat *Alfabet de Art general* de Ramon Lull.⁷⁶
- [32] Item, I *Libre de Nostra Dona*, en romans, de mestre Ramon Lull.
- [33] Item, I libre appellat *Vera obediència*, en paper.⁷⁷ ...

Postmodum autem, die martis, intitulata XVII die septembris, anno predicto^d a nativitate Domini millesimo CCCC^o tricesimo septimo^e, Enricus Ber, badellus Sedis ac venditor librorum publicus et iuratus civitatis Barchinone, veniens ad operatorium scribanie mee dicti et infrascripti Iuliani dez Roure, notarii, in vico Apothecariorum

67. *Logica brevis*.

68. *Tractat d'astronomia*.

69. *Ars compendiosa medicinae*.

70. *Demonstratio per aequiparantiam*.

71. *Principia philosophiae*.

72. Vegeu la nota anterior.

73. *Lectura del dit general* o *Doctrina compendiosa*.

74. *Affatus* o *Liber de sexto sensu*.

75. *Liber de ascensu et descensu intel-lectus*.

76. *Alfabet de l'art general*.

77. *De vera creença e vera obediència*.

Barchinone situatum, retulit michi, eidem notario, in presentia videlicet Arnaldi de Matamala, cirurgici, et Iohannis Porta, scriptoris, civium Barchinone, testium ad hec specialiter vocatorum et assumptorum, se vendidisse de bonis hereditatis dicti Guillermi Rovira, quondam, de voluntate dictorum manumissorum^f, Galcerando de Sancto Georgio, libraterio civitatis Ilerde, bona infrascripta personis sequentibus:

[34] Primo, un libra apellat *Flors Sanctorum*, scrit en romans: I ll. XIII ss.

[35] Item, I *Saltiri*, scrit en latí e en romans: I ll. II ss.

[36] Item, III *Salms*, scrits en pregamins: I ll. VII ss. VI

[37] Item, partem libri vocat *Flors Santorum* et *Salutis de anima*^g, scripti in papiro et [38] partem libri *Genesis*^h, scripti in papiro. [39] Item, quendam caternum in quo est scripta *Vita Sancti Honorati*. [40] Item, duos libros vocatos *Vespralls*. [41] Item, quendam librum vocatum *Gènesi*. [42] Item, quendam alium librum vocatum *Doctrina puerilis*. Inter omnes precio: - ll. XVIII ss. ...

[43] Primo, librum vocatum *De ascensu et discensu*.⁷⁸ [44] Item, alium librum vocatum *Logica* Raymundi Lulli. [45] Item, alium librum vocatum [...]. Precio inter omnes dictos tres libros, quinque florenorum et medii auri Aragonum et Valencie: IIII ll. - ss. VI drs. ...

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – tenear, *sic al ms per teneamur* - c. appellat, *al ms appella* – d. predicto *interlineat* – e. *Segueix ratllat* in presentia mei – f. *Segueix ratllat* eundem - g. de anima *interlineat* – h. *Segueix ratllat* vocati.

23

1437, gener, 18. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Pere Gircós, mercader, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, la Doctrina pueril de Ramon Llull.

ACB, Julià Roure, *Inventari dels béns de Pere Gircós, ciutadà i mercader de Barcelona* 1437, gener, 18 – 1441, abril, 15, fols. 1r, 7v.

In Dei nomine. Noverint universi quod cum propter maculam evitandam omnemque fraudis suspicionem tollendam inventarii beneficio sit provisum et heredes necnon alii omnes qui bona regere incipiunt aliena, inventarium de eisdem facere teneantur iuxta legitimas sanciones, idcirco ego Petrus^a Iohannes Gircosii, civis Barchinone, filius venerabilis Petri Gircosii, quondam, civis dicte civitatis, ac heres universalis dicti domini patris mei, quondam, cum testamento eiusdem, quod fecit et ordinavit in posse Iuliani de Roure, notarii, infrascripti, decima octava die ianuarii anni presentis et infrascripti nativitatis Domini millesimi CCCC tricesimi septimi, volens utiliter gaudere beneficiis inventarium facientibus a iure concessis, et ut ne ultra vires hereditarias in aliquo tenear, presens inventarium seu reportorium de bonis et iuribus que in hereditate dicti domini patris mei invenire potui, premisso

78. Vegeu la nota n. 57.

signaculo sancte cru+cis hic aposito seu impresso, in modum qui sequitur facere procuravi. Quod quidem inventarium cepit exordium vicesima die ianuarii, anno predicto. /

Item, I libre scrit en pregamí letre grosse ab colordells, appellat *Doctrina puerills*, ab posts cubertes de cuyro vert, ab bolles ab dos gaffats, scrit en pla. E comensa la primera fulla en laltre^b vermella: «Déu honrant^c». E fenex la dita: «poc durar^d». La darrera fulla del dit libre comensa: «mons». E fenex: «sociavit», et cetera.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. *laltre, sic al ms per letra* – c. *honrant sic al ms* – d. *durar, sic al ms per dura*.

24

1437, gener, 31. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Guerau de Palou, cavaller, domiciliat a Barcelona, aquest posseïa en morir, entre d'altres llibres Llibre de vicis i virtuts, Llibre dels articles de la fe, Llibre de l'art de cavalleria i Llibre de consolació d'ermità de Ramon Llull.

AHCB, Arxiu notarial, I.7: *Inventari i encant dels béns de Guerau de Palou, cavaller*, fols. 1r, 31r, 47v, 48r-v.

Noverint universi quod cum tutores [...] sunt de bonis illorum quorum tutelam [...] –antur, idcirco nos Petrus de Palaciolo, canonicus, precentor [...] de Solerio, civis Barchinone, tutores testamentarii Iacobi [...] filii et heredis universalis honorabilis Gerdaldi de Palaciolo, quondam, militis, Barchinone [...], prout de ipsis herentia et tutela constat per testamentum eiusdem, quod fecit et ordinavit [...] in posse discreti Petri Andree, quondam, notarii publici Barchinone^b, pro qua quidem tutela fideliter gerenda nos, antequam aliquid de dicta tutela prestitimus iuramentum^c in posse vicarii Barchinone utilia dicti pupillo querendo et inutilia [...] evitare, nomine tutorio predicto, propter doli maculam evitandam omnemque fraudis suspicionem tollendam et ne bona dicti deffuncti occultari valeant seu modo aliquo deperdi, cum hoc venerabili signo cru+cis imposito et impresso de bonis que invenimus et invenire potuimus in hereditate dicti deffuncti, presens inventarium facere procuravimus, quod habuit exordium die ultima [...] ianuarii, anno a nativitate Domini M^o CCCC XXXVII°.

Primo, atrobam... Item, atrobam una casa o torra appellada de Vilanova, situada en Vallès, assats prop del monastir de Sent Cugat del Valès, lo qual lo dit deffunt per pur e franch alou [...] diverses terres, honors e possessions de aquella, axí cultas com hermes, com vinyes plantades, axí en pla com en muntanya, en la entrada de la qual atrobam les coses següents: ... Primo [...] armaris construïts en la paret de la dita capella ab pany e clau, atrobam los llibres següents:

[1] Primo, un libre scrit en paper cubert de posts e^d cubertes de cuyro vert ab V boles e dos gaffets, appellat *Vicis e virtuts* en romanç⁷⁹. ...

79. *Llibre de vicis i virtuts* o *Llibre de virtuts i pecats*.

[2] Item, un altre libre escrit en paper ab posts cubertes de cuyro vermell ab V boles e II gaffets, escrit en romanç, [...] *Articles de la fe*.⁸⁰

[3] Item, un altre libre escrit en paper ab posts cubertes de cuyro vert ab dos gaffets, intitulat *Libre de [...] art de cavaleria*.⁸¹

[4] Item, un altre libre escrit en paper sisternat de pergamí ab posts cubertes de cuyro vermell ab dos gaffets e III boles, intitulat: Comença lo proemi del *Libre de consolació*.⁸² ...

a. *Una taca d'humitat impedeix la lectura de part del text, cosa que indiquem amb [...] – b. Segueix al ms un espai en blanc – c. Al marge esquerre fuit datum translatum presenti (sic) dictis tutoribus et occupat LXX cartas – d. e interlineat i escrit damunt ab ratllat.*

25

1439, març, 28. Barcelona

*Segons l'inventari dels béns de Bartomeu Bols, prevere, beneficiat a l'església de Sant Miquel de la ciutat de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, les obres de Ramon Llull Tractatus ad infideles o Liber ad convincendum infideles, Liber de articulis fidei, Ars praedicandi o Liber de praedicatione, Compendi de la demonstrativa o Compendium Artis demonstrativae, Llibre del gentil i dels tres savis o Liber de gentili et tribus sapientibus, Disputació de cinc savis o Disputatio quinque hominum sapientium, Diàlogo, De quaestionibus Sententiarum, Ars compendiosa inveniendi veritatem, Lectura super figuras Artis demonstrativae, Conseqüències de filosofia o Principia philosophiae o Començaments de filosofia, Principis de teologia o Liber principiorum theologiae, dues peces de Llibre d'intenció o Liber de prima et secunda intentione, Proverbis, Liber de consequentiis theologiae, Taula general a totes ciències, De divina inventione, Lògica de Gatzell, Principis de Teologia, Ars de loquutione angelorum, De substantia et accidente, Liber de ascensu et descensu intellectus, Lo contemplador o Llibre de contemplació en Déu, dues peces de Llibre de Santa Maria, Fèlix boscatger o Llibre de meravelles, Doctrina pueril, Gran cosa és hom o De magnitudine et parvitate hominis en català, Filosofia de bona amor o Arbre de filosofia d'amor, Lògica del deixeble o Logica discipuli, Articles contemplatius o Liber de articulis fidei.*⁸³
ACB, Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants 1430-1443*, fols. 7r, 8r, 9r.

80. *Llibre dels articles de la fe.*

81. *Llibre de l'art de cavalleria o Llibre de l'orde de cavalleria.*

82. *Llibre de consolació d'ermità.*

83. Cf. J. M. MADURELL, *La escuela de Ramón Llull de Barcelona. Sus alumnos, lectores y protectores*, dins «Estudios Lulianos», VI (1962), 108-114. En la transcripció d'En Madurell manca l'ítem n. 16, és a dir, el *Liber de consequentiis de theologia*.

De mossèn Barthomeu Bols.

Die sabbati, XXVIII mensis martii, anno Domini M^o CCCC^o XXXX° nono.

Primo, un alberch ...

[1] Item, un altre libre escrit en pergamins appellat *Tractatus ad infideles*, ab cubertes verdes. Feneix la primera pàgina: «et finit». E comença la darrera: «hic est comunio». ⁸⁴ ...

[2] Item, un altre libre escrit en^a paper ab cubertes negres, appellat *De articulis fidei*.⁸⁵ Feneix la primera pàgina: «tercia die». E comença la darrera: «vestes sum». ...

[3] Item, un altre libre escrit en paper ab cubertes blanques, appellat *Ars predicandi*. Feneix la primera pàgina: «predicatio». ...

[4] Item, un altre libre escrit en paper ab cubertes vermelles, ab dos tancadors, appellat *Compendi de la demonstrativa de mestre Ramon*. Feneix la primera pàgina: «non odire est». ⁸⁶

[5] Item, un altre libre escrit en paper sisternat de pergami, ab cuberta vermella, ab un tancador, appellat^c *Del gentil e dels tres savis*.⁸⁷ Feneix la primera pàgina: «revocari».

[6] Item, un altre libre escrit en paper ab cubertes vermelles engrutades appellat *Dels sinch savis*. Feneix la primera pàgina: «greci nostro». ⁸⁸ ...

[7] Item, un altre libre, escrit en paper sisternat de pergami^d, ab cubertes vermelles, appellat *Dialogo*. Feneix la primera pàgina: «ab ipsis». ⁸⁹

[8] Item, un altre libre escrit en paper sisternat de pergami ab cubertes blanques appellat *Sentencias*. Feneix la primera pàgina: «iustitiam». ⁹⁰

[9] Item, un altre libra escrit en pergami ab cubertes vermelles, ab dos tancadors, appellat *Compendiosa*. Feneix la primera pàgina: «modum». ⁹¹

[10] Item, un altre libre escrit en paper sisternat de pergami, cubert de blanc, en lo qual ha quatre libres: lo primer *Lectura de la demonstrativa*,⁹² [11] *Consequèncias de filosofia*, [12] lo terç *Principis de theologia*, [13] lo quart *Principis de filosofia*. Feneix la primera pàgina: «fruendo».

[14] Item, un altre libre escrit en pergamins, cubert de pergami, appellat *De intenció*. Feneix la primera pàgina: «audi ergo». ⁹³

[15] Item, un altre libre escrit en paper ab cubertes blanques, appellat *Proverbis*. Feneix la primera pàgina: «de factore».

84. O també dit *Liber ad probandum aliquos articulos fidei catholicae per syllogisticas rationes seu Liber ad convincendum infideles*.

85. O també *Liber dels articles de la fe* o *Liber de articulis fidei*.

86. O també *Compendium Artis demonstrativae*.

87. O també *De gentili et tribus sapientibus*.

88. *Disputació de cinc savis* o *Disputatio quinque hominum sapientium*.

89. Les obres de Ramon Llull es troben en l'inventari totes plegades. Tanmateix, no sabem a quina obra de Ramon Llull, autèntica o apòcrifa, es refereix. Hem trobat en els inventaris del segle XV aquesta obra, però sempre es referia als *Diàlegs* de Pere Alfons. ¿Podria ser l'obra d'alquímia *Lignum vitae*. *Demorgon Raymundus*, que es troba a *De Alchemia dialogi II*, Norimbergae, MDXLVIII?

90. *De quaestionibus Sententiarum*.

91. *Ars compendiosa inveniendi veritatem*.

92. *Lectura super figuras artis demonstrativae*.

93. *Llibre de intenció* o *Liber de prima et secunda intentione*.

[16] Item, un altre libre escrit en paper, ab cubertes de pergamí, appellat *Consequències de theologia*. Feneix la primera pàgina: «omnes XIII». ⁹⁴

[17] Item, un altre libre escrit en paper sisternat de pergamí, ab cubertes blanques, appellat *Taula general*. ⁹⁵

[18] Item, un altre libre escrit en paper cubert de pergamí, appellat *De divina inventione*. Feneix la primera pàgina: «et respondendum».

[19] Item, un altre libre escrit en pergamins ab cubertes blanques, ab dos tancadors, appellat *Lògica del Gatzell*. Feneix la primera pàgina: «animatum».

[20] Item, un altre libre escrit en paper sisternat de pergamí, ab cubertes verdes, appellat *Principis de theologia*. Feneix la primera pàgina: «istam».

[21] Item, un altre libre escrit en pergamí, cubert d'altre pergamí, appellat *De loquitione angelorum*. Feneix la primera pàgina: «inymaginabilis». ⁹⁶

[22] Item, un altre libre escrit en paper ab cubertes de pergamí, appellat *De sus-tancia et accidente*. Feneix la primera pàgina: «una».

[23] Item, un altre libre escrit en pergamins ab cubertes vermelles e ab un tancador, appellat *De assensu et desensu intellectus*. Feneix la primera pàgina: «de lapide». ⁹⁷

[24] Item, un altre libre escrit en paper en romans appellat *Lo contemplador*, ab cubertes vermelles e ab dos tancadors. Feneix la primera pàgina: «sényer». ⁹⁸

[25] Item, un altre libre escrit en romans en paper e pergamí, cubert de negre ab dos tancadors, appellat *De Sancta Maria*. Feneix la primera pàgina: «amor».

[26] Item, un altre libre escrit en paper, arromançat, cubert de vermell, ab dos tancadors, appellat *Felix boscatger*. ⁹⁹

[27] Item, un altre libre escrit en paper, arromançat, ab cubertes vermelles engru-tades, appellat *Doctrina pueril*. Feneix la primera pàgina: «pus pla».

[28] Item, un altre libre escrit en pergamins, arromançat, ab cubertes vermelles, ab dos tancadors, appellat *Gran cosa és hom*. Feneix la primera pàgina: «e sobre». ¹⁰⁰

[29] Item, un altre libre escrit en pergamins, arromançat, ab cubertes vermelles, ab IX bolles e ab dos tancadors, appellat *Philosophia de bona amor*. Feneix la primera pàgina: «amaremi».

[30] Item, un altre libre escrit en pergamins ab cubertes blaves ab un tancador, appellat *Sancta Maria*. Feneix la primera pàgina: «a lausar».

[31] Item, un altre libre escrit en paper cubert de pergamí, ab corandells, appellat *Lògica del dexeble*. Feneix la primera pàgina: «regulas». ¹⁰¹

[32] Item, un altre libre escrit en pergamins, ab cubertes blanques, appellat *Articles contemplatius*. Feneix la primera pàgina: «huiusmodi». ¹⁰²

[33] Item, un altre libre escrit en pergamins, ab cubertes verdes, appellat *De inten-ció*. Feneix la primera pàgina: «per la qual conoichen». ...

94. O també *Liber de consequenciis theologiae*.

95. *Taula general a totes ciències*.

96. O també *Ars de loquitione angelorum*.

97. És a dir, *De ascensu et descensu intellectus*.

98. O també *Llibre de contemplació en Déu*.

99. O també *Llibre de meravelles*.

100. O també, *Llibre d'home*.

101. O també, *Logica discipuli*.

102. O també, *Liber de articulis fidei*.

a. *Segueix ratllat pergamins* – b. *Segueix ratllat comença la d* – c. *Segueix ratllat un mot il·legible* – d. *Segueix ratllat appll* – e. *en manca al ms* – f. *Segueix ratllat negres*.

26

1439, juny, 23. Barcelona

Bernat Frigola, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, fa testament i elegeix com a marmessor, entre d'altres, Antoni Sedacer, prevere, beneficiat a la mateixa església, rector de l'Escola de Mestre Ramon Llull, de la qual n'havia estat estudiant. Disposa que sigui soterrat a la sepultura dels artistes de la dita Escola de mestre Ramon Llull, que es troba a l'església de Santa Maria de Natzaret de Barcelona i que Felip de Farrera, ciutadà de Barcelona, disposà que fos construïda. Fa hereus universals sens Déu i la dita Escola de Mestre Ramon Llull. Llega les obres de Ramon Llull De sis mil proverbis a Pere Claris i Llibre d'home a Joan Claris, germans, estudiants a la dita escola. En són testimonis Gaspar Porta i Blai Llorenç, també estudiants a la dita Escola de mestre Ramon Llull.

AHPB, Bartomeu del Bosc, *Plec de testaments*, 1453-1473, plec 1¹⁰³.

In Christi nomine. Ego Bernardus^a Frigola, presbiter, obtinens capellaniam in ecclesia Beate Marie de Mari civitatis Barchinone, sanus per Dei gratiam corpore atque mente, facio et ordino testamentum, in quo eligo meos manumissores et huius mei testamenti executores venerabilem et discretum Anthonium Sedacer, presbiterum, beneficiatum in dicta ecclesia Beate Marie de Mari, et Francischum Rajola, botiguerium, civem dicte civitatis, quos, sicut carius possum, deprecor quatenus, si me mori contigerit, antequam aliud faciam testamentum, ipsi vel eorum alter, in alterius absentia seu deffectu, compleant et exequantur hoc meum testamentum seu hanc meam ultimam voluntatem, prout inferius scriptum invenerint et contentum. Eligo sepeliri intus tumulum quem honorabilis^b Philipus de Ferraria, civis Barchinone, construi fecit pro ‚sepultura dels artistes‘ scolie sciencie venerabilis magistri Raymundi Lull intus ecclesiam Beate Marie de Natzaret civitatis Barchinone. Quam sepulturam volo in omnibus fieri ad notitiam dictorum manumissorum. Et ego de bonis meis dimitto a ‚la resclusa‘ de Sancta Margarita, timore Dei, caritatem decem florenorum auri Aragonie. Item, dimitto carissimo patri meo, Laurentio Frigola, alios decem florenos. Item, cuilibet sororum mearum, quatuor florenos. Omnia vero alia bona mea dimitto et concedo scolie dicte sciencie magistri Raymundi Lull, que tenetur in dicta civitate Barchinone, instituens Dominum Deum et ipsam scolam michi heredes universales, dans penam facultatem dictis meis manumissoribus apprehendendi omnia bona mea et ea tradendi et dimittendi scolie predicte pro continuando lectiones in ipsa scola. Volo tamen et dispono quod de bonis michi donatis per dis-

103. Malgrat la catalogació, aquest plec 1 conté el testament de Bernat Frigola, datat l'any 1439.

cretum Petrum Frigola, avunculum meum, prout in donatione inde per eum michi facta continetur, in casu necessitatis sue, provideatur ipsi avunculo meo in omnibus suis necessitatibus ad notitiam dictorum manumissorum. Item, dimitto^c Petro Claris, filio Iohannis Claris, mecum comoranti, [1] librum vocatum *De sis mil proverbis*. [2] Item, alium librum vocatum *Monisiones Beati Bernardi ad sororem*, et [3] librum vocatum *Innocent super septem psalmos*. Item, Iohanni Claris, fratri dicti Petri, [4] librum vocatum *Libre de home* dicti magistri Raymundi Lull.

Testes rogati firme^d: discreti^e Gaspar Porta, beneficiatus in ecclesia de Fortiano diocesis Gerundensis, et Blasius Laurentii, studentes in scholis dicte sciencie Raymundi Lulli.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma*. – b. *Segueix ratllat fferr*. – c. *Segueix ratllat Iohanni cl*. – d. *rogati firme interlineat*. – e. *discreti repetit al ms*.

27

1441, setembre, 9. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Joan Rovira, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, aquest posseïa, en morir, en d'altres llibres, l'obra de Ramon Llull De articulis fidei. ACB, Julià de Roure, Inventaris i encants dels béns de Joan Rovira, beneficiat 1441, juliol, 20 – 1443, gener, 7, fols. 1r, 4r.

In Dei nomine. Noverint universi quod cum propter doli maculam evitandam omnemque fraudis suspicionem tollendam, inventarii beneficium sit provisum, et manumissores et alii omnes qui bona regere incipiunt aliena, inventarium de eisdem facere teneantur iuxta legis sanctiones, idcirco nos Guillelmus^a Martini, presbiter, beneficiatus in ecclesia Sedis Barchinone, Matheus^b Mathes, comorans in domo nova quam Elemosina Pauperum habet prope dictam Sedem, et Iacobus^c Loberes, parrochie Sancti Petri de Monteacuto diocesis Gerundensis, manumissores et executores una et insolidum cum Iohanne Rovira, parrochie Sancti Iohannis Ses Fonts dicte diocesis Gerundensis, testamenti seu ultime voluntatis discreti Iohannis Rovira, quondam, presbiteri, in dicta ecclesia Sedis Barchinone beneficiati, qui quidem Iohannes Rovira, quondam, in dicto eius ultimo testamento^d, quod fecit et ordinavit in posse Iuliani dez Roure, notarii infrascripti, decima septima die iulii proxime lapsi, Dominum Deum, animam suam et certas pias causas in suo testamento prefato expressas sibi heredes instituit universales, nomine antedicto volentes uti et gaudere beneficiis inventarium facientibus a iure concessis, ut ne ultra vires hereditarias in aliquo dicto nomine teneamur, presens inventarium seu reportorium de bonis et iuribus que in hereditate dicti discreti Iohannis Rovira, quondam, invenire potuimus in modum qui sequitur facere procuravimus. Quod quidem inventarium cepit exordium decima octava die dictorum mensis et anni.

Primo, namque invenimus ...

Item, un altre libre de forma maior, scrit en pregamins, apellat *De articulis fidei*, ab posts cubertes de cuyro vermell, ab tancador de lautó, lo qual comensa en latre^e vermella: «*De articulis fidei*». E feneix la primera fulla: «in tituli». ...

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. *Id.* – c. *Id.* – d. *testamento manca al ms* – e. *latre, sic al ms per letra.*

28

1448, agost, 8. Barcelona

Segons l'inventari dels béns d'Antoni Cases, mercader, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, les obres de Ramon Llull o atribuïdes a ell Doctrina pueril i Benedicta tu o Llibre de Benedicta tu in mulieribus.

AHPB, Bernat Pi, *Plec d'inventaris i encants 1432-1449: Inventari d'Antoni Cases*, 49 fols.: 18v, 19v.

Die iovis, VIII^a mensis augusti anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o XLVIII° cepit exordium presens inventarium.

Primo, en lo alberch, lo qual lo dit defunct, dementre que vivia, havia e possehia, e ara lo dit hereu seu ha e posseheix, en la dita ciutat de Barchinona, prop la sgleya de Sancta Maria del Pi e en lo carrer per lo qual se va als Banyes Nous. En lo qual alberch, en la fi del present inventari se designarà, trobam les robes e béns següents. Primo, en la^a cambra maior ...

[1] Item, un altre libre en vulgar català, scrit en paper de forma de full, ab cubertes de posts cubertes de cuyro vermell, ab V bollas poques rodones, a cada part II gaffets ab correigs de cuyro vermell, e II scudets de lautó, lo qual és intitulat *Doctrina pueril*. E comensa en letra vermella: «Déus honorat», et cetera. E en letra negra: «Déus vol que nos treballem». et cetera. E finit: «la sua gràcia e la sua glòria amen». En lo primer del qual libre és la rúbrica de aquell. ...

[2] Item, un altre libre en vulgar català, scrit en paper de forma de IIII cartes full, ab cubertes de posts cubertes de cuyro negre, ab I gaffet ab correig de cuyr negre, e II scudets de lautó, com l'altre gaffet ne sia fora, lo qual és intitulat *Benedicta tu*. E comensa en letra vermella: «A honor e glòria», et cetera. E en letra negre: «Entre les altres paraules», et cetera. E fina: «la Verge Maria és advocada nostra». ...

a. *Segueix ratllat entrada de aquell una.*

29

1449, agost, 7. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Francesc de Vinyamata, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de la ciutat de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, l'obra de Ramon Llull De Generatione et corruptione, és a dir, la Distinctio VI del Liber principiorum medicinae.

AHPB, Bernat Pi, *Plec d'inventaris i encants 1432-1449: Inventari de Francesc de Vinyamata, prevere*, fol. 17r.

Noverint universi quod nos Bernardus Ribera, presbiter, in ecclesia beate Marie de Pinu beneficiatus^a, Iacobus^b Cardona, presbiter, in ecclesia Beate Marie de Mari Barchinone beneficiatus, et Franciscus^c Castellor, mandracerius, civis Barchinone, manumissores et exequutores testamenti seu ultime voluntatis discreti Francisci de Vinyamata, quondam, presbiteri, in ecclesia Beate Marie de Mari Barchinone beneficiati^d, ac vices gerentes piarum causarum, quas dictus deffunctus sibi heredes instituit universales, prout de hiis plene constat dicto testamento ipsius quondam Francisci de Vinyamata, quod fecit et ordinavit in posse Bernardi Pi, notarii infrascripti, XVI^a die mensis octobris, anno a nativitate Domini M^o CCCC^o quadragesimo tertio, nominibus predictis, attendentes quod propter doli maculam evitandam omnemque fraudis suspitionem tollendam beneficium inventarii est indultum, idcirco volentes nos eisdem nominibus gaudere privilegiis et beneficiis a iure inventarium facientibus indultis, propter doli maculam evitandam omnemque fraudis suspitionem tollendam et ne bona que fuerunt dicti deffuncti occultari valeant modo aliquo seu deperdi, cum hoc venerabili signo cru+cis hic viviffice imposito et impresso, de bonis que invenimus seu invenire potuimus in hereditate dicti deffuncti presens inventarium seu reportorium fecimus seu facere procuravimus dictis nominibus, prout ecce. Quod quidem inventarium seu reportorium cepit exordium VII die mensis augusti, anno a nativitate Domini M^o CCCC^o XLVIII°.

Invenimus namque in dicta hereditate bona sequentia: Primo trobam ...

Item, I libra scrit en pergamins a forma de IIII cartes full, ab cubertes de post cubertes de cuyro vert. E comença: «*De generatione et corruptione*». E fina: «tibi fortunam in seculo et in futuro».¹⁰⁴ ...

a. beneficiatus *interlineat* – b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – c. *id.* – d. beneficiati *corregit sobre beneficiatus*.

30

[1455, novembre, 15]. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Joana, vídua de Pere Ribalta, mercader, ciutadà de Barcelona, aquesta posseïa, en morir, entre d'altres llibres, l'obra de Ramon Llull Doctrina pueril.

ACB, Antoni Martí Baster, *Translatum inventarii facti de bonis que fuerunt hereditatis honorabilis domine Iohanne, uxoris honorabilis Petri Ribalta, deffunctorum, civium Barchinone*, fols. 1r-59v: 1r-v, 2v-3r, 21r.

Noverint universi quod, cum propter doli maculam evitandam omnemque fraudis suspitionem tollendam, beneficium inventarii sit indultum, idcirco ego Arnaldus^a Squerit, civis Barchinone, heres universalis honorabilis domine Iohanne, uxoris honorabilis Petri Ribalta, deffunctorum, civium Barchinone, ex testamento eiusdem

104. Vegeu el doc. 5. n. 26.

honorabilis domine Iohanne, quod fecit et ordinavit in posse Anthonii Martini Basterii, auctoritate regia notarii publici Barchinone subscripti, tricesima prima et ultima die mensis augusti, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo^b quinquagesimo quinto, volens uti et gaudere benefiiciis et privilegiis a iure facientibus inventarium concessis et ut ne bona que fuerunt dicte honorabilis domine Iohanne, deffuncte, occultari, deguastari aut aliquo modo deperdi minime valeant, cum hoc honorabili signo cru+cis hic viviffice imposito et impresso de bonis que inveni seu invenire potui in hereditate et patrimonio dicte honorabilis domine Iohanne, deffuncte, presens inventarium seu reportorium facere procuravi, prout sequitur, in hunc modum:

Primo, atrobí dins lo alberch on^c la dita deffuncta habitava e finí ços derrés dies, lo qual és devant la casa del Consell de la ciutat de Barchinona ... En un scriptori qui és après la dita entrada les coses següents: ...

Item^d, un libre appellat *La doctrina pueril* de mestre Ramon Lull, scrit en pergamins^e, qui comensa: «Déus vols que-ns trabellem». E fina: «Déus la port a bona fi amen». Ab les cubertes de posts cubertes de cuyro vermell ab dos tancadors. ...

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. millesimo quadringentesimo interlineat – c. *Segueix ratllat* lo qual – d. *Al marge esquerre* Ramon Lull – e. *Segueix ratllat* e come.

1457, juliol, 4. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Aloït de Navel, mercader, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, De vera creença e vera obediència atribuït a Ramon Lull.

AHCB, Arxiu Notarial, I.10: *Inventari i encant d'Aloït de Navel, mercader*, fols. 1r, 29v.

Cepit exordium inventarium de bonis que fuerunt venerabilis Alodii de Navel, quondam, mercatoris, civis Barchinone, die quarta mensis iulii, anno a nativitate Domini M^o CCCC LVII°. [...]^a

Primo, tot aquell alberch ab dos^b portals en la carrera pública obrints entrades e exides, drets e pertinències sues, lo qual lo dit deffunt havia e possehia en la ciutat de Barchinona, en lo carrer dels Ollers Blancs, en lo cap del carrer del Codolls, en lo qual lo dit deffunt habitava. E aquell tenia per certs senyors a cens de un morabatí [...]^c cascún pagadors en cert terme.

En lo scriptori de la dita casa, primo un drap ...

Item, un altre libre scrit en paper sisternat de pregamí de forma menor, ab cubertes verdes empramtades ab dos gaffets e X bolles, appellat *Libre de vere creença e vera obediència*. ...

a. *Cepit exordium/LVII° escrit al marge esquerre* – b. *dos interlineat i escrit damunt dos ratllat* – c. *Una taca d'humitat impedeix la lectura d'una part del text, cosa que indiquem amb [...]*.

1458, novembre, 2. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Pere Terrassa, mercader, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, les obres de Ramon Llull Doctrina pueril i Llibre de vicis i virtuts, és a dir, la part Dels X manaments, de Doctrina pueril. AHPB, Bartomeu Costa, Llibre d'inventaris 1455, gener, 9 – 1464, juliol, 6, fols. 179r, 188r.

Noverint universi quod ego Beatrix^a, uxor Petri Terrassa, quondam, mercatoris, civis Barchinone, ut tenens et possidens pro meis dote et sponsalio ac aliis iuribus meis omnia bona et iura^b que fuerunt dicti quondam mariti mei iuxta scriptam consuetudinem Barchinone et constitutionem Cathalonie Perpiniani editam, cupiens evitare penas appositas et ordinatas^c contra mulieres inventarium non facientes de bonis virorum suorum^d post mortem eorumdem [...]. Quod quidem inventarium habuit exordium die iovis, secunda mensis novembris, anno a nativitate Domini millesimo CCCC quinquagesimo octavo. Primo atrobam ...

[1] Item, altre libre ab pots negres ab dos gaffets bolbonades, appellat *Libre de vicis e virtuts*. E comensa: «lo primer manament». E fina: «finito libro».¹⁰⁵

[2] Item, altre libre ab cubertes vermelles descolorides ab dos gaffets e bolles a l'entorn, qui comensa: «Déus voll». E fina: «per tostemps amen».¹⁰⁶ ...

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. et iura *interlineat* – c. et ordinatas *interlineat* – d. *Segueix ratllat mo* – e. *L'exordium acaba aquí*.

1461, febrer, 9. Barcelona

*Segons l'inventari dels béns de Guillem Garriga, balancer, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, les obres de Ramon Llull Llibre d'ànima racional i Llibre d'home. Ambdós varen ser venuts en pública subhasta. El Llibre d'ànima racional per 10 sous i 7 diners i el Llibre d'home per 6 sous i 11 diners.*¹⁰⁷

AHPB, Bartomeu Costa, *Llibre d'inventaris 1455*, gener, 9 – 1464, juliol, 6, fols. 337r, 354v, 381r.

Noverint universi quod ego Iohannes^a de Plano, argenterius, civis Barchinone, tutor et suo tempore curator datus, constitutus et assignatus persone et bonis Rap-

105. L'íncipit i l'explícit ens indica que es tracta de *Doctrina pueril: Dels X manaments*.

106. L'íncipit i l'explícit ens indica que es tracta de *Doctrina pueril*.

107. J. M. Madurell data aquest instrument el mes de juliol i no en transcriu els ítems n. 1 i 2 (*Miscelánea Luliana*, p. 67).

haelis Garriga pupilli, filii et heredis universalis Guillermi Garriga, quondam, balanserii, civis dicte civitatis, prout de dicta tutela et cura ac universali herentia plene constat per testamentum eiusdem Guillermi Garriga, quod fecit et ordinavit apud notarium subscriptum XXVI mensis ianuarii proxime preteriti^b, propter doli maculam evitandam, omnemque fraudis suspitionem tollendam, et ne bona dicti pupilli occultari valeant vel periri, nomine tutorio predicto, ut ipse pupillus uti possit beneficio quod a iure heredibus et aliis inventarium facientibus est concessum, cum hoc venerabili signo crucis in presentia notarii et testium subscriptorum facio inventarium de hiis que inveni in hereditate dicti pupilli. Quod quidem inventarium habuit exordium die lune, nona mensis febroarii, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo primo.

Primerament, atrobí tot aquell alberch o cases, lo qual o les quals lo dit Guillem Garrigua, quondam, marit meu^c, mentre que vivia, havie e possehia en la ciutat de Barchinona, en lo carrer appellat [...], assats prop la capella d'en Marcús. ...

[1] Item, altre libre de IIII cartes lo full, cubert de vermell, de II gaffets, qui comensa en lo vermell: «Déus ab vostra virtut». E en lo negre: «Car la ànima racional». E feneix en la darrera carta escrita: «vinguam a la glòria de Déu amen».¹⁰⁸

[2] Item, altre libre de IIII cartes lo full, ab II gaffets, ab cuberta vermella, qui comensa en lo vermell: «Déus a vostra laor». E en lo negre: «Com sie covinent cosa». E feneix en la darrera carta: «de la encarnació de nostra Senyor Déu Jhesuchrist».¹⁰⁹

...

Die martis, post prandium, fuerunt vendita bona infrascripta in platea Sancti Iacobi per [...] curritores publicos dicte civitatis:

[3] Primo, hun libre scrit en paper de forma migana, ab cubertes vermelles, qui és appellat *De anima* de mestre Ramon Lull, al notari: - II, X ss, VII. ...

[4] Item, altre libre appellat^d *Home* fet per mestre Ramon Lull, qui comensa en lo vermell: e «Déus a vostra laor», al notari - II, VI ss, XI. ...

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. ianuarii proxime preteriti *interlineat i escrit damunt* presentis mensis febroarii – c. quondam marit meu *interlineat* – d. *Segueix ratllat de anima* – e. vermell *interlineat i escrit damunt v negre ratllat*.

1461, desembre, 24. Barcelona

Venda d'un violari de 26 sous de pensió o renda i un preu de 9 lliures 2 sous. N'es el venedor Jaume de Vall, ciutadà de Barcelona i el comprador Jaume Genís de Vall-seca, ciutadà de Barcelona. El preu o capital és garantit mitjançant la venda simulada de diversos objectes i de l'obra de Ramon Llull Llibre d'Evast i Blanquerna, pel preu de 10 lliures i 10 sous. La redempció i cancel·lació es va fer el dia 3 de març de 1463.

108. Es tracta de *Llibre d'ànima racional*.

109. L'íncipit i l'èplicit pertanyen a *Llibre d'home*. Vegeu l'ítem nº 4.

AHPB, Antoni Joan, *Decimum octavum manuale* 1461, octubre, 9 - 1462, març, 23, s.n.¹¹⁰

Ego^a Iacobus^b de Vallo, civis Barchinone, vendo vobis honorabili Iacobo Genisio de Vallesicha, civi Barchinone, tanquam plus danti et offerenti in encantu publico bona sequentia: Primo, una conca de III peus, gran, II nances. Item, un bací e una bacina. Item, un plat de stany gran. Item, dues oles de coure. Item, un canter de coure. Item, una cota de home forada de pell negra. Item, una clotxa de pocha valor squinçada. Item, una gonella de mescla forada de tela vermella. Item, un libre apellat *Blanquerna*, scrit en paper sisternat de pergamins ab pots^c vermells. Inducens vos in possessionem per traditionem quam de presenti vobis facio. Cedens vobis omnia iura. Quibus iuribus *et cetera*. Ego enim *et cetera*. Pretium est X libre, X solidi, IX. Et ideo *et cetera*. Insuper convenio et cetera. Quoque tenebor *et cetera*. Et pro hiis obligo omnia et singula bona mea *et cetera*. Et iuro *et cetera*.

Testes predicti [discretus Gabriel Sguard, presbiter et benefficiatus in ecclesia Beate Marie de Mari]^d.

a. *Al marge esquerra* «Die iovis, tertia mensis marcii, anno Domini M° CCCC LXIII° instrumentum huiusmodi fuit cancellatum videlicet de voluntate Bernardi de Vallesicha. Dicta bona fuerunt restituta, presentibus testibus: Bernardo de Vo[.] et Iohanne Spanya, civibus Barchinone» – b. *Damunt el nom, dues rattlletes obliques per a indicar la ferma i segueix ratllat* Genisius – c. *Segueix ratllat vol* – d. *El nom del testimoni es troba en l'instrument anterior on consta la venda de la renda.*

35

1463, març, 15. Barcelona

Segons l'inventari dels béns d'Antoni de Mura, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, l'obra de Ramon Llull De articulis fidei o Tractatus compendiosus de articulis fidei catholicae.

AHPB, Bartomeu Costa *Llibre d'inventaris* 1455, gener, 9 – 1464, juliol, 6, fols. 430, 454r.

In Dei nomine. Noverint universi quod nos Eufrasina^a, monialis monasterii Sancti Petri Puellarum Barchinone, Susanna^b, uxor honorabilis Iohannis de Podio, quondam, mercatoris^c, et Yolans, uxor Petri de Vilademat, civis dicte civitatis, filie et^d heredes universales equis portionibus honorabilis Anthonii de Mura, quondam, civis eiusdem civitatis^e, patris nostri, ab intestato deffuncti, agens in hiis ego dicta Eufrasina, monialis predicta, de et cum consensu, licentia et voluntate reverende domine

110. Cf. J. HERNANDO, *Crèdit i llibres a Barcelona, segle XV. Els contractes de venda de rendes (censals morts i violaris) garantits amb vendes simulades de llibres. El llibre, instrument econòmic i objecte de cultura*, dins «Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols», XVIII (2000), 128.

Isabelis, Dei gratia abbatisse dicti monasterii, volentes sequi consilium sacratissimi principis Iustiniani eiusque beneficio uti, quod heredibus inventarium facientibus est concessum, propter doli maculam evitandam, omnemque fraudis suspicionem tollendam, et ut possimus uti predicti inventarii beneficio, cum hoc venerabili signo cru+cis hic impresso, in presentia honorabilis domine Desiderate, ultime uxoris dicti honorabilis Anthonii de Mura, noverce nostre, quamvis iam soluta sit^g in sua dote actum pro distri[bu]ssione bonorum dicte hereditatis, quia asserit se creditricem esse pro anno lucri et aliis iuribus sibi in dicta hereditate pertinentibus, intervenire^b vult, presens facimus inventarium de hiis bonis que invenimus in hereditate dicti honorabilis Anthonii de Mura, quondam, patris nostri. Et ipsam hereditatem adimus cum beneficio ipsius inventarii. Quod quidem inventarium habuit exordium die martis, XV mensis martii, anno a nativitate Domini millesimo CCCC sexagesimo tertio.

Primo, hun alberch, en lo qual lo dit deffunt ha finats sos dies, lo quall ell havia e possehia en la ciutat de Barchinone, en lo carrerⁱ de Sent Pere^k Jusà. ...

Item, hun libret scrit en paper, en què ha [1] hun tractat *De articulis fidei*, qui comensa: «Cum aliqui».¹¹¹ E [2] altre: *De bene moriendi*. ...

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. *Id* – c. *Segueix ratllat civis dicte civitatis* – d. *filie et interlineat* – e. *Segueix ratllat quondam* – f. *ultime interlineat* – g. *sit interlineat* – h. *Segueix ratllat volu* – i. *Segueix ratllat Jusà* – k. *Segueix ratllat en lo*.

36

1464, abril, 27. Barcelona

*Segons l'inventari dels béns d'Angelina, vídua d'Antoni Xarch, mercader, ciutadà de Barcelona, aquesta posseïa, en morir, entre d'altres llibres, Lo primer e lo Segon de mestre Ramon Lull, és a dir, el Libre de primera e segona intenció.*¹¹²

AHCB, Arxiu notarial, I. XI: *Inventari i encant dels béns d'en Poal*, fol. 1r, 4r. [Notari: Esteve Mir]

Noverint universi quod, cum propter doli maculam evitandam omnemque fraudis suspicionem tollendam beneficium inventarii sit a lege indultum, idcirco ego Eulalia^a, uxor venerabilis Anthonii Poal, mercatoris, civis Barchinone, heres universalis una cum Iacobo Xarch, mercatore, cive dicte civitatis, fratre meo, venerabilis domine Angeline, quondam, uxoris venerabilis Anthonii Xarch, quondam, mercatoris, parentum meorum, nomine meo proprio et tanquam soror et ut coniuncta persona ac etiam nomine et [..]^b dictri fratris et conheredis mei, de cuius rathihabitione teneri promitto sub bonorum meorum obligatione, prout de dicta herentia constat per testamentum dicte domine Angeline, matris quondam mee, quod fecit et ordi-

111. Es tracta de *Tractatus compendiosus de articulis fidei catholicae*.

112. J. M. Madurell atribueix aquest inventari a un 'personaje anónimo' (*Miscelánea Luliana*, p. 67).

navit in posse Stephani Mir, notarii infrascripti, XXX^a die decembris, anno a nativitate Domini millesimo CCCC LXIII°, volens et cupiens dictis nominibus quod bona et iura que fuerunt dicte domine quondam matris mee, prolixitate temporis [...] nullo modo occultari valeant seu deperdi, et ut iura facientibus inventarium concessa michi a dicto fratre meo conserventur, presens inventarium seu reportorium de omnibus et singulis bonis et iuribus que inveniri seu invenire potui in dicta hereditate et patrimonio dicte domine quondam matris mee, cum hoc venerabili signo cru+cis vivifice posito hic seu impresso facere procuravi. Et cepit exordium presens inventarium die veneris XXVII mensis aprilis, anno a nativitate Domini millesimo CCCC LXIII°. Primo namque inveni et invenire fateor in dicta hereditate bona sequentia: ...

Item, un altre libre scrit en paper, en què és contengut *Lo primer e lo Segon de mestre Ramon Lull*, cubert de posts ab V platons petits a cascuna post, e ab dos tanchadors, lo qual comense: «Déus intel·ligible e amabla». E fina: «finito libro sit laus gloria Christo amen». ...¹¹³

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. *Una taca d'humitat impedeix la lectura de parta del text, cosa que indiquem amb [...]*.

37

1466, març, 29. Barcelona

Guillem Ramon Català, canonge de la Seu de Barcelona i prior del monestir de Sant Pau del Camp de Barcelona, ven a Joana, vídua de Bernat Costa, mercader, ciutadà de Barcelona, tres llibres, un dels quals és De la Ciència d'en Lull, és a dir Arbre de Ciència de Ramon Lull. El preu és 15 lliures de moneda de Barcelona.

AHPB, Guillem Jordà, *Secundum manuale et seu capibrevium* 1464, abril, 10 – 1466, abril, 10, s.n.

Ego Guillelmus^a Raymundus Cathalà, canonicus Sedis Barchinone et prior monasterii Sancti Pauli de Campo Barchinone, gratis et ex certa scientia per me et omnes heredes et successores meos quoscumque, medio Petro Basset, curritore infrascripto,^b vendo et ex causa venditionis concedo vobis venerabili domine Iohanne, uxori venerabilis Bernardi Costa, quondam, mercatoris, civis dicte civitatis, et vestris,^c libros sequentes: videlicet, [1] quendam librum scriptum in pergamenis vocatum *Vita Christi* in romansio, [2] et alium librum scriptum in pergamenis et in romansio vocatum *De la Sciència d'en Lull*, [3] et^d unum *Breviari* similiter scriptum in pergamenis secundum consuetudinem Valentie. Hanch autem venditionem *et cetera*. Sicut melius dici potest *et cetera*. Inducens vos in possessionem corporalem per traditionem quam vobis feci de eisdem medio dicto curritore. Et ex causa huiusmodi venditionis *et cetera*, do, cedo et mando vobis et vestris omnia iura omnesque actiones *et cetera*. Quibus iuribus et actionibus *et cetera*. Et extraho predicta que vobis

113. És el *Llibre de primera i segona intenció*.

vendo *et cetera*. Ego enim *et cetera*. Pretium est quindecim librarum Barchinone. Et ideo renuntiando *et cetera*, dono *et cetera*. Insuper promitto teneri de evictione. Et pro his obligo vobis omnia bona mea, mobilia et immobilia, ubique habita et habenda *et cetera*. Renuntians *et cetera*. Iuro *et cetera*. Hec igitur *et cetera*. Ad hec ego Petrus^e Basset, curritor phelpe publicus civitatis Barchinone, fateor predicta me mediante dicti venditoris tradidisse vobis domine Iohanne ut plus danti et offerenti in encantu publico.

Testes proxime dicti [Iacobus Salat, agricultor, parrochie Sancti Gervasii, et Franciscus Rovira, clericus Barchinone]. Testes firme Petri Basset sunt: Dalmacius Torrelles, textor vellorum, civis, et dictus Franciscus Rovira, clericus Barchinone.^f

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* - b. medio Petro Basset curritore infrascripto *interlineat* - c. *Segueix ratllat bar* - d. *Segueix ratllat scriptum* - e. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma* - f. *Segueix al ms l'època del preu*.

38

1466, abril, 7. Barcelona

Segons l'inventari dels béns d'Antoni Teixidor, clergue, beneficiat de la vila de Cervera, aquest posseïa, en morir, entre d'altres béns, diversos llibres de gramàtica, lògica i d'altres per a l'estudi d'arts. Un dels llibre era l'obra de mestre Ramon Llull De venatione substantiae, accidentis et compositi. Antoni Teixidor vivia a casa de Na Carme, muller de Bartomeu Sent Just, cavaller, al carrer de Montcada.

AHPB, Antoni Palomeres, *Plec d'inventaris i encants 1466-1499*, Plec 1, fols. 1r, 2v

Inventarium sive reportorium bonorum discreti Anthonii Texidor, quondam, clerici, beneficiati in ecclesia ville Cervarie, fuit ad instantiam Mathei Texidor, fratris sui, et discreti Anthonii Girbau, presbiteri, manumissoris dicti deffuncti. Habuit exordium die lune, VII aprilis anni Mⁱ CCCC LXVIⁱ.

Primo, atrobí en la dita heretat del dit Anthoni Texidor, quondam, fratre meu, ço és, en la casa de la honorable madona Carme, muller de l'honorable mossèn Barthomeu Sentjust, quondam, caveller, domiciliat en la ciutat de Barcelona, ab la qual lo dit deffunct habitave, la qual case és en lo carrer de Muntcade, les coses següents, ço és ...

Item, un libre scrit en paper^a, posts cubertes de cuyro vermell, ab un stalvi de pregamí, ab dos gafets e bolletes, qui tracte de lògica. E comença la primera carte: «Quoniam logica est scientia». E fenex la matexa carte: «est aliquod in».¹¹⁴ ...

a. *Segueix ratllat ab cubert*.

114. És el *De venatione substantiae, accidentis et compositi*.

[1466, abril, 28. Barcelona]

*Segons l'inventari dels béns de Pere Llull, mercader, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, les obres de Ramon Llull dos exemplars de Llibre de Santa Maria, Llibre dels àngels, Lo segon volum de l'Imperial, és a dir, de l'Arbre Imperial, Cent noms de Déu, Arbre de ciència.*¹¹⁵

AHPB, Galceran Balaguer, *Plec d'inventaris i encants* 1475-1520, Plec 29, fols. 6v-8v.

[..]^a Item, en lo scriptori de la casa hon lo dit deffunt finà sos dies, trobam les coses següents: Primo ...

[1] Item^b, un altre libre appellat *Libre de Sancta Maria*, ab posts cubertas de cuyro vert ab dos tanchadors, scrit en paper ab les cartes nombrades. E en la darrera no scrita ha nombre CXXXIII. E lo prohemí de la primera carta comença: «Maria mara de Déu», ab lletres vermelles. E lo libre comença: «Qüestions e diffinicions». E fenex: «primera intenció». E la darrera carta no acabada comença: «cosa matexa». E fenex: «de nostre Senyor».

[2] Item^c, altre libre appellat *Libre dels àngells* de mestre Ramon Llull^d, ab pots cubert de cuyro vermell, ab dos tanchadors e V bolles a cascuna part, scrit en paper. E comença la ròbrica vermella: «Déus qui sots acte pur». E lo libre comença: «Com sien los àngells» en la primera carta. E fenex la dita carta: «per aquells actes en». E la darrera no acabada comença: «pregar Déu lo Pare que». E fenex: «Jhesuchrist».

[3] Item, altre libre ab pots ab cubertes de cuyro vermell empremtades ab dos gaffets, hu trencat, altre censer, scrit en pergamins. E lo pròlech vermell comença: «Maria Mara de Déu». E lo libre comença: «questions e diffinicions», en la primera carta. E fenex la dita carta: «que a lahors». E la darrera carta no acabada comença: «ab claritat e bondat». E fenex: «dona sancta Maria». Scrit de pergamins ab coronells.¹¹⁶ ...

[4] Item, un altre libre intitulat *Lo segon volum de l'Imperial* fet per mestre Ramon Llull, cubert ab pots ab cubertas de cuyro vermell empremtades ab V bolles, scrit en pergamins. E la primera carta comença: «l'arbre apostolical». E fenex: «que si-l amava que donàs». E la darrera carta no acabada comença: «les qüestions peregrines». E fenex: «sens fi amen». ...

[5] Item, un libret de mestre Ramon Llull que és dels *C noms de Déu*, ab pots cubertes burells^e empremtades, ab dos gaffets, scrit en pergamí. E comença en la primera carta: «Com los sarrahins». E fenex: «los sarrahins dien que». E la darrera carta no acabada comença: «Christe filii Dei vivi». E fenex: «voluissem amen». ...

[6] Item, un libre descornat sens cuberta en què ha alguna part de l'*Arbre de sciència*, scrit en pergamins. E la primera carta comença: «In desolatione et flectibus^f». E fenex: «aquam et terram». E la darrera carta comença: «silvis et equs». E fenex: «qui est de sua ciencia». E són III coherns. ...

115. Cf. Ramon d'ALÓS-MONER, *Sis documents per a la història de les doctrines lulianes*, Barcelona 1919, 24. Alós-Moner fa ús d'una còpia que es troba a l'Arxiu del Marquès de Barbarà.

116. És el *Llibre de Santa Maria*. Vegeu l'ítem n. 1 d'aquest document.

a. *Tan sol és conserva de l'inventari la part dels llibres sens encapçalament ni fi* – b. *Al marge esquerre De Santa Maria* – c. *Al marge esquerre Dels àngells* – d. *Lull, precedeix la lletra L ratllada* – e. *Segueix ratllat ab* – f. *flectibus, sic al ms per fletibus*.

1474, juliol, 23. Barcelona

Joan de Colunya, mercader, ciutadà de Barcelona, i la seva muller Angelina reconeixen rebre de Joan de Vilamarí, capità de galeres, una caixa amb diversos objectes, que pertanyia a Guillem Rabós, secretari del Joan de Vilamarí i germà d'Angelina, mort en la galera. Un dels objectes de la caixa era el Llibre de la Verge Maria o Llibre de Santa Maria, obra de Ramon Llull.

AHPB, Antoni Sans, *Manual* 1473, maig, 20 – 1474, agost, 20; 1474, octubre, 1 – 1476, octubre, 31, s.n.

Die sabbati, vicesima tertia mensis iulii, anno predicto.

Iohannes^a de Colunya, mercator, civis Barchinone, et Angelina^b, eius uxor, confitemur et recognoscimus vobis magnifico Iohanni de Vilamarí, capitaneo galearum, quod dedistis, restituistis et tradidistis nobis quandam caxiam, intus quam erant res sequentes: Primo, un scut e un punyal. Item més, una flassada cardada. Item, un sayó e un gipó. Item més, una carapussa de fusó. Item més, una caxa en què havia una capa negra. Item més, un gipó burell ab miges mànegues e collar de fustaní negre. Item més, unes calses blaves. Item, dos parells de paüchs, uns negres, altres de grana. Item més, un capell de feltra. Item més, un bonet negre. Item més, unes cuyrasses. Item més, altre bonet negre tallat. Item més, una sponga e una manyopa. Item més, un parell de sabates qui no són noves. Item més, un paper de alum. Item més, un payer curt vell. Item més, un caxó de scrits. Item més, un *Libra de la Verge Maria*, bollonat, que comença: «Maria mare de Déu». ¹¹⁷ Item més, unes *Ores* ab tancadors d'argent. Item més, onze tiretes de cabrit noves. Item més, dos parells de guants. Item més, moltes scriptures de pochà vàlua. Item més, una pinta obrada. Item més, una ampolla de pólvore de Xipra. Item més, un pantinador. Item més, unes alforges. Item més, una tovallola de axugar mans. Item més, uns borsaguins. Item més, uns tapins. Que caxia cum dictis rebus erant Guillermi Rabós, quondam, secretarii vestri fratrisque mei dicte Angeline, qui obiit, non multum est, obiit in dicta vestra galea et pro quo ego dicta Angelina succedo tanquam proxima. Renuntiando *et cetera*. Preterea convenimus et bona fide promittimus vobis quod si ullo unquam tempore erit vobis facta questio, petitio seu demanda per aliquam personam seu personas ratione dicte caxie et rauparum predictarum, nos promittimus oponere dicte questioni, et deffendemus vos ab ipsa questione, et restituemus vobis, si a dicta questione subcubueritis, dictas caxiam et res supra insertas, aut pro ipsa caxia et rebus decem libras Barchinone simul cum omnibus missionibus quas vos proinde feceritis et sustinueritis, incontinenti cum a vobis *et cetera*^c. Et hec uterque nostrum promittimus attende-

117. L'íncipit pertany a l'obra *Llibre de la Verge Maria o Llibre de Santa Maria*.

re et complere sine *et cetera*. Dampna *et cetera*. Super quibus *et cetera*. Credatur *et cetera*. Obligamus insolidum bona *et cetera*. Renuntiamus *et cetera*. Et specialiter ego dicta Angelina, Velleyano, auctentice et doti *et cetera*. Iuramus *et cetera*.

Testes: venerabilis Guillelmus Bret, mercator, et Petrus de Bonamà, botigerius, cives Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. *Id.* – c. incontinenti cum a vobis et cetera *interlineat*.

41

1476, juny, 11. Barcelona

Segons l'inventari dels béns d'Antoni Ros, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, l'obra de Ramon Llull Llibre de vicis i virtuts o Llibre de virtuts i pecats. Va ser venut en pública subhasta, conjuntament amb un Saltiri i el Breuiloqui de Joan de Gal·les, per 9 sous.

AHPB, Galceran Balaguer, *Plec d'inventaris i encants 1474-1492*: Plec 2: fol. 4v, 11v.

Inventarium sive reportorium de bonis venerabilis Anthonii Ros, quondam, civis Barchinone, per honorabilem Ioannem Ros, civem Barchinone, et dominam Elionorem, uxorem honorabilis Geraldii de Vallesicha, civis Barchinone, fratrem et sororem ac heredes^a dicti Anthonii Ros, quondam, prout de ipsa herentia constat per ultimum testamentum dicti venerabilis Anthonii Ros, quondam, quod fecit et ordinavit in posse mei Galcerandi Balaguer, notarii, die lune, XI mensis iunii, anno M CCCC LXXVI°. Et habuit exordium XI^a dicti mensis iunii et fuit firmatum per ipsos ambos heredes XXIIIⁱ iulii, anno predicto M^o CCCC^o LXX° VI°,^b in civitate Barchinone, presentibus testibus honorabili Iacobo de Navel, cive, Ioanne Serdà et Gabriele Fuster, molineriis, habitatoribus Barchinone, cum speciali pacto et retentione quod ipsi heredes non teneantur ultra vires hereditatis dicti Anthonii Ros, quondam, qui sub hac conditione dictam acceptarunt et acceptant^c hereditatem^d.

En la cambra maior hon lo dit deffunct finà sos derrés dies, primo ...

[1] Item, un altre libre en forma de quatre cartes lo full, scrit an paper e an romans, appellat *De vicis e virtuts*, ab posts cubertes de cuyro burell, ab dos gaffets, en lo qual ha LXXVIII cartes scrites. E comense en lo principi: «Dés per ta», et cetera. E fenex: «loat e beneyt».¹¹⁸ ...

Encantus bonorum Anthonii Ros, quondam, civis Barchinone. Curritores: Petrus Basset et Franciscus de Luna. Primo ...

Item, tres libres scrits an paper, ço és, [2] un appellat *Saltiri* an pla, de forma de full. [3] E l'altre appellat *De vicis e virtuts*, de forma de quatre cartes lo full. [4] E l'altre appellat *Breuiloqui*, de forma de tot lo full, an An Benet librater: — ll, VIII ss.

118. L'incipit pertany al *Llibre de vicis i virtuts* o *Llibre de virtuts i pecats*.

a. ac heredes *interlineat* – b. *Segueix ratllat* presentibus – c. et acceptant *interlineat* – d. inventarium sive repositorium / et acceptant hereditatem *escrit al marge esquerre*.

42

1477, abril [15]. Barcelona

Inventari dels béns trobats a la casa on morava un bisbe, sembla ser el bisbe de Catània, i que li foren restituïts. Entre aquests béns hom trobà diversos llibres, un dels quals era l'obra de Ramon Llull Tabula generalis ad omnes scientias.

AHCB, Arxiu Notarial, I, 13: *Inventari dels béns restituïts al bisbe de Catània, illa de Sícilia*, 4 fols.: 1r, 2r, 4v.

Primo^a, II cofres, la hu botellat, l'altre lis, plens de scriptures. En lo botellat ha VII llibres ab correïgs. ...

Item, I altre libre de la dita forma [de quart], ab algunes figures pintades dins, comence en letres vermelles: «Deus in tua virtute magne».¹¹⁹ ...

Postmodum vero, die martis, XV^a aprilis, anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o LXXV, prosequendo dictum inventarium, inveni bona sequentia. En la cambra en la qual dorm lo senyor bisbe, primo I cofre...

Fuerunt restituta dicta bona die martis, XVIII^a augusti, illustrissimo domino Cathinensi episcopo.

a. *Els llibres inventariats són pocs. La majoria de béns inventariats pertanyen al parament de la llar com llansols, tovalloles, tovallons, aixugamans, llit, taula, cadira, etc.*

43

1478, juliol, 7. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Ramon Perpinyà, mestre en medicina, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, l'obra de Ramon Llull Art compendiosa de la medicina, que fou venut en pública subhasta per 3 sous i un diner. AHPB, Guillem Balaguer, *Plec d'inventaris i encants 1447-1492*, Plec 3, fols. 1r, 4v, 20v.

Inventarium de bonis venerabilis Raymundi Perpinyà, quondam, magistri in medicina, civis Barchinone, per discretum Paulum Tolosa, presbiterum, beneficiatum in Sede Barchinone, manumissorem surrogatum instrumento dicti defuncti per honorabilem Michaellem Guiu, canonicum et precentorem ecclesie Sedis Barchinone et auditorem comptorum tabule testamentorum curie reverendi domini Barchinone

119. L'íncipit indica l'obra *Tabula generalis ad omnes scientias*.

episcopi cum eius litteris datis Barchinone sexta die iulii, anno M CCCC LXXVIII°. Que bona fuerunt inventa intus hospitium dicti defuncti scitum^a in civitate Barchinone prope vicum vocatum La Argenteria. Et habuit exordium dictum inventarium septima die dicti mensis iulii anni predicti M CCCC LXXVIII. Et fuit firmatum die veneris, XXV septembris, anno predicto, presentibus testibus: discretis Petro Clariana et Michaele Albinyana, notariis, civibus Barchinone.

Primo, atrobí^b tot aquell alberch ...

[1] Item, un altre libre de la forma maior, scrit an paper, appellat *Mestre Ramon Lull an medicina*. «Ihesus. En nom de Déu sia».¹²⁰ ...

Preterea vero dicta die veneris, decima die dictorum mensis et anni, fuit processum ad venditionem dictorum bonorum in platea Sancti Iacobi Barchinone. ...

[2] Item, un libre gran de forma^c de paper de la maior forma, ab posts. Comensa en la taula: «Ihesus», et *cetera*, an An Johan Gener: - l., III s., I. ...

a. scitum, *sic al ms per situm* – b. atrobí *interlineat* – c. *Segueix ratllat* depx.

44

1485, novembre 17

Inventari dels llibres de Joan Pagès, doctor en lleis, cavaller, conseller del rei. Són lliurats a Ramon Corró, llibreter, ciutadà de Barcelona, perquè siguin venuts. Joan Pagès posseïa Confessions de mestre Ramon Lull, és a dir, Ars confessionis o Liber qui continet confessionem.

AHCB, Arxiu notarial I.15: *Inventari dels béns de Joan Pagès, doctor en lleis*, fol. 1r [Sols un foli escrit pel recte], Arxiu notarial I.15: *Inventari dels béns de Joan Pagès, doctor en lleis*, fol. 1r [Sols un foli escrit pel recte]

Primo^a... Item^b, *Confessions* de mestre Ramon Lull. És libre petit, scrit en pregamí, de ploma, cubert de cuyro vert. ...

Die iovis, XVII^a novembris, anno M^o CCCC^o LXXXV°.

Ego Iohannes^c Raymundus Corró, libraterius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabilibus tutricibus Francisci Pagès, impuberis, heredis universalis magistri Iohannis Pagès, quondam, legum doctoris et militis, consiliarii et vicecancellarii domini regis, quod tradidistis michi et ego a vobis habui et recepi supradictos libros in supradictis partitis contentos, et hoc causa vendendi ipsos et precia ipsorum vobis tradendi seu tradi faciendi. Et ideo renuntiando et cetera.

Testes: Iacobus Padrós et Iohannes Padrós, ambo pater et filius, cofrerii sive archearii, cives Barchinone.

a. *L'instrument conté tan sols el llistat dels llibres sense proemi ni fi. Hom afegí, però, al final el lliurament dels llibres al corredor per a ser venuts* – b. *Confessions de mestre Ramon Lull és libre interlineat* – c. *Segueix ratllat Ramon Corró.*

120. Es tracta, doncs, de l'*Art compendiosa de la medicina*.

1485, desembre, 2. Barcelona

Gabriel Cardona, prevere, mestre en teologia, beneficiat a l'església del monestir de Santa Maria de Montsió, i Bartomeu Labarola, mestre de lletra d'estampa, ciutadà de Barcelona, signen contracte per a l'estampació, en el termini de 3 mesos, de 110 volums contenint la Gramàtica completa i la Retòrica de mestre Joan Serra. Bartomeu Labarola farà l'obra d'estampa i ferà fer el treball d'il·luminació, lliurant cada setmana l'obra feta. Gabriel Cardona donarà a Bartomeu Labarola per aquesta feina 30 lliures, que inclouen el cost del paper i la seva paga, de la qual rebrà Bartomeu 20 sous cada 15 dies. Bartomeu Labarola haurà de lliurar a Gabriel Cardona el llibre d'estampa Arbre de ciència de Ramon Llull.

AHPB, Galceran Balaguer, XVII *manuale* 1485, setembre, 10 – 1485, desembre, 23, fol. 66r.*

AHCB, Arxiu notarial, IX. 4.

Sobre l'autor humanista Joan Serra, cf. «Arxiu de Textos Catalans Antics», IV (1985), 444-447; IX (1990), 255-258; i X (1991), 412-413.

L'exemplar d'estampa que Barthomeu Labarola es comprometia a donar a mestre Gabriel Cardona, devia ésser un dels impresos per Pere Posa en la seva edició de Barcelona 1482 (ROGENT/DURAN, *Bibliografia de les impressions lul·lianes*, Barcelona 1927, 4-5, núm. 5).

Die veneris, II decembris, anno a nativitate Domini M CCCC LXXXV.

En nom de Déu sie, amen.

Capítols inhits, fets et fermats per e entre lo reverend mestre Gabriel Cardona, prevere, en sacra theologia mestre e beneficiat en la sglésia del monastir de^a Montis Sion, de una part, e mestre^b Barthomeu Labarola, mestre de letre de stampa, ciutedà de Barchinona, de part altre, sobre les obres devall scrites, per lo dit mestre Barthomeu stampadores^c, e sobre les altres coses, segons devall se contenen:

Primerament, lo dit mestre Barthomeu Labarola promet que a totes despeses e treballs seus^d stamparà, de^e semblant letre de stampa, com és la mostre, la qual ha liurada al dit reverend mestre Gabriel Cardona, cent e deu volums de forma de quatre cartes lo^f full comú^g e ab aquells spays que dites parts se concordaran^h. En quescú dels quals volums seran scrits de la ditaⁱ stampa la *Gramàtica* complida^k e la *Retòrica*, compostes e fetas per mestre Serra, ab totes les parts de las dites *Gramàtica* e *Retòrica*, sense les figures o arbres de aquellas. Los quals CX volums dóna acabats dins tres mesos propvinents.

Item, promet lo dit mestre Barthomeu que ell ferà il·luminar les dites obres, ço és, que en aquellas ferà fer les capvives vermelles a despeses sues.

Item, promet dit^l mestre Barthomeu que quascuna setmana donarà e liurarà al dit mestre Cardona tot lo que quascuna setmana haurà fet de la dita obra.

Item, és concordat que lo dit mestre^m Gabriel Cardona donarà e pagaràⁿ al dit mestre Barthomeu per preu e satisfacció dels dits CX volums trenta liures de moneada de Barchinona en aquesta forma e tèrmens: ço és, que ferà donar al dit mestre Barthomeu tant paper quant e axí com haurà mester per la dita obra, lo cost del qual paper se levarà del dit preu. E axí mateix li donarà de present^o e d'assí a XV dies altres^p vint

sòlidos, e axí d'equí enlà de XV en XV dies altres vint sòlidos. E acabada dins los dits tres mesos tota la dita obre, ço és, dits CX volums e aquells liurats al dit mestre Cardona, lo dit mestre Cardona donarà e pagarà al dit mestre Barthomeu tota la resta del dit preu⁹.

Item, és concordat que si los deu volums dels dits CX volums no eren⁹ ben nets e eren corruptes, que dit mestre Barthomeu no y sie tengut, com los dits X volums se donen per smena e per suplir als altres volums, si en alguns lochs seran corruptes.

Item, lo dit mestre Barthomeu promet^r que donarà al dit mestre Cardona un libre de stampa appellat *L'Arbre de sciència* de mestre Ramon Lull^s dins lo dit temps. E si cas era que no podie haver dit libre, que en tal cas donarà o és content que dit mestre Cardona se atur del dit mestre preu vint sòlidos per smena del dit libre.

Item, és concordat que lo dit mestre Barthomeu^s, sens expressa licència e voluntat demandes e obtengudes del dit mestre Cardona, no pusque fer més dels dits volums ne de aquells pusque donar o vendre a altri algú o alguns dels dits volums, exceptats solament dos volums, lo hu dels quals se atur ves si, e l'altre do al dit Barcelóⁿ e un altre que sie tengut donar al notari dels presents capítols per satisfacció del salari dels presents capítols, però que per aquests tres volums no sie disminuïts lo nombre dels dits CX volums.

Item, que lo paper de la dita obre hage ésser bo e fi.

Item, és concordat que si cas era que algú dels obrers, que dit mestre Barthomeu per la dita obre haurà, li mancàs, que lo dit temps li sie allergat per temps de VIII dies.

E' les dites coses prometen fer, attendre e complir^v les dites parts, segons dessús són dites, contengudes e narrades, dins lo dit temps, sens dilació alguna, sots pena de deu liures^w, ab restitució de totes despeses e dans. E per maior seguretat de les dites coses per lo dit mestre Barthomeu promeses ne dóna per fermansa en Franci Barceló, seder, ciutedà de Barchinona. E lo dit mestre Cardona per les coses per ell dessús promeses ne dóna per fermanse en Johan Uguet, mercader, ciutedà de Barchinona^x. Les quals fermanses acceptant la dita fermansa e prometen que ab los dits principals seus e sens aquells li serà tengut en les dites coses per los dits lurs^y principals dessús promeses. E per les dites coses attendre e complir ne obliguen, ço és, los de la una part a l'altre tots e sengles béns lurs e de quascun d'ells per lo tot ab totes renunciacions pertanyents^z. E axí ho juren tots los dessús dits *et cetera*^{ab}.

Testes: Iohannes Serramijana^{ac} et Laurentius Thous, textores lini, cives Barchinone.

* *El protocol XVII manuale conté tan sols «Capitula concordie et avinentie factarum et firmatarum per et inter reverendum dominum Gabrielem Cardona, presbiterum, beneficiatum in ecclesia monesterii sororum Predicatricum Barchinone, ex una parte, et Bartholomeum Labarola, magistrum litterarum de stampa, parte ex altera, et cetera. Sunt in cedula. Testes in cedula».* – a. *Segueix ratllat* les monges – b. mestre *interlineat* – c. *Segueix ratllat* sug – d. *Segueix ratllat* e sens pte – e. *Segueix ratllat* letr – f. *Segueix ratllat* fil – g. *Segueix ratllat* en lo – h. e ab aquells ... se concordaran *interlineat* – i. *Segueix ratllat* to – k. complida *interlineat* – l. *Segueix ratllat* mossèn l – m. *Segueix ratllat* al dit – n. *Segueix ratllat* al dit – o. de present *interlineat* – p. altres *interlineat* – q. *Els ítems que segueixen que hom identificà amb les lletres a b c d e varen ser escrits posteriorment a la primera redacció de l'instrument al vers del foli. Amb les lletres hom indicava l'ordre – q'. eren, al ms reren – r. Segueix repetit promet – s. Segueix ratllat e si – t. Segueix ratllat moya prev – u. Precedeix la lletra e per a indicar l'ordre dels ítems – v. Segueix ratllat lo dit – w. lo dit temps sens dilació interlineat – x. e lo dit mestre ciutedà de Barchinona escrit al marge*

esquerre – y. lurs *interlineat* – z. Ab totes renunciacions pertanyents *interlineat i escrit damunt* e lo dit mossèn Gabriel Cardona obliga tots e sengles béns seus *ratllat* – ab. *Segueix ratllat* ab totes renunciacions pertanyents – ac. *Segueix ratllat* textor lane et lini.

46

1492, juliol, 30. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Jaume çà Pila, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, les obres de Ramon Lull Doctrina pueril, Arbre de filosofia d'amor i Llibre dels articles de la fe.

AHPB, Joan Marc Miquel, *Secundus liber inventariorum et encantuum* 1492-1523, fols. 261r-312v: 288r, 288v.

+Ihesus Cristus+. Die lune, XXX^a mensis iulii, anno a nativitate Domini M^o CCCC LXXXII°, sumpsit exordium huiusmodi inventarium^a.

In Dei nomine, noverint universi quod cum propter doli maculam evitandam omnemque fraudis suspitionem tollendam beneficium inventarii sit a iure indultum [..]^b. ...

[1] Item, hun libre en paper scrit de forma menor, ab cubertes de cuyro vermell engrutat, apellat *Doctrina pueril*. ...

[2] Item, altre libre scrit en pregamins, en vulgar, ab posts trencades, apellat *De filosofia*, de forma menor, que comença: «Déus ab vostre».¹²¹ ...

[3] Item, altre libre en paper de forma menor ab cubertes de cuyro vert engrutades, que parle *Dels articles de la fe*, que comença: «Déus en virtut»,¹²² en la qual trobam los béns següents... En lo scriptori de la casa de Barchinona: ...

[1] Item, altre de la dita forma ab posts cubertes de cuyro vermell, scrit en pergamins a corandells, que-s diu és *De la sciència* de mestre Ramon Lull.¹²³ ...

[2] Item, altre de la dita forma ab posts cubertes de cuyro vert, scrit en paper a corandells. Comensa en lo vermell «Maria mare de Déu Verge».¹²⁴ ...

[3] Item, altre de la dita forma ab posts cubertes de cuyro leonat, scrit en pergamins a corandells, apellat *Lo segon volum de l'Imperial*.¹²⁵ ...

[4] Item, altre de la dita forma ab posts cubertes de cuyro vermell, scrit en pergamins a corandells, apellat *Libre de la Verge Maria*.

[5] Item, altre de la dita forma ab cubertes de pergamí, scrit en paper, comensa: «Deus qui es summus in omnibus bonis».¹²⁶ ...

Die mercurii, VIII^a mensis iunii, anno predicto a nativitate Domini M^o CCCC LXXXV, predicti honorabiles Iohannes Lull et Galcerandus Cestrada, tutores, cum

121. És l'*Arbre de filosofia d'amor*.

122. L'incipit indica, doncs, el *Llibre dels articles de la fe*.

123. És l' *Arbre de sciència*.

124. L'incipit indica el *Llibre de Santa Maria*.

125. És a dir, *Lo segon volum de l'Arbre Imperial*.

126. L'incipit és el de la *Disputatio eremitae et Raymundi super aliquibus dubiis Sententiarum Petri Lombardi*.

protestationibus assuetis firmarunt dictum inventarium presentibus testibus: honorabili Francisco de Gualbis e de Sent Climent, domicello, et discreto Antonio Olicer, apotecario, cive Barchinone^d.

a. *Una taca d'humitat impedeix la lectura del dia de la setmana* – b. lo dit diffunt *sic al ms repetit* – c. *Segueix ratllat fra* – d. «domicello et discreto Antonio Olicer apotecario cive Barchinone, *al ms* domicellus et discretus Antonius Olicer apotecarius civis Barchinone».

48

1498, març, 28. Barcelona

Gaspar Mir, llibreter, ciutadà de Barcelona, i Anthoni Vernet, llibreter, ciutadà de Barcelona, compren a Pere Posa, prevere, llibreter, segons consta en memorial fet de mà de Pere Posa, entre d'altres llibres i objectes, diversos exemplars d'obres de Ramon Llull: una peça de l'Arbre de ciència, tres peces de l'Art Breu i també tres peces de la Lògica breu.

AHCB, Notarial, IX.4 [Full solt escrit en doble columna].¹²⁷

Ihesus. Memorial dels llibres e altres coses que compraren en Gaspar Mir e Anthoni Vernet^a: ...

[1] *Arbre de sciència*: I.

[2] *Art Breu*: III. ...

[3] *Lògica breu*: III. ... [3] *Lògica breu*: III. ...

a. *Al marge dret* En lo manual d'un notari hi ha un contracte de venta d'aquets llibres.

49

1498, novembre, 10. Barcelona

Segons l'inventari dels béns de Joan Esbert, paraire de draps de llana, ciutadà de Barcelona, aquest posseïa, en morir, entre d'altres llibres, l'obra lul·liana De vera crehença e vera obediència

AHCB, Arxiu notarial, I.18: *Inventari i encant dels béns de Joan Esbert, paraire*, fols. 1r, 5v, 17v.

127. Vegeu J. RUBIÓ i BALAGUER – J. M. MADURELL, *Documentos para la historia de la imprenta i la librería en Barcelona (1474-1553)*, Gremio de Editores, de Libreros y de Maestros Impresores, Barcelona 1955, 271-273. Tots tres títols havien sortit de la impremta de Pere Posa el 1481 i 1489 (*Ars brevis*), 1482 (*Arbor scientiae*) i 1489 (*Logica brevis et nova*); cf. ROGENT/DURAN, *Bibliografía de les impressions lul·lianes*, Barcelona 1927, 2-11, núms. 33, 5, 10 i 11.

Die sabbati, intitulata X^a mensis novembris, anno a nativitate Domini M^o CCCC^o LXXXVIII°.

Primo atrobam totes aquelles cases ab dos portals en la carrera pública obrints, ab entrades, exides, drets e pertinències de aquelles, les quals lo dit defunct havia e possehia en la ciutat de Barchinona, en lo carrer nou appellat d'en Camps Etes. ...

Item, un libre de paper scrit de ploma, intitulat *De vera credentia e vera obediència*.

...

Encantus bonorum Iohannis Sbert, quondam, paratoris pannorum lane, civis Barchinone. Primo ...

Item, un libre appellat *De vera crebença e vera hobediència* [...]^a

a. *Tots els béns i llibres de Joan Esbert varen ser venuts en pública subhasta. També ho fou l'obra lul·liana De vera creença e vera obediència. Una taca d'bumitat, però, impedeix la lectura de part de l'ítem que conté el preu pagat pel dit llibre.*

1499, abril, 15. Barcelona

Gabriel Ferrer, canonge i xantre de l'església del monestir de Santa Anna de la ciutat de Barcelona, reconeix rebre dels marmessors del testament de Pere Marquès, prevere, beneficiat a la dita església de Santa Anna, diversos objectes del dit testador i també l'obra de Ramon Llull De vicis e virtuts o Llibre de virtuts e pecats.

AHPB, Bartomeu Requesens, *Primus liber apocarum manumissoriarum* 1464-1502, fol. 102r.

Si omnibus notum que ego Gabriel^a Ferrer, canonicus et precentor ecclesie monesterii Sancte Anne Barchinone, confiteor et recognosco vobis venerabilibus et discretis viris dominis Alfonso Cortés et Benedicto ça Font, concanonice meis, et Benedicto Bonavia, apothecario, civi Barchinone, manumissoribus et exequutoribus testamenti seu ultime voluntatis venerabilis domini Petri Marquès, quondam, presbiteri et beneficiati in dicta ecclesia Sancte Anne, qui Dominum Deum, animam suam et certas pias causas in dicto suo testamento descriptas sibi heredes instituit universales, quarum piarum causarum vos dicti manumissores vices geritis, quod restituistis et tradidistis michi quinque pecias^b cortinarum de cotonina blava cum suis tavallons et cum^c bastimento earum de fusta et rescibus sive^d cordes, quandam vanovam de puntes, quendam librum in lingua vulgari scriptum nuncupatum *De vicis e virtuts*. Et incipit: «Déus per ta».¹²⁸ Que bona ego dudum dicto defuncto comendavi. Et ideo renuntiando exceptioni dictorum bonorum non habitorem et recuperatorum et dolo malo et actioni in factum, in testimonium premissorum presentem vobis dicto manumissorio nomine facio apocam de recepto.

Actum est hoc Barchinone, quintadecima die mensis aprilis, anno a nativitate Domini millesimo CCCC nonagesimo nono.

128. L'incipit indica que es tracta de *De vicis e virtuts* o *Llibre de virtuts e pecats*.

Sig+num Gabrielis Farrer, predicti, qui hec laudo et firmo

Testes huius rei sunt: venerabilis dominus Michael Gilabert, canonicus dicti monesterii Sancte Anne, et Dominicus Ferris, notarius, habitator Barchinone.

- a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* – b. *pecias correxit sobre pesias* –
c. *Segueix ratllat g* – d. *et rescibus sive interlineat.*

ÍNDIX TOPONOMÀSTIC

N.B.: Els números d'aquesta taula remeten a la xifra idèntica amb què són numerats els documents aplegats en aquest estudi.

- Albinyana, Miquel, notari, ciutadà de Barcelona, 43.
- Alcalà de Xivert, vila, regne de València, 11
- Almoina dels Pobres o Pia Almoina, institució de beneficència de la Seu de Barcelona, 27.
- Andreu, Pere, notari públic de la ciutat de Barcelona, 24.
- Angelina, muller de Joan de Colunya, mercader, ciutadà de Barcelona, 40.
- Angelina, vídua d'Antoni Xarch, mercader, ciutadà de Barcelona, 36.
- Apotecaris, carrer de la ciutat de Barcelona, 22.
- Aragó, regne, 22, 26.
- Argenteria, La, carrer de la ciutat de Barcelona, 43.
- Balaguer, Galceran, notari públic de la ciutat de Barcelona, 39, 41.
- Balaguer, Guillem, 43
- Balaguer, vila, diòcesi d'Urgell, 11.
- Banyus Nous de la ciutat de Barcelona, 28.
- Barcebre, Joan, escriptor de Barcelona, 3.
- Barceló, Francí, 45.
- Barcelona, ciutat, diòcesi, seu, *pàssim*.
- Basset, Pere, corredor de felpa públic de la ciutat de Barcelona, 37, 41.
- Basset, Pere, doctor en lleis, conseller del rei, batlle general de Catalunya, ciutadà de Barcelona, 16.
- Baster, Antoni Martí, notari públic de la ciutat de Barcelona, 30.
- Beatriu, vídua de Pere Terrassa, mercader, ciutadà de Barcelona, 32.
- Benet, llibreter, 41.
- Ber, Enric, bidell de la Seu de Barcelona, venedor de llibres públic i jurat de la ciutat de Barcelona, 22.
- Bernat de..., 26.
- Blanquina, filla de Guillem Busquets, vídua d'Antoni Terrè, ciutadà de Barcelona, 2.
- Bollons, Joan, ciutadà de Barcelona, nebot d'Antoni Sedacer, rector de l'Escola de la ciència de mestre Ramon Llull, 24.
- Bols, Bartomeu, prevere de Barcelona, beneficiat a l'església de Sant Miquel de la ciutat de Barcelona, 25.
- Bonamà, Pere de, botíguer, ciutadà de Barcelona, 40.
- Bonavía, Benet, apotecari, ciutadà de Barcelona, 50.
- Bonhom, Antoni, mestre de sonar arpa, habitant de Barcelona, 14.
- Bret, Guillem, mercader, ciutadà de Barcelona, 40.
- Brígida, filla de Felip de Farrera, ciutadà de Barcelona, 12.
- Busquets, Francesc de, ciutadà de Barcelona, fill de Guillem Busquets, ciutadà de Barcelona, 2.
- Busquets, Guillem, ciutadà de Barcelona, 2.
- Busquets, Guillem, ciutadà de Barcelona, fill de Guillem Busquets, ciutadà de Barcelona, 2.
- Busquets, Ponç de, canonge de la Seu de Barcelona, fill de Guillem Busquets, ciutadà de Barcelona, 2.
- Calderó, Guillem, ciutadà de Barcelona, 24.
- Campsetes, carrer de la ciutat de Barcelona, 49.
- Canals, Miquel, prevere de Barcelona, 3.
- Canyelles, Gabriel, notari públic de la ciutat de Barcelona, 1, 3, 25.
- Carbonell, Guillem, sagristà, canonge de la Seu de Barcelona, 3.
- Cardona, Gabriel, prevere, mestre en teologia, beneficiat a l'església del monestir de Montsió, 45.
- Cardona, Jaume, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de la ciutat de Barcelona, 29.
- Carme, muller de Bartomeu Sant Just, cavaller, domiciliat en la ciutat de Barcelona, 38.
- Carner, Simon, notari públic de la ciutat de Barcelona, 14.
- Casanova, Llorenç, notari, ciutadà de Barcelona, 19.

- Cases, Antoni, mercader, ciutadà de Barcelona, 28.
- Cases, Jaume de, canonge de la Seu de Barcelona, 1.
- Castanyer, Francesc, ardiaca del Vallès, canonge de la Seu de Barcelona, 1.
- Castanyer, Pere, 1.
- Castellot, Francesc, matracer, ciutadà de Barcelona, 29.
- Català, Guillem Ramon, canonge de la Seu de Barcelona, prior del manestir de Sant Pau del Camp de la ciutat de Barcelona, 37.
- Catalunya, principat, 16, 32.
- Catània, ciutat, illa de Sicília, 42.
- Caterina, vídua de Joan Riembau, cirurgià, ciutadà de Barcelona, 20.
- Cerdà, Joan, moliner, habitant de Barcelona, 42.
- Cererals, Miquel, clergue de Barcelona, 3.
- Cervelló, alias de Nicolau de Puig-cervarí, pare, i de Joan de Puig-cervarí, fill, 11.
- Cervera, vila, diòcesi de Vic, 15, 38.
- Clara, vídua de Romeu des Feu, argenter, ciutadà de Barcelona, 8, 9.
- Clariana, Pere, notari, ciutadà de Barcelona, 43.
- Clarís, Joan, estudiant a l'Escola de mestre Ramon Llull de la ciutat de Barcelona, fill de Joan Clarís, 26.
- Clarís, Joan, pare de Joan i Pere, estudiants a l'Escola de la Ciència de Ramon Llull de la ciutat de Barcelona, 26.
- Clarís, Pere, estudiant a l'Escola de mestre Ramon Llull de la ciutat de Barcelona, fill de Joan Clarís, 26.
- Codolls, carrer de la ciutat de Barcelona, 31.
- Colunya, Joan de, mercader, ciutadà de Barcelona, 40; Angelina, muller, 40.
- Consell de la ciutat de Barcelona, 30.
- Constança, vídua d'Arnau Seguer, moler, ciutadà de Barcelona, 15.
- Corretger, Antoni, beneficiat a l'església de la Seu de Barcelona, 21.
- Corró, Joan Ramon, llibreter, ciutadà de Barcelona, 44.
- Cortès, Alfons, canonge de l'església del monestir de Santa Anna de la ciutat de Barcelona, 50.
- Corts, Bernat de, escriptent de Barcelona, 8, 12, 24.
- Costa, Bartomeu, notari, 33, 35.
- Costa, Bernat, mercader, ciutadà de Barcelona, 37; Joana, vídua, 37.
- Desiderada, vídua d'Antoni de Mura, ciutadà de Barcelona, 35.
- Dusay, Pere, menescal, ciutadà de Barcelona, 20.
- Elionor, muller de Guerau de Vallseca, ciutadà de Barcelona, 41.
- Esbert, Joan, paraire de draps de llana, ciutadà de Barcelona, 49.
- Escola de la Ciència de Mestre Ramon Llull de la ciutat de Barcelona, 26.
- Esguard, Gabriel, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de la ciutat de Barcelona, 34.
- Espanya, Joan, ciutadà de Barcelona, 34.
- Esplugues Joan d', mestre en arts i medicina, canonge de la Seu de Barcelona, 17.
- Esquerit, Arnau, ciutadà de Barcelona, 30.
- Eufrasina, monja del monastir de Sant Pere de les Puel·les de la ciutat de Barcelona, filla d'Antoni de Mura, ciutadà de Barcelona, 35.
- Eulàlia, muller d'Antoni Poal, mercader, ciutadà de Barcelona, filla d'Angelina, vídua d'Antoni Xarch, mercader, ciutadà de Barcelona, 36.
- Fabra, Joan, escuder de Felip Farrera, ciutadà de Barcelona, 12.
- Fabrera, Antoni, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, 4.
- Fabrera, Francesc, de la Parròquia de Sant Genís Sametla, 4.
- Ferrera, Felip, ciutadà de Barcelona, 12, 26.
- Ferrera, Felip, fill de Felip Farrera, ciutadà de Barcelona, 12.
- Ferrer (Farrer), Gabriel, canonge i xantre de l'església de Santa Anna de la ciutat de Barcelona, 50.
- Ferris, Domènec, notari, habitant de Barcelona, 50.
- Feu, Ramon des, argenter, ciutadà de Barcelona, 8, 9.
- Fonolleda, Arnau fill de Francesc Fonolleda, notari, escriptà del rei, ciutadà de Barcelona, 5.
- Fonolleda, Francesc, notari, escriptà del rei, ciutadà de Barcelona, 5.
- Font, Benet ça, canonge de l'església del monestir de Santa Anna de la ciutat de Barcelona, 50.
- Font, Tomàs ça, peller, ciutadà de Barcelona, 12.
- Fortià, església, diòcesi de Girona, 26.

- Francesca, muller de Guillem Rimbau, de la parròquia de Sarrià de Ter, diòcesi de Girona, 20.
- Francina, filla de Felip de Farrera, ciutadà de Barcelona, 12.
- Frigola, Bernat, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de la ciutat de Barcelona, fill de Llorenç Frigola, ciutadà de Barcelona, 26.
- Frigola, Llorenç, ciutadà de Barcelona, 26.
- Frigola, Pere, avi de Bernat Frigola, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de la ciutat de Barcelona, 26.
- Fuster, Antoni, prevere, beneficiat a l'església de la Seu de Barcelona, 7.
- Fuster, Gabriel, moliner, habitant de Barcelona, 41.
- Garriga, Guillem, balancer, ciutadà de Barcelona, 33.
- Garriga, Rafael, fill de Guillem Garriga, balancer, ciutadà de Barcelona, 33.
- Gilbert, Miquel, canonge de l'església de Santa Anna de la ciutat de Barcelona, 50.
- Giner, Joan, donzell, domiciliat a la ciutat de Barcelona, 13.
- Girbau, Antoni, prevere, 38.
- Gircós, Pere, mercader, ciutadà de Barcelona, 23.
- Gircós, Pere, mercader, ciutadà de Barcelona, fill de Pere Gircós, mercader, ciutadà de Barcelona, 23.
- Girona, diòcesi, 20, 26, 27.
- Gualbes, Ferrer Nicolau de, mercader, ciutadà de Barcelona, 19.
- Gualbes i de Sant Climent, Francesc de, donzell, 47.
- Gualbes, Pere de, ciutadà de Barcelona, 4.
- Guillem, Pere, estudiant d'arts, habitant de Barcelona, 11.
- Guiu, Miquel, canonge, xantre de l'església de la Seu de Barcelona, auditor dels comptes de la taula dels testaments de la cúria del bisbe de Barcelona, 41.
- Hostal de Pobresa Voluntària o Hostal dels Pobres Voluntaris, alberg de beneficència de la ciutat de Barcelona, 12.
- Huguet, Joan, mercader, ciutadà de Barcelona, 45.
- Isabel, abadessa del monestir de Sant Pere de Puell-les de la ciutat de Barcelona, 35.
- Joan, Antoni, notari, 34.
- Joan, Pere, clergue de Barcelona, 3.
- Joana, vídua de Bernat Costa, mercader, ciutadà de Barcelona, 37.
- Joana, vídua de Pere Ribalta, mercader, ciutadà de Barcelona, 30.
- Jofre, Pere Guillem, precentor, canonge de la Seu de Barcelona, 3.
- Labarola, Bartomeu, mestre de lletra d'estampa, ciutadà de Barcelona, 45.
- Landrich, Jaume, de l'ofici del mestre racional de la cúria del rei, 12.
- Lledó, carrer de la ciutat de Barcelona, 13.
- Lleida, ciutat, 22.
- Lloberes, Jaume, de la parròquia de Sant Pere de Montagut, diòcesi de Girona, 27.
- Llorenç, Blai, estudiant a l'Escola de mestre Ramon Llull de la ciutat de Barcelona, 26.
- Llull, Joan, 47.
- Llull, Lluís, doctor en decrets, ciutadà de Barcelona, 47.
- Llull, Pere, mercader, ciutadà de Barcelona, 39.
- Lluna, Francesc de, corredor públic de la ciutat de Barcelona, 41.
- Marcús, capella de la ciutat de Barcelona, 33.
- Margarida, muller de Jaume Pastor, ciutadà de Barcelona, 12.
- Marquès, Pere, prevere, beneficiat a l'església del monestir de Santa Anna de la ciutat de Barcelona, 50.
- Martí, Guillem, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 27.
- Mas, Bernat, fuster, ciutadà de Barcelona, 12.
- Masseu, Antoni, mestre de sonar guitarra, habitant de Barcelona, 14.
- Matamala, Arnau de, cirurgià, ciutadà de Barcelona, 22.
- Mates, Mateu, habitant de Barcelona, 27.
- Mercaders, carrer de la ciutat de Barcelona, 16.
- Miquel, Bernat, candeler de cera, ciutadà de Barcelona, 19.
- Miquel, Joan Marc, notari, 46.
- Mir, Esteve, notari públic de la ciutat de Barcelona, 36.
- Mir, Gaspar, llibreter, ciutadà de Barcelona, 48.
- Miracle, Jaume del, estudiant de Barcelona, 12.

- Moliner, Martí, batxiller en decrets, canonge i degà de la Seu de Barcelona, 3.
- Mollet, Francesc, boter, ciutadà de Barcelona, 20.
- Montcada, carrer de la ciutat de Barcelona, 38.
- Mura, Antoni de, ciutadà de Barcelona, 35; Desitjada, muller, 35; Eufrasina, Susanna, Violant, filles, 35.
- Navarra, regne, 14.
- Navel, Aloït de, mercader, ciutadà de Barcelona, 31.
- Navel, Jaume de, ciutadà de Barcelona, 41.
- Nicolaua, filla de Felip de Farrera, ciutadà de Barcelona, 12.
- Nicolaua, vídua de Francesc Fonolleda, notari, escrivà del rei, ciutadà de Barcelona, 5.
- Olicer, Antoni, apotecari, ciutadà de Barcelona, 47.
- Oliver, Genís, escripteur de Barcelona, 8, 12.
- Ollers Blancs, carrer de la ciutat de Barcelona, 31.
- Organyà, vila, diòcesi d'Urgell, 19.
- Padrós, Jaume, cofrer o arquer, ciutadà de Barcelona, 44.
- Padrós, Joan, fill de Jaume Padrós, cofrers o arquers, ciutadans de Barcelona, 44.
- Pagès, Francesc, fill de Joan Pagés, doctor en lleis, cavaller, conseller del rei, 44.
- Pagés, Joan, doctor en lleis, cavaller, conseller i vicecanceller del rei, 44.
- Palomeres, Antoni, 38.
- Palou, Guerau de, cavaller, domiciliat a Barcelona, 24.
- Palou, Jaume, fill de Guerau de Palou, cavaller, domiciliat a Barcelona, 24.
- Palou, Pere de, canonge de la Seu de Barcelona, 24.
- Pastor, Jaume, ciutadà de Barcelona, 12.
- Pere, Llombard, teòleg, 47.
- Perpinyà, Ramon, mestre en medicina, ciutadà de Barcelona, 43.
- Perpinyà, vila, 20, 32.
- Pi, Bernat, notari públic de la ciutat de Barcelona, 28, 29.
- Pi, Francesc de, estudiant d'arts, habitant de Barcelona, 11.
- Pila, Jaume ça, ciutadà de Barcelona, 46.
- Pinosa, Ferran, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 1.
- Pla, Joan des, Argenter, ciutadà de Barcelona, 33.
- Poal, Antoni, mercader, ciutadà de Barcelona, 36; Eulàlia, muller, 36.
- Ponç, Domènec, canonge, arcebis major de la Seu de Barcelona, 6.
- Porta, Gaspar, estudiant a l'Escola de mestre Ramon Llull de la ciutat de Barcelona, beneficiat a l'església de Fortià, diòcesi de Girona, 26.
- Porta, Joan, escripteur, ciutadà de Barcelona, 22.
- Posa, Pere, prevere, llibreter de ciutat de Barcelona, 48.
- Puig, Joan de, mercader, ciutadà de Barcelona, 35.
- Puig, Pere, pareire de draps de llana, ciutadà de Barcelona, 11.
- Puig-cervarí, Joan de, alias de Cervelló, batxiller en arts i en medicina, ciutadà de Barcelona, de la vila d'Alcalà de Xivert, regne de València, 11.
- Puig-cervarí, Nicolau de, de la vila d'Alcalà de Xivert, regne de València, 11; Tomassa, muller, 11.
- Pujol, Ferrer des, canonge de la Seu de Barcelona, 1.
- Rabós, Guillem, secretari de Joan de Vilamarí, capità de galeres, 40.
- Rajadell, Manuel, 2.
- Rajola, Francesc, botiguer, ciutadà de Barcelona, 26.
- Requesens, Bartomeu, 50.
- Ribalta, Pere, mercader, ciutadà de Barcelona, 30; Joana, vídua, 30.
- Ribera, Bernat, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Pi de la ciutat de Barcelona, 29.
- Riembau, Bernat, de la parròquia de Sarrià de Ter, diòcesi de Girona, 20.
- Riembau, Guillem, de la parròquia de Sarrià de Ter, diòcesi de Girona, 20.
- Riembau, Joan, cirurgia, ciutadà de Barcelona, fill de Guillem Riembau i de Francesca, de la parròquia de Sarrià de Ter, diòcesi de Girona, 20.
- Rigual, Jaume, clergue de Barcelona, 3.
- Riusec, Joan de, de la tresoreria del rei, ciutadà de Barcelona, 12.
- Ros, Antoni, ciutadà de Barcelona, 41.
- Ros, Elionor, 41.
- Ros, Joan, ciutadà de Barcelona, 41.

- Roure, Julià des, notari públic de la ciutat de Barcelona, 7, 20, 22, 23, 27.
- Rovira, Bonanat, 22.
- Rovira, Francesc, clergue de la diòcesi de Barcelona, 37.
- Rovira, Guillem, prevere, beneficiat a la capella de Santa Maria, prop del monestir de Sant Antoni de la ciutat de Barcelona, orde de Santa Clara, 21; beneficiat del segon prebiterat de Santa Tecla a la Seu de Barcelona, 22.
- Rovira, Joan, de la parròquia de Sant Joan ses Fonts, diòcesi de Girona, 27.
- Rovira, Joan, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 27.
- Rovira, Joan, teixidor de draps de lli, ciutadà de Barcelona, 22.
- Rovira, Pere, batxiller en decrets, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de la ciutat de Barcelona, 21, 22.
- Salat, Jaume, agricultor, de la parròquia de Sant Gervasi, diòcesi de Barcelona, 37.
- Sans, Antoni, notari, 40.
- Sant Antoni, monestir, orde de Santa Clara, ciutat de Barcelona, 21.
- Sant Cugat del Vallès, monestir, diòcesi de Barcelona, 24.
- Sant Genís Sametla (Ametlla del Vallès), vila, diòcesi de Barcelona, 4.
- Sant Gervasi, parròquia, diòcesi de Barcelona, 37.
- Sant Jaume, plaça de la ciutat de Barcelona, 33, 43.
- Sant Joan, portella de la ciutat de Barcelona, 16.
- Sant Joan ses Fonts, parròquia, diòcesi de Girona, 27.
- Sant Jordi, Galceran de, llibreter de la ciutat de Lleida, 22.
- Sant Just, Bartomeu, cavaller, domiciliat a la ciutat de Barcelona, 38.
- Sant Just, església i parròquia de la ciutat de Barcelona, 7, 47.
- Sant Just, Jaume, mercader, ciutadà de Barcelona, 11.
- Sant Just, plaça de la ciutat de Barcelona, 13.
- Sant Pau del Camp, monestir de la ciutat de Barcelona, 37.
- Sant Pere de les Puel·les, monestir de la ciutat de Barcelona, 35.
- Sant Pere de Montagut (Montagut de Fluvià), parròquia, diòcesi de Girona, 27.
- Sant Pere Jussà, carrer de la ciutat de Barcelona, 35.
- Santa Anna, monestir de la ciutat de Barcelona, 50.
- Santa Clara, orde, 21.
- Santa Margarida, resclusa de la ciutat de Barcelona, 26.
- Santa Maria, capella de la ciutat de Barcelona, prop de monestir de Sant Antoni, 21.
- Santa Maria, església major de la vila de Cervera, 15.
- Santa Maria de Montsió, monestir de la ciutat de Barcelona, 45.
- Santa Maria de Natzaret, església de la ciutat de Barcelona, 26.
- Santa Maria del Carme, església i convent de la ciutat de Barcelona, 12.
- Santa Maria del Mar, església de la ciutat de Barcelona, 4, 21, 22, 26, 29, 34.
- Santa Maria del Pi, església de la ciutat de Barcelona, 28, 29.
- Santa Maria dels Viandants, alberg de beneficència de la ciutat de Barcelona, 12.
- Santa Tecla, benifet de la Seu de Barcelona, 22.
- Sarrià de Ter, parròquia, diòcesi de Girona, 20.
- Sedacer, Antoni, prevere, rector de l'Escola de mestre Ramon Llull, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de la ciutat de Barcelona, 12, 26.
- Seguer, Arnau, fill d'Arnau Seguer, moler, ciutadà de Barcelona, 15.
- Seguer, Arnau, moler, ciutadà de Barcelona, 15.
- Sent Just, Bartomeu, cavaller, 38; Carme, muller, 38.
- Serdà, Joan, moliner, 41.
- Serena, muller de Bernat Miquel, candeler de cera, ciutadà de Barcelona, 19.
- Serena, muller de Felip Farrera, ciutadà de Barcelona, 12.
- Serra, Joan, mestre, autor de llibres, 45
- Serramitjana, Joan, teixidor de lli, ciutadà de Barcelona, 45.
- Sestrada, Galceran, 47.
- Sirvent, Bartomeu, jurista, ciutadà de Barcelona, 18.
- Sirvent, Francesc, jurista, ciutadà de Barcelona, 10.
- Solà, Pere, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 7.
- Soler, ? de, marmessor, 24.

- Susanna, vídua de Joan de Puig, mercader, filla d'Antoni de Mura, ciutadà de Barcelona, 35.
- Teixidor, Antoni, clergue, beneficiat de la vila de Cervera, 38.
- Teixidor, Mateu, germà d'Antoni Teixidor, clergue, beneficiat de la vila de Cervera, 38.
- Terrassa, Pere, mercader, ciutadà de Barcelona, 32; Beatriu, vídua, 32.
- Terré, Antoni, ciutadà de Barcelona, 2.
- Terrers, Joan, juponer, ciutadà de Barcelona, 21.
- Thous, Llorenç, teixidor de lli, ciutadà de Barcelona, 45.
- Tolosa, Pau, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 43.
- Tomassa, muller de de Nicolau de Puig-cervari, de la vila d'Alcalà de Xivert, regne de València, 11.
- Toneu, Guillem, de la vila d'Organyà, diòcesi d'Urgell, 19.
- Torrelles, Dalmau, teixidor de vels, ciutadà de Barcelona, 37.
- Torres, vídua, 47.
- Uguet, Johan, mercader, 45.
- València, regne, 11, 37.
- Vall, Jaume ça, ciutadà de Barcelona, 34.
- Vallès, deganat, diòcesi de Barcelona, 1, 24.
- Valls, Pere Bartomeu, notari, 11.
- Vallseca, Guerau de, ciutadà de Barcelona, 41; Elionor Ros, muller, 41.
- Vallseca, Jaume de, ciutadà de Barcelona, 7.
- Vallseca, Jaume Genís, ciutadà de Barcelona, 34.
- Veleró, Pere, escuder, mora amb Ferrer Nicolau de Gualbes, mercader, ciutadà de Barcelona, 19.
- Vernet, Antoni, llibreter, ciutadà de Barcelona, 48.
- Vic, Guillem de, mercader, de la vila de Balaguer, 11.
- Vidal, Nicolau, prevere, beneficiat a l'església major de Santa Maria de la vila de Cervera, domiciliat a Barcelona, 15.
- Vilademat, Pere de, ciutadà de Barcelona, 35.
- Vilamarí, Joan de, capità de galeres, 40.
- Vilanova, La, lloc de la ciutat de Barcelona, 4.
- Vilanova, torre o masia del Vallès, 24.
- Villadei, Alexandre de, autor de llibre, 11.
- Vinyamata, Francesc de, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de la ciutat de Barcelona, 29.
- Violant, muller de Pere de Vilademat, ciutadà de Barcelona, filla d'Antoni de Mura, ciutadà de Barcelona, 35.
- Xarch, Antoni, mercader, ciutadà de Barcelona, 36; Angelina, muller, 36.
- Xarch, Jaume, mercader, ciutadà de Barcelona, fill d'Angelina, vídua d'Antoni Xarch, mercader, ciutadà de Barcelona, 36.
- Xipre, illa, 40.